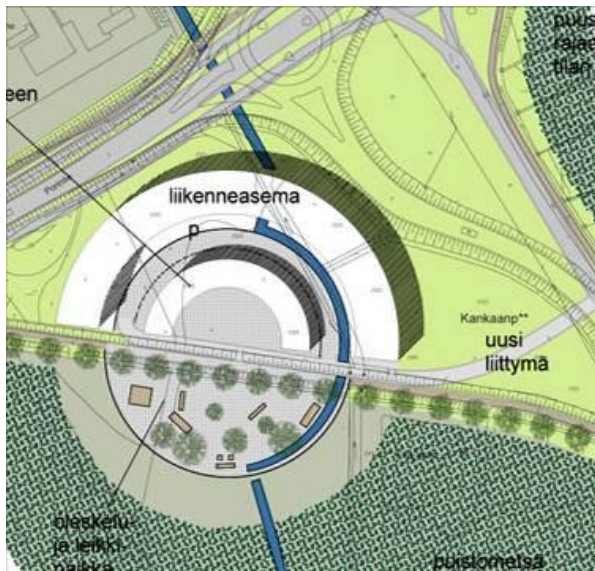

KANKAANPÄÄN KAUPUNKI

KESKUSTAN OSAYLEISKAAVA 2015

Kankaanpään kaupunki ja Eriksson Arkkitehdit Oy

214002008

Kaupunginvaltuusto 07.12.2015

Lainvoimainen 20.02.2017

Kannen kuvat: Otteet osayleiskaavaluonnoksen yhteydessä laadituista havainnekuvista.

1 PERUS- JA TUNNISTETIEDOT

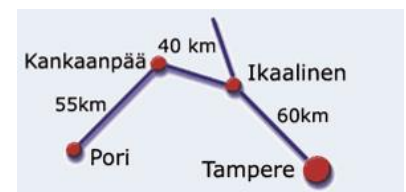
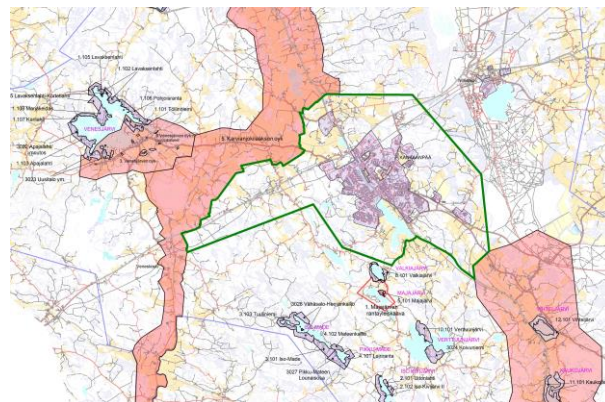
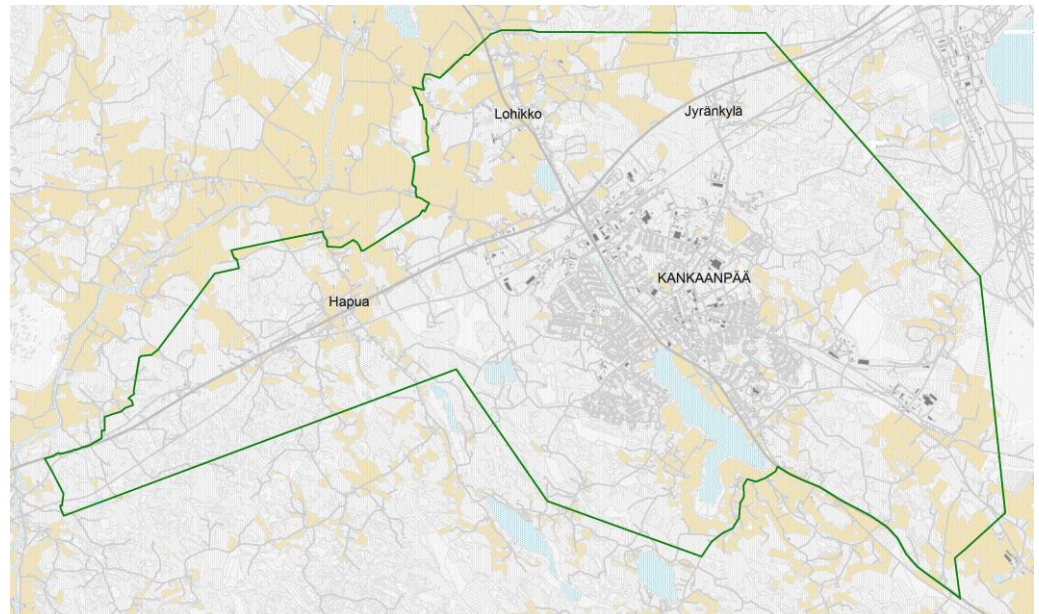
1.1 Tunnistetiedot

Tunnistetiedot ks. kansilehti.

1.2 Kaava-alueen sijainti

Tämä osayleiskaavan selostus koskee 24.11.2015 päivättyä Kankaanpään keskustan osayleiskaavaa. Keskustan osayleiskaava-alueeseen kuuluu Kankaanpään keskustan ja sitä ympäröivän vihervyöhykkeen ohella Lohikon, Jyränkylän ja Hapuan kylät sekä osa Narvin kylän alueesta. Kaakossa kaava-alue rajautuu Vihteljärven ja luoteessa Karvianjokilaakson osayleiskaava-alueisiin.

Osayleiskaava-alueelta on noin 47 km Parkanoon, 55 km Poriin, 100 km Tampereelle, 175 km Turkuun ja Helsinkiin 262 km. Kaava-alueen pinta-ala on noin 5 360 ha.

Kuvat: Ylhäällä: Keskustan osayleiskaava-alue on rajattu vihreällä. Alhaalla vasemmal-
la: kaava-alueen liittyminen muihin kaava-alueisiin.; Alhaalla oikealla: Etäisyydet Kan-
kaanpäästä.

1.3 Osayleiskaavan tarkoitus

Yleiskaavan tarkoituksena on kunnan tai sen osan yhdyskuntarakenteen ja maankäytön yleispiirteinen ohjaaminen sekä toimintojen yhteen sovittaminen. Yleiskaavassa esitetään tavoitellun kehityksen periaatteet ja osoitetaan tarpeelliset alueet eri tarkoituksiin, kuten mm. asuminen, elinkeinotoiminnot, virkistys ja liikenne sekä muut yleiset tarpeet.

Keskustan osayleiskaavan tarkoituksena on kehittää Kankaanpään keskustaa elinvoimaisena ja monipuolisena kaupunkiympäristönä, jonka vahvuuksia ovat lyhyet etäisyydet ja hyvät virkistysmahdollisuudet. Päämääränä on luoda ehjä ja energiatehokas kaupunkirakenne, joka tukee kevyttä liikennettä liikkumis-
muotona.

Osayleiskaavaluonnoksessa ratkaistaan myös keskustarakenteen ulkopuolella sijaitsevien kyläalueiden ja niiden lievealueiden maankäyttö. Lohikon kylän keskeisten alueiden tarkempi maankäyttö tullaan ratkaisemaan asemakaavoituksella. Hapuan kylän osalta on määriteltely keskeiset kyläalueet. Narvin kylän osalta maankäyttö on ratkaistu nyt käsillä olevassa yleiskaavassa vain osalta kyläaluetta. Loppuosa Narvin kyläalueesta on jätetty kaavan ulkopuolelle louhoslupaprosessista johtuen. Tämä alue tullaan yleiskaavoittamaan myöhemmin.

Kuva: Ilmakuva kaava-alueelta. Kaava-alueen raja on osoitettu punaisella ja 2 km:n etäisyys keskustasta oranssilla.

1.4 Selostuksen sisällysluettelo

1	PERUS- JA TUNNISTETIEDOT	3
1.1	Tunnistetiedot	3
1.2	Kaava-alueen sijainti.....	3
1.3	Osayleiskaavan tarkoitus	4
1.4	Selostuksen sisällysluettelo	5
1.5	Luettelo selostuksen liiteasiakirjoista	6
1.6	Muut asiakirjat, taustaselvitykset ja lähdemateriaalit.....	7
2	TIIVISTELMÄ	8
2.1	Kaavaprosessin vaiheet	8
2.2	Kaavan tavoitteet ja keskeinen sisältö	9
2.3	Osayleiskaavan toteuttaminen.....	10
3	LÄHTÖKOHDAT	10
3.1	Selvitys suunnittelualueen oloista.....	10
3.1.1	Alueen yleiskuvaus.....	10
3.1.2	Luonnonympäristö.....	10
3.1.3	Maisema	15
3.1.4	Rakennettu ympäristö	17
3.1.5	Kulttuurihistorialliset erityisarvot.....	18
3.1.6	Väestö, yhdyskuntarakenne, työpaikat ja palvelut.....	33
3.1.7	Liikenne.....	45
3.1.8	Ympäristönsuojelu ja ympäristöhäiriöt	47
3.1.9	Maanomistus	49
3.2	Suunnittelutilanne	50
3.2.1	Kaava-aluetta koskevat suunnitelmat, päätökset ja selvitykset	50
4	OSAYLEISKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET	54
4.1	Osayleiskaavan suunnittelun tarve	54
4.2	Suunnittelun käynnistäminen ja sitä koskevat päätökset	54
4.3	Osallistuminen ja yhteistyö.....	54
4.3.1	Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettelyt	54
4.3.2	Viranomaisyhteistyö.....	56
4.4	Osayleiskaavan tavoitteet	59
4.5	Osayleiskaavaratkaisun kehitys	62
4.5.1	Optimoitu kaupunkirakennemalli	62
4.6	Valtuuston 12.11.2012 hyväksymään osayleiskaavaan tehdyt muutokset	67

5	OSAYLEISKAAVAN KUVAUS	66
5.1	Osayleiskaava.....	66
5.1.1	Mitoitus	66
5.2	Aluevaraukset	68
5.2.1	Asuinrakennusten alueet.....	68
5.2.2	Palvelualueet	71
5.2.3	Virkistysalueet.....	72
5.2.4	Muut alueet.....	72
5.2.5	Muut merkinnät	76
5.3	Osayleiskaavan vaikutukset	81
5.3.1	Vaikutukset rakennettuun ympäristöön	81
5.3.2	Vaikutukset luontoon ja luontoympäristöön.....	83
5.3.3	Taloudelliset vaikutukset	84
5.3.4	Sosiaaliset ja kulttuuriset vaikutukset.....	84
5.3.5	Ympäristön häiriötekijät	86
5.4	Kaavan suhde voimassa olevaan maakuntakaavaan, yleiskaavaan ja asemakaavaan sekä asetettuihin tavoitteisiin.....	87
6	OSAYLEISKAAVAN OIKEUSVAIKUTUKSET	88
7	TOTEUTUKSEN SEURANTA	93

1.5 Luettelo selostuksen liiteasiakirjoista

- Liite 1 Topografia ja suurmaisema
- Liite 2 Arvokkaat luontokohteet
- Liite 3 Maisemakuva
- Liite 4 Optimoitu kaupunkirakennemalli
- Liite 5 Ajoneuvoliikennekaavio
- Liite 6 Kevytliikennekaavio
- Liite 7 Arvokkaat rakennukset ja kulttuurihistoria
- Liite 8 Mahdollisesti pilaantuneet maa-alueet
- Liite 9 Maaperäkartta
- Liite 10 Osayleiskaava *tarkistettu ehdotus*
 - 10.1 Osayleiskaavakartta
 - 10.2 Merkinnät ja määräykset

Muut asiakirjat, taustaselvitykset ja lähdemateriaalit

1. Kankaanpään kaupungin meluselvitys. Trafix Oy. 15.4.2011
2. Kaupan palveluverkkoselvitys. Santasalo Ky 8.7.2011
3. Kankaanpään keskustan Seveso-laitosten konsultointivöhykkeiden riskikartoitus sekä keskustan VAK-kuljetuskeskittymien huomioiminen maankäytön suunnittelussa. Gaia Consulting Oy. 26.03.2010.
4. Kankaanpään osayleiskaava-alueen maisemaselvitys. Eriksson Arkkitehdit Oy. 25.01.2010.
5. Kankaanpään keskustan kauppavisiot. Kaupallinen lausunto. Tuomas Santasalo Ky. 22.12.2009.
6. Kaupan palveluverkkoselvitys 8.7.2011, Tuomas Santasalo Ky
7. Liikenneturvallisuus lasten ja nuorten kaupungissa –tiedonkeräys internetin kautta. Selvitysraportti. Kankaanpään kaupunki. 30.01.2009.
8. Nuorten Kankaanpää. Turun yliopisto. Kulttuurituotannon ja maisematutkimuksen laitos. 2009.
9. Toiminnallinen analyysi: kaupunkilaiskysely, tiivistelmä.02.01.2009.
10. Keskustan osayleiskaavatyön Elinkeinot-palvelut –kaupunkihautomon teemaraportti ja kartat. Kankaanpään kaupunki. 20.01.2009.
11. Keskustan osayleiskaavatyön Asuminen ja elämänvaiheet – kaupunkihautomon teemaraportti ja kartat. Kankaanpään kaupunki. 20.01.2009.
12. Keskustan osayleiskaavatyön Liikkumisen ja kulutus –kaupunkihautomon teemaraportti ja kartat. Kankaanpään kaupunki. 20.01.2009.
13. Keskustan osayleiskaavatyön Kaupunkikulttuuri –kaupunkihautomon teemaraportti ja kartat. Kankaanpään kaupunki. 20.01.2009.
14. Keskustan osayleiskaavatyön Viherverkot ja virkistys –kaupunkihautomon teemaraportti ja kartat. Kankaanpään kaupunki. 20.01.2009.
15. Keskustan osayleiskaavatyö: Kaupunkihautomotyöskentely, yhteenvetomuistio. Kankaanpään kaupunki. 01.12.2008.
16. Kankaanpään kaupunki. Keskustan osayleiskaava. Luontoselvitys. AIRIX Ympäristö Oy. 29.08.2008.
17. Keskustan osayleiskaavatyö: Lauantaitorikysely (23.08.2008), yhteenvedo. Kankaanpään kaupunki.
18. Kunnallistekniset verkostot: jätevesiverkosto (AutoCAD) 2008.
19. Vesihuoltoverkosto (MapInfo) 2008.
20. Lievealueiden viemärointisuunnitelmat (AIRIX Ympäristö Oy ja Salmijärvi) 2008.
21. Niinsalon varuskunta, Ympäristömeluselvitys. Pääesikunta, Logistiikka-osasto. Ramboll Finland Oy. 2.2.2007.
22. Kankaanpään kaupungin Strategia. 2010-2015.
23. Ruokojärven vesistön kunnostushanke 2005.
24. Satakunnan rakennusperintö, Kankaanpää, luonnos 26.9.2005.
25. Karvianjokilaakson osayleiskaava 2004. AIRIX Ympäristö Oy.
26. Karvianjokilaakson ”Lempusta Soikkaan” kehittämissuunnitelma, koonti erillisselvityksistä ja suunnitelmista. AIRIX Ympäristö Oy. 2004
27. Kankaanpään kulttuuriympäristöohjelma. Suomen ympäristö 127. Ympäristöministeriö. Alueidenkäytön osasto. 1997.
28. Maisemanhoito (1992). Maisema-alue työryhmän mietintö I. Ympäristöministeriö, Ympäristönsuojeluosasto. Mietintö 66/1992.
29. Rakennusinventoinnit vuosilta 1997 (Ilmari Mattila) ja 2003-2005 sekä 2008 (Laura Hesso).
30. Pentaanivuotojen seuraukset, tutkimusraportti VTT-R-10121-10
31. Vähäenergisien kaupunki- ja liikkumismallin kehittäminen yleiskaavatyössä (0-energiakaupunki), Trafix Oy, VTT, Gaia Consulting Oy, Eriksson Arkkitehdit Oy, huhtikuu 2011
32. Kankaanpään matalaenergiayhdyskunta, Pekka Lahti, Tutkimusraportti VTT-R-06606-11
33. Kaupan palveluverkkoselvityksen päivitys 8.10.2014, Tuomas Santasalo, WSP
34. Valtatie 23 ja kantatie 44 liittymäalueen liikennejärjestelyjä koskeva suunnitelma. 10.2.2015. Jouni Ikäheinmo Trafix.

2 TIIVISTELMÄ

2.1 Kaavaprosessin vaiheet

Kaupunginhallitus päätti 3.3.2008 Kankaanpään keskustan oikeusvaikutteisen osayleiskaavan laatimisesta ja yleiskaavatoimikunnan nimeämisestä. Kaavan laatijaksi valittiin 5.10.2009 Eriksson Arkkitehdit Oy.

Osayleiskaavan vireilletulosta ilmoitettiin kaupungin tiedotuslehdessä Lähde ja Kankaanpään Seudussa, kaupungin ilmoitustaululla ja Internetissä kaupungin kotisivuilla. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on nähtävillä ympäristökeskuksen suunnittelutoimistossa / kaavoitus sekä keskustan osayleiskaavan kotisivuilla.

Suunnitteluprosessin aikana on pidetty useita vuorovaikutustilaisuuksia. Lauantaitoritapahtuman yhteydessä järjestettiin lauantaitorikysely 23.8.2008. Osayleiskaavatyön varsinainen aloitusseminaari pidettiin 23.9.2008. Samassa yhteydessä järjestettiin tulevaisuuslaboratoriot, joiden pohjalta kaupunkihautomot jatkoivat pohdintoja syksyn 2008 aikana. Kaavan laatijan valinnan jälkeen järjestettiin asiakaspäivät 9–10.12.2009 sekä Aito kaupunki –seminaari työpajoineen 10.12.2009. Alustavasta kaavaluonnoksesta järjestettiin kaupunkihautomopäivä 28.4.2010.

Aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu pidettiin 21.5.2008. Luonnosvaiheen työkokous pidettiin alustavasta kaavaluonnoksesta 7.4.2010. Luonnosta käsiteltiin valtuustoseminaarissa 3.5.2010 ja yleiskaavatoimikunta käsitteli tarkistetun luonnoksen 5.8.2010.

Kaupunginhallitus käsitteli osayleiskaavaluonnosta 13.9.2011, jonka jälkeen osayleiskaavaluonnos oli nähtävillä 4.10.–5.11.2010 ja lausunnot pyydettiin eri viranomaisilta. Nähtävillä oloajan yhteydessä järjestettiin Kankaanpää 2030 -seminaari (7.10.2010) ja kyläkohtaisia tilaisuuksia, joissa kirjattiin asukasmielipiteet ylös.

Ehdotusvaiheen viranomaisneuvottelu järjestettiin 28.3.2011, jossa käytiin läpi luonnosvaiheen palaute ja tarvittavat toimenpiteet kaavaehdotuksen laatimiseksi. Ympäristölautakunta käsitteli lausuntojen ja mielipiteiden vastineet 24.5.2011, jonka jälkeen kaupunginhallitus hyväksyi ne 30.5.2011.

Yleiskaavatoimikunta käsitteli kaavaehdotuksen 8.9.2011. Tämän jälkeen ehdotusta käsitelivät ympäristölautakunta 25.10.2011 ja kaupunginhallitus 31.10.2011. Osayleiskaavaehdotus asetettiin nähtäville 14.11.–15.12.2011 ja lausunnot pyydettiin eri viranomaisilta. Kaavaehdotuksen ollessa nähtävillä järjestettiin yleisötilaisuus 22.11.2011.

Yleiskaavatoimikunta käsitteli kaavaehdotuksesta saadut lausunnot ja muistutukset sekä niihin laaditut vastineet 11.4.2012. Yleiskaavatoimikunta päätyi kaavoitusratkaisuun, jossa kaava jätettiin vahvistamatta Narvin kylästä Verttuuntien itä-kaakkoispuolelta. Syynä tähän päätökseen on keskeneräinen oikeusprosessi louhoshankkeen osalta.

Ennen kaavan hyväksymiskäsittelyä järjestettiin viranomaisneuvottelu 11.5.2012, jossa käytiin läpi ehdotuksesta saatu palaute ja tarvittavat toimenpiteet kaavan viemisestä hyväksymiskäsittelyyn.

Kaupunginhallitus käsitteli osayleiskaavaehdotuksen 24.9.2012 §235.
Kaupunginvaltuusto hyväksyi osayleiskaavan 12.11.2012 § 62.

Kaavasta jätettiin Turun hallinto-oikeuteen 8 valitusta.

Varsinais-Suomen Ely-keskus jätti kaavasta oikaisukehotuksen. Oikaisukehoituksesta järjestettiin viranomaisneuvottelu, jossa sovittiin korjattavista ja selvitettävistä asioista ennen kaavan asettamista uudelleen nähtäville. Kaavan muuttamiseksi aloitusta valmistelusta huolimatta Turun hallinto-oikeus kumosi yleiskaavan.

2.9 – 2.10.2013 Osayleiskaava oli uudelleen nähtävillä valtuuston hyväksymässä muodossa. Tavoitteena oli ajantasaisen tiedon palautteen saaminen kuntalaisilta, yrityksiltä ja multa toimijoilta.

Pori-Parkanotien kiertoliittymän osalta laadittiin uusi liikennesuunnitelma ja kaupan rakenneselvitystä päivitettiin.

Saadun palautteen pohjalta tarkistettu osayleiskaava oli ehdotuksena nähtävillä 18.6.-14.8.2015. Ympäristölautakunta käsitteli osayleiskaavaehdotuksen 24.11.2015 §95.

Kaupunginhallitus käsitteli osayleiskaavaehdotuksen 1.12.2015 § 361.
Kaupunginvaltuusto hyväksyi osayleiskaavan 7.12.2015 § 77.

Osayleiskaavasta jätettiin yksi valitus Turun hallinto-oikeudelle, joka kohdistui Ruokojärven itäpuolella olevaan kaupungin omistamaan peltoon liittyvään kaavamääräykseen.

Kankaanpään kaupunginhallitus määräsi 14.3.2016 maankäyttö- ja rakennuslain 201 §:n nojalla osayleiskaavan tulemaan voimaan siltä osalta, johon jätetyn valituksen ei voida katsoa kohdistuvan.

Turun hallinto-oikeus hylkäsi valituksen 21.11.2016.

Korkeimman hallinto-oikeuden todistuksen mukaan Turun hallinto-oikeuden päätös ja siten myös osayleiskaava on kokonaisuudessaan lainvoimainen.

Osayleiskaavan voimaan tulo 20.2.2017.

2.2 Kaavan tavoitteet ja keskeinen sisältö

Kankaanpään keskustan ja lähialueiden osayleiskaavoituksen yhteydessä tutkitaan TEKES –hankkeena vähäenergisien liikkumisen kaupunkimallia ja liikennejärjestelmää. Alkuvuodesta 2010 järjestetty Kankaanpään asukkaiden liikkumiskyselytutkimuksen tulos vahvistaa kaavoitukselle asetettua tavoitetta, että Kankaanpää voi kehittää vähäenergisien liikkumisen kaupunkina, jossa henkilöautoliikenteen osuutta kulkumuotona voidaan entisestään pienentää. Keskustan kaupunkirakenne antaa hyvät lähtökohdat vähäenergisien kaupunkirakenteen kehittämiseksi, asuunhan jo nyt Kankaanpään asukkaista yli 80 % alle kahden kilometrin etäisyydellä keskustan torialueesta.

Kaavassa on tutkittu sekä nykyisen kaupunkirakenteen tiivistämistä mahdollistavia alueita että uusia, hyvien kulkuyhteyksien, kevytliikenteen laatukäytävien ja keskustapalvelujen lähellä olevia alueita. Työpaikka- ja teollisuustoiminnot sijaitsevat pitkälti vuoden 1992 mukaisilla paikoilla, mutta alueita on lisätty jossain määrin Pansian ja Halmeen alueille. Uudet ns. tiiviit asuntoalueet (AP-01) sijaitsevat alle 2 kilometrin säteellä kaupungista ja väljemmät omakotitaloalueet (AP-02) 2 kilometrin etäisyyden lähituntumassa, jonne pyritään ohjaamaan hajarakentamisen painetta. Kyläalueiksi (AT-alueet) on osoitettu kylärakenteessa keskeiset ja suotuisat alueet. Luonnosvaiheessa laadituilla tarkemmilla korttelitutkielmilla on hahmoteltu uusien asemakaavoitettavien alueiden luonnetta. Rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnon suojeluarvot on otettu huomioon kaavan ratkaisuisa.

2.3 Osayleiskaavan toteuttaminen

Osayleiskaavan maankäyttövaraukset toteutuvat tarkemman asemakaavoituksen kautta. Asemakaavoittamattomilla alueilla rakennusluvut myönnetään suunnittelutarveratkaisujen perusteella.

Asemakaavojen toteutumisajankohtaan vaikuttavat talouden ja asumisen kehitys.

3 LÄHTÖKOHDAT

3.1 Selvitys suunnittelualueen oloista

3.1.1 Alueen yleiskuvaus

Keskustan osayleiskaava-alue käsittää Kankaanpään kaupungin keskustan ja sen ympärillä olevat viheralueet sekä Lohikon, Jyränkylän, Hapuan kylät lähialueineen ja osan Narvin kyläalueesta. Kaava-alueella risteävät valtatie 23 Porista Joensuuhun ja kantatie 44 Äetsästä Kauhajoelle. Alueella kulkee myös käytöstä poistettu vanha rautatie Parkanosta Poriin.

Alueen itäpuolella sijaitsee huomattava, miltei idästä länteen kulkeva Hämeenkankaan reunamuodostuma, joka kääntyy ennen Kankaanpäästä kohti pohjoista ja vaihtuu Pohjankankaan saumamuodostumajaksoksi. Luoteessa suunnittelualue rajautuu Karvianjokilaaksoon.

3.1.2 Luonnonympäristö

Maa- ja kallioperä sekä topografia

Korkeimmat kohdat sijaitsevat alueen itäosissa Hämeenkankaan juurella sekä Ruinunkalliolla. Siellä maaperä kohoaa yli 110 metrin korkeuteen meren pinnasta. Pohjankankaan ja Hämeenkankaan korkeimmat kohdat kohoavat yli 140 metriin meren pinnasta. Matalimmillaan alue on luoteessa, jossa Karvianjokilaakso sijaitsee paikoin alle 70 metriä meren pinnasta.

Idässä harjujen suunnalta maasto laskee kohtuullisen tasaisesti murroslaaksoon saakka, murroslaakson länsipuolella maasto on kumpuilevaa, kallio-/moreeniselänteiden sekä laaksojen ja notkelmien vuorottelua.

Hämeenkaan, Pohjankaan sekä Kankaanpään keskustan alueella maaperä on hiekkamoreenia sekä pienialaisia sormoreenimuodostumia. Kankaiden liepeillä maaperä on karkeaa sekä hienoa hietaa. Kumpuilevien selänteiden maaperä on kalliota sekä sitä peittävää moreenia. Notkelmiin on muodostunut paikoin laajojakin soisia sara- ja rahkaturvekerrostumia. Laaksoissa on pienialaisia savikerrostumia, mutta valtaosaltaan niiden maaperä on hiesua. ***Liite 1. Topografia ja suurmaisema.***

Vesistöt ja vesitalous

Alue kuuluu Karvianjoen 3 438 km² laajuiseen päävaluma-alueeseen. Alueen sisällä on pienempiä ojien ja järvien muodostamia valuma-alueita, joilta pinta-vedet kulkevat Karvianjokeen.

Kauhajoen pikkujärvistä alkunsa saava, selvitysalueen länsipuolella kulkeva Karvianjoki on 110 kilometriä pitkä ja laskee kolmena haarana Selkämereen Merikarvialla, Ahlaisissa ja Porissa. Selvitysalueella on useita soisilta alueilta Karvianjokeen laskevia pienempiä oja, kuten Aumanoja ja Hapuanoja.

Alueella sijaitsevat Ruokojärvi, Kankaanjärvi ja Kooninjärvi sekä runsaasti soita.

Suunnittelualueen itälaidalle, Pansiankulman alueelle, ulottuu Hämeenkaan - Niinisalon pohjavesialue, joka kuuluu pohjavesiluokkaan 1.

Ilmasto

Seudulla vuoden keskilämpötila on +3,5–4 °C ja vuotuinen sademäärä 650–700 mm. Vallitsevat tuulet puhaltavat etelästä ja lounaasta.

Pienilmastollisesti kylmiä alueita ovat rinteet, jotka suuntautuvat luoteeseen, pohjoiseen tai koilliseen, koska niillä auringon lämmittävä vaikutus on pienin ja pohjoisesta puhaltavat kylmät tuulet. Avointen viljelysalueiden laidat ovat usein tuulisia ja siten pienilmastollisesti metsäisiä alueita viileämpiä.

Laaksoihin muodostuu alueita, joissa pienilmasto on muita alueita kylmempi. Etenkin kosteilla soisilla ja turveperäisillä alueilla ilmasto on viileä. Kylmä ilma laskeutuu maaston alimmille kohdille ja paikoin muodostuu ns. kylmänilman-järviä, joihin kertynyt kylmä ilmassa ei pääse poistumaan alueelta maastonmuotojen tai tiheän puuston takia. Tällaisia alueita ovat Mustakeitaan-Kooninkeitaan välinen painanne Järventaustan ja Myllymäen länsipuolella sekä niiden länsipuolella kulkeva kapea järvilaakso, Iso-Hapuan-Äpäntjärven alue. Myös Karvianjoen sekä Ruokojärven rannat ovat muita kylmempiä alueita.

Luonnonolot

Kasvillisuutta hallitsevat kangasmetsät ja rahkasuot. Männikkökankaat ovat kuivahkoja. Varvustossa esiintyy runsaana kanerva ja jäkälikköjä on runsaasti, varsinkin kallioisilla alueilla. Laajimmat mustikkavaltaiset kuusikot sijoittuvat kaupungin etelä- ja lounaisosiin, muuta niitä on myös mm. suunnittelualueen pohjoisosassa. Sekapuustoisia ja lehtomaisiakin kankaita on paikoitellen. Lehtipuustoa ja haavikoita esiintyy erityisesti vesistöjen liepeillä ja kulttuurimaisemassa. Koivu on alueella tavallinen ja paikoin runsaana esiintyvä kangasmetsien sekapuu. Kankaanpäässä lehtomaisuutta esiintyy pienialaisesti vesistöjen tuntumassa ja jyrkänteiden tyvillä. Metsätalouden leima on näkyvissä kauttaaltaan alueen metsissä.

Kankaanpäässä tavallisia ovat rahkasuot. Suot ovat rannikolle tyypillisiä kermikeidassoita. Suot ovat paljolti ojitettuja ja osa soista on kuivatettu ja otettu maaviljelyskäyttöön tai turvetuotantoalueiksi. Luonnonvaraisia soita on vähän.

Suunnittelualueella on useita kirkasvetisiä puroja, joissa purotaimen viihtyy tai on aiemmin viihtynyt. Ne saavat alkunsa harjujen liepeiltä.

Alueen luonnonoloja on kuvattu tarkemmin erillisessä Keskustan osayleiskaava-alueen luontoselvityksessä (Tolonen S. AIRIX Ympäristö Oy. 29.8.2008).

Arvokkaat luontokohteet

Alueelle on tehty luontoselvitys Keskustan osayleiskaavaa varten vuonna 2008. Siinä kartoitettiin pääasiassa asemakaava-alueiden ulkopuolisia alueita ja niiden arvokkaat luontokohteet, joiksi luokitellaan:

- suojelualueet (suojelualueet, luonnonmuistomerkit, valtakunnalliset suojeluohjelmat ja Natura 2000-verkoston alueet)
- muut valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat kohteet (seutukaavojen suojeluvaraukset, arvokkaat kallioalueet, pienvedet, perinnemaisemat ja kulttuurimaisemat)
- luonnonsuojelulain suojeltavat luontotyytit (LsL 29 §)
- metsälain (MeL 10 §) erityisen tärkeät elinympäristöt
- vesilain mukaiset suojeltavat luontotyytit (1. luku 15a § ja 17a §)
- muut luonnonsuojelullisesti arvokkaat kohteet
- (geologisesti arvokkaat muodostumat, arvokkaat vesialueet, perinnemaisemien luontotyytit, erityisesti suojeltavien lajien esiintymät, muiden uhanalaisten lajien esiintymät, luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien esiintymät sekä lintudirektiivin liitteen I lajit, muut luonnonsuojelullisesti arvokkaat kohteet, kuten vanhat metsät)

Kohdenumerointi ja arvotus perustuvat AIRIX Ympäristö Oy:n laatimaan Keskustan osayleiskaava-alueen luontoselvitykseen (2008). ***Liite 2. Arvokkaat luontokohteet.***

Luonnonsuojeluohjelma-alueet:

- Hämeenkaan Natura-alueeseen kuuluva Isokeidas (FI0200024) ulottuu osayleiskaava-alueen itälaidalle. Se on tyypillinen pohjoissatakuntalainen kermikeidas. Isokeitaan eteläpuolella sijaitsee Natura-alueeseen kuuluva Pansian lähteikkö ja siitä lähtevä puro ja reunuskorpi.
- Hämeenkanas-Soininharju on maiseman ja luonnonarvojen vaalimisen kannalta arvokas harjualue.
- Alueella sijaitsevat arvokkaat kallioalueet Ruinunkalliot ja Leivättömänkalliot-Makkaramäki ovat maiseman ja luonnonarvojen vaalimisen kannalta arvokkaita geologisia muodostumia.

Erityisen arvokkaat kohteet:

- Kiimakankaan puro ja puronvarsi (1) on metsälain 10 §:n mukainen kohde.
- Koskenojan puro ja puronvarsi (2) on vaihteleva luontotyyppien jatkumo. Alueeseen sisältyy myös metsälain 10 §:n mukaisia kohteita.
- Jyränojan puro ja puronvarsi (3) on vaihteleva luontotyyppien jatkumo. Alueeseen sisältyy myös mahdollisia metsälain 10 §:n mukaisia kohteita
- Puro-ojat (4), erityisesti Pajuoja, Lohipuro, Pitäjänoja, Pansianoja, Hapuanoja ja Myllykangas yhdessä Kukkarokosken kanssa muodostavat luontotyyppijatkumojen ja ekologisia käytäviä. Niihin liittyvät osayleiskaava-alueen merkittävimmät luontoarvot.
- Seppälänlahti (5) on linnustollisesti tärkeä ja luonnon monimuotoisuutta lisäävä kohde.

Muut merkittävät kohteet:

- Kankaanjärvi (6) on luonnon monimuotoisuutta lisäävä kohde.
- Lamminjärvi (7) on linnustollista merkitystä ja luonnon monimuotoisuutta lisäävä kohde.
- Halmeen puro (8) on luonnon monimuotoisuutta lisäävä kohde.
- Kyrvönjärvi (9) on luonnon ja maiseman monimuotoisuutta lisäävä kohde.
- Vähäjärvi (10) on luonnon monimuotoisuutta lisäävä kohde, jonka merkitys ei kuitenkaan ole suuri.
- Rämeet (11), jotka sijaitsevat Kooninkeitaan pohjoispuolella ovat maisemallisesti kauniita ja kohtalaisen luonnontilaisia isovarpurämeitä. Kohteella on lähinnä maisemallista ja luonnontilaisuuden tuomaa arvoa.
- Kallioiset alueet (12), kuten Lohikon "Asevelikylän" kallioid – erityisesti Tanssikallioiksi nimetty laakea kallioalue, Sällinnevan kallioid, Räikkälän kallioid ja Kyrvönkeitaan kallioid. (Alueet on nimetty lähellä sijaitsevan paikan mukaan.) ovat maisemallisesti viehättäviä kallioalueita. Kohteilla on maisemallisia arvoja ja jonkin verran luonnon monimuotoisuutta lisääviä arvoja.

Kuva: Lohipuro mutkittelee Lohikon pelto- ja metsämaisemassa. Kankaanpään suunnittelutoimisto.

Kuva: Näkymä laakealta Tanssikalliolta Kankaanjärvelle ja Lohikon pelloille. Maija Anttila.

Direktiivilajit:

- Liito-orava (13). Varmoja havaintoja liito-oravasta tehtiin luontoselvityksen yhteydessä ainoastaan Kiimakankaan puron varresta, jossa papanoita havaittiin yhdellä puulla vähäinen määrä. Alue oli kuitenkin liito-oravalle sopivaa. Alue on direktiivilajille soveliasta ympäristöä ja metsälain mukainen kohde. Sen lisäksi osayleiskaava-alueella on tehty muissa yhteyksissä havaintoja Jyränkylän, Järventaustan, Narvin ja Käpylän alueilla.
- Majava (14). Alueella esiintyy suullisen tiedon mukaan silmällä pidettävä euroopamajava.

Luontoselvityksen mukaan Kankaanpään luonnolle on tyypillistä luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden kohteiden pienialaisuus. Ne sijoittuvat usein kapea-alaisesti vesistöjen tuntumaan tai ovat esimerkiksi pieniä lehtolaikkuja jyrkkien rinteiden tyvellä. Koska alueet ovat pieniä, niitä voidaan tarkistaa vielä asemakaavoituksen yhteydessä. Luontoselvityksessä esitetään myös tarkennettavaksi liito-oravan esiintymistä alueiden asemakaavoituksen yhteydessä.

3.1.3 Maisema

Osayleiskaava-alueelta on laadittu erillinen *Kankaanpään osayleiskaava-alueen maisemaselvitys* (Eriksson Arkkitehdit Oy 25.01.2010). Maisemaselvitykseen ja sen liitekartoille on koottu alueen maankäytön suunnittelussa huomioitavat maisemalliset ja kulttuurihistorialliset lähtökohdat ja reunaehdot. Maisemaselvityksessä on kuvattu yksityiskohtaisemmin osayleiskaava-alueen maisemarakennetta, maisemakuvaa sekä maisemallisia arvoja.

Kuva: Näkymä yli Ruokojärven kohti Narvia.

Suurmaisema ja maisemamaakunta

Osayleiskaava-alue kuuluu maisema-alueityöryhmän maisemamaakuntajaon mukaisesti Lounaismaan Pohjois-Satakunnan järviseuutuun. Pohjois-Satakunnassa Lounaismaa vaihtuu kohti Suomenselän karuja vedenjakaja-alueita. Alue on maastonmuodoiltaan melko vaihtelevaa. Seudulla on kumpu- ja pohjamoreeni- ja kalliomaita. Soita seudulla on selvästi enemmän kuin muualla Lounaismaalla.

Alueen itäpuolella sijaitsee huomattava, miltei idästä länteen kulkeva Hämeenkankaan reunamuodostuma, joka kääntyy ennen Kankaanpäästä kohti pohjoista ja vaihtuu Pohjankankaan saumamuodostumajaksoksi.

Alueen pohjoispuolella risteää kaksi murroslaaksoa eli kallioperän murtumalinjan muodostamaa laaksojaksoa, jotka seudullisesti jatkuvat hyvinkin pitkiä matkoja. Murroslaaksot ovat alueen matalimpia kohtia ja yhdessä Hämeenkankaan ja Pohjankankaan kanssa muodostavat alueen maisemalle rungon.

Maiseman peruspiirteet

Murroslaaksojen sekä kankaiden välissä kumpuilevat pienpiirteiset, metsäiset moreeniselänteet. Laaksoihin ja notkelmiin ovat muodostuneet maisemaa elävöittävät useat pienet järvet. Seutu on hyvin metsäistä ja metsätalouteen liittyvät elinkeinot ovatkin seudulla tärkeässä asemassa.

Koska savikoita on vähän ainoastaan joidenkin pienehköjen jokien varsilla, eivät olosuhteet ole niin suotuisat maanviljelylle kuin muualla Lounaismaalla. Siitä huolimatta toistuvat pienet kumpuilevat peltokuviot maisemassa melko taajaan. Peltomaisemat sijaitsevat usein järvien ja jokien läheisyydessä, valtaosa sijaitsee murroslaaksoissa. Murroslaaksoihin on kallioperän syvään murtumaan kertynyt paksultti hienojakoista maa-ainesta, joten niillä maaperä on viljavampaa kuin moreenikerrosten päälle muodostuneilla ohuilla ja pienialaisilla savi- tai hiesukerroksilla.

Alue on verrattain harvaan asuttua ja asutus on sijoittunut useimmiten pienten jokien ja laaksojen tuntumaan. Myös torppariasutuksen ja pika-asutuksen vaikutus on nähtävissä metsäkulmilla.

Maisemakuva

Alueen maisemakuvan muodostavat taustalla kohoavien harjujen kangasmettien lisäksi murroslaaksoissa avautuvat kapeat peltomaisemat ja jokinäkymät. Pellot ja järvet ovat suhteellisen pienialaisia, joten muodostuvat näkymät ovat lyhyitä ja maisematilat pieniä.

Murroslaaksojen peltomaisemaa elävöittävät niiden laitamille muodostuneet vanhat maatilat sekä uudempi rakennuskanta. Metsäisemmille alueille raivatut pellot ovat ilmeeltään rakentamattomia ja puuston rajaamia.

Kankaanpään keskustaa ympäröivät metsät, joten keskustan uudet rakennukset eivät näy seudun maisemakuvassa. Peltoaukeilla ja järvimaisemissa on nähtävissä kyläasutusta, joka on luonteeltaan niille sopivaa.

Tiet noudattelevat vaihtelevasti mutkitellen vanhoja, jopa vuosisatoja käytössä olleita linjauksia. Vanhat tielinjat kulkevat harjujen juurella, murroslaakson reunamilla ja niiden varsilla on runsaasti 1800-luvun ja 1900-luvun alun rakennuksia. Tilakeskukset ovat ryhmittyneet nauhamaisesti teiden varsille ja niiden pellot avautuvat jokivarren laaksossa.

Keskustassa rakennuskanta on tyypillisesti massaltaan suurta, kerrostalo- sekä pientaloalueita. Uusi rakennuskanta muodostaa pääosin vanhasta kulttuurihistoriallisesta miljööstä erillisiä ja ilmeeltään yhtenäisiä miljöitä. Keskustan liepeillä, kyläalueilla maatilakeskukset sekä harva pientaloasutus muodostavat toisentyypistä, maaseutumaista kulttuurimiljöötä.

Kuvat: Vasemmalla: Kankaanpään kirkon torni hallitsee Ruokojärven maisemakuvaa. Oikealla: Lohikon vanhaa kylänraittia.

Ruokojärven ympäristö sekä Karvianjokilaakso muodostavat kauniin ja harmonisen maiseman. Järvien ja joen rannoilla on kauniita peltoaukeita, jota metsän reunassa ja pienissä metsäsaarekkeissa elävöittävät tilakeskukset ja pientalot. Näille alueille avautuu merkittäviä näkymiä. ***Liite 3. Maisemakuva.***

3.1.4 Rakennettu ympäristö

Historia

Karvianjoen rantamilla on useita esihistoriallisia asuinpaikkoja. Joki sekä harju ovat helpottaneet kulkemista, joten Kankaanpää on ollut asutuksen kannalta erinomainen. Alueella liikkui eräkaudella pyyntiretkillään lähiseutujen asukkaita. Kivikautisia asuinpaikkoja ja muinaisjäännöksiä on löydetty mm. Paattikoskelta, Rajasalonkylästä, Hapualta sekä Veneskoskelta.

Kustaa Vaasan aikana, 1500-luvulla alkoi seudulle syntyä vakituista asutusta. Vanhin asutus osayleiskaava-alueella on 1500-luvulta Alakylässä. Maakunnan vanhin kulkuväylä, Kyrönkankaantie, kulki pitkin kankaita Hämeenkyröstä Kauhajoen Nummijärvelle. Vuosisatoja sitten se toimi yhdystienä erämaille ja 1600-luvulla tie oli Suomen tärkein kesätie Etelä-Suomen ja Pohjanmaan välillä. 1620-luvulla perustettiin Kynärjärven talo Karvianjokilaaksoon ja 1700-luvulla pysyvää asutusta oli myös Ala-Honkajoella sekä Veneskoskella. Tuolloin vielä asukkaat saivat toimeentulonsa karja- ja metsätalouden tuotteiden myynnistä.

Myyntitalouden lisäksi omavaraistalouksissa harjoitettiin viljelyä. Karvianjoen rannat ovat tarjonneet viljavat maat maatalouteen perustuvan asutuksen muodostumiseen. 1800-luvulta 1920-luvulle peltopinta-ala moninkertaistui. Niityt katosivat lähes kokonaan peltojen yltäessä lähelle vesirajaa. Vielä 1970-luvulle asti tapahtunut pellonraivaus muutti jokilaakson maisemakuvaa. Agraarisuus oli alueelle tyypillinen piirre aina 1950-luvulle asti.

Kankaanpään seurakunta perustettiin saarnaseurakunnaksi Ikaalisten emäseurakuntaan vuonna 1756, kappeliksi 1759 ja keisarillisella päätöksellä omaksi kirkkoherrakunnaksi 1841. Kankaanpään kirkko vihittiin käyttöön 9.6.1839 ja kirkon suunnitteli maan yleisten rakennusten yli-intendentti Johann Carl Ludvig Engel. 1800-luvun puolivälissä Kankaanpäässä oli vain 3000 asukasta, ja koska kirkko rakennettiin 1300 sanankuulijalle, pidettiin sitä ajan oloihin liian suurena.

Kankaanpään väkiluku kuitenkin kasvoi nopeasti, mihin isolta osalta vaikutti tiestön kehittyminen. Kankaanpää kuului 1840-luvulle asti Turun kauppa-alueeseen, kunnes saatiin tie Poriin, ja alkoi ns. Pohjois-Satakunnan ”lankku-aika”. Porissa oli Suomen suurin kauppalaivasto, jolla kuljetettiin lankkutavaraa maailmalle ja Satakunnan metsissä riitti puuta. Kankaanpää oli puutavarakuljetuksissa myös tärkeä kauttakulkupaikka Hämeenkyrön, Ikaalisten ja tien valmistuttua myös Parkanon suunnasta. 1800-luvun jälkipuoliskolla alueelle rakennettiin myös sahoja sekä vesimyllyjä. Varsinainen teollisuuden kehittyminen alkoi 1900-luvulla. 1930-luvun laman seurauksena useat sahat joutuivat kuitenkin lopettamaan. Seudulla oli lisäksi huopatehdas ja leipomo. Alue teollistui kuitenkin varsin hitaasti muuhun Satakuntaan nähden. Tukinuiton päätyttyä 1950-luvulla sahatoiminta hiipui.

3.1.5 Kulttuurihistorialliset erityisarvot

Vakiintuneen menettelytavan mukaan kulttuurihistorialliset arvot on jaoteltu valtakunnallisiin, maakunnallisiin ja paikallisiin arvoihin. *Kankaanpään osayleiskaava-alueen maisemaselvitykseen (2010)* on koottu alueella sijaitsevat valtakunnalliset ja maakunnalliset kulttuurihistorialliset arvot. Suunnittelutyön yhteydessä Kankaanpään kaupunki täydensi maakunnallisesti arvokkaiden kohteiden kuvauksia sekä määritteli paikallisesti arvokkaat kohteet rakennusinventointien perusteella.

Numero- ja kirjainmerkinnät liittyvät kaavakartan kohde- ja aluemarkintoihin. Kirjainmerkinnöillä on osoitettu aluekohteet ja numeroilla yksittäiset rakennuskohteet.

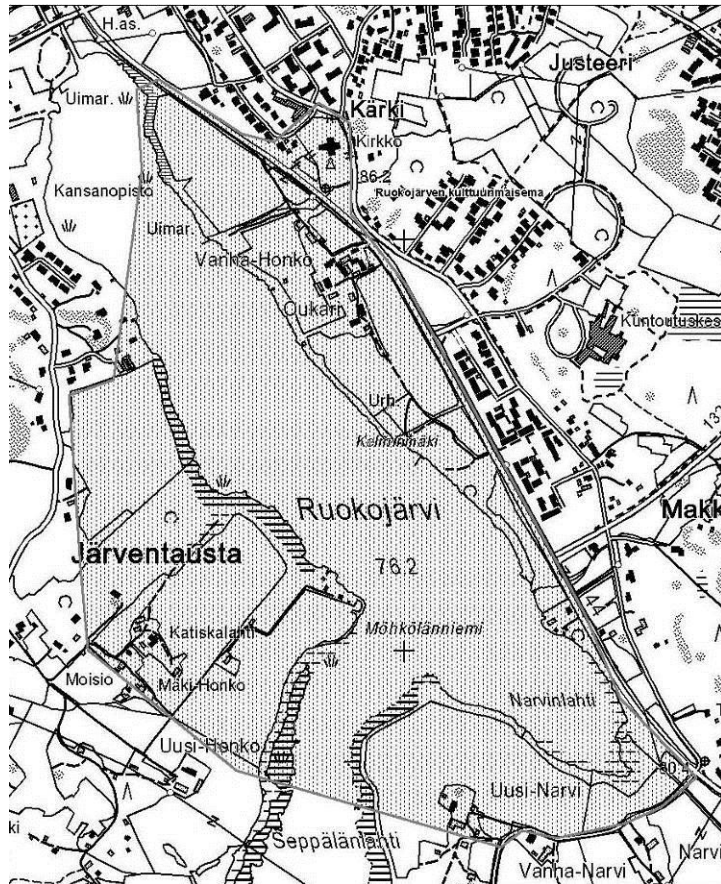
Valtakunnalliset arvot

A Ruokojärven kulttuurimaisema

Ruokojärven kulttuurimaisema edustaa Satakunnan vanhoille erämaille syntynyttä vanhinta talonpoikaisasutusta, josta on muodostunut kirkonkylän keskus. Alueella sijaitseva Alakylä on vanha Kankaanpään kylä, joka asutettiin jo 1500-luvulla edustaen näin seudun vanhinta asutusta. Kylä sijaitsee edustavasti Laviantien ja Ruokojärven välissä järveen viettävällä rinteellä. Alakylä on seudun asutushistorian kannalta arvokas kylä, jossa on paljon perinteistä rakennuskantaa tiiviinä kokonaisuutena. Kylän rakennusryhmä ja rantapellot muodostavat yhdessä Kankaanpään kirkon kanssa merkittävän maisemakokonaisuuden. Ruokojärven rannassa sijaitseva Kelminmäki on ikimuistoinen nuorten kokoontumispaikka.

Kuvat: Ruokojärven rantamaisemia.

Kuva: Ruokojärven valtakunnallisesti arvokkaan kulttuurimaiseman rajaus

1 Kankaanpään kirkko

C.L. Engelin intendentinkonttorin 1834 suunnittelema ja vuosina 1834–39 rakennettu puukirkko. Pohjamuoto on tasavartinen, sisänurkista viistetty risti, johon lännessä liittyy torni. Sisätilassa keskikupoli kohoaa ristivarsien tynnyriholveja ylemmäksi. Tyyllisesti kirkko edustaa puhtaslinjaista empireä. Arkkitehti Kauno S. Kallion suunnittelema korjaustyö valmistui 1936. Vuonna 1988 kirkko peruskorjattiin arkkitehtitoimisto Heikki Elomaan suunnitelmien mukaan. Kirkon sisätila palautettiin tällöin alkuperäiseen asuunsa. Hautausmaan ympäröimä kirkko sijaitsee mäellä erittäin hallitsevalla paikalla näkyen kauaksi Ruokojärven taakse.

Maakunnalliset arvot

B Karvianjoen kulttuurimaisema (osa kaava-alueella)

Karvianjoki virtaa loivasti mutkitellen läpi niitty- ja viljelysmaiseman. Alueen pohjoisosassa jokirannat, jotka kohoavat äyräsmäisinä ovat metsien reunustamat ja joki on säilyttänyt luonnontilaisen luonteensa. Asutus seuraa jokivartta ylempänä rinteillä teiden varsilla.

Kuva: Karvianjoelle suuntautuva talvinen peltomaisema

C Hautausmaa

Kankaanpään hautausmaan vanhin osa on 1800-luvun lopusta. Alueen arvorakennuksia ovat vanha paanukattoinen ruumishuone ja siunauskappeli.

Kuvat: Hautausmaan läpikäytävä ja siunauskappeli. Maija Anttila.

D Rauhankadun omakotialue

Keskuskadulle kaartuvan Rauhankadun varrella on yhtenäinen puolitoistakeroksisten omakotitalojen ryhmä. Se liittyy luontevasti vieressä Keskuskadun saman mittakaavan mukaan rakennettuihin asuin- ja liikerakennuksiin.

E Kankaanpään tori ja Keskuskadun liikerakennukset

Kankaanpään tori on kaupungin toiminnallinen keskus, johon liittyvät Keskuskadun liikerakennukset. Kankaanpään liike-elämän perinteinen keskus on saanut pääpiirteensä jälleenrakennuskaudella.

Kuva. Torin ympäristö 1966. Kankaanpään suunnittelutoimisto.

F Rautatieaseman alue

Kankaanpään rautatieaseman alue on 1930-luvulla syntynyt yhtenäinen asemamiljöö. Se käsittää asemarakennuksen lisäksi asuin- ja ulkorakennukset sekä pienehkön puiston. Rakennukset on rakennettu VR:n tyyppipiirustusten mukaan 1930- ja 1940-luvulla ja peruskorjattu 1990-luvulla.

Kuvat: Rautatieaseman alueen viehättäviä rakennuksia ja pihapiiriä. Maija Anttila.

G Mettälänkankaan asuntoalue

Laaja yhtenäinen omakotitalojen alue on rakentunut pääosin 1940-luvulta 1970-luvulle.

H Justeerin asuntoalue

Justeerin asuntoalue rakennettiin kaupungin vuokratuotantona vuosina 1963-66. Se oli aikanaan harvinainen kokeilualue, jossa kokonaisuus muodostui sekä rivi- että omakotitaloista.

I Myllymäen omakotialue

Myllymäen laaja, yhtenäinen omakotialue on rakennettu 1960-luvulla professori Olli Kivisen laatiman rakennuskaavan mukaan. Matalat rakennukset sijaitsevat ruotomaisesti suojaisten tonttikatujen varsilla.

J Tupavainion asuntoalue

Maaseudun keskusrakennustoimisto suunnitteli Tupavainion yhtenäisen, modernin rivi- ja omakotialueen 1959. Loivassa rinnemaastossa sijaitsevien rakennusten pihamaat on istutettu vehreiksi. Alue on lajissaan maakunnan vanhimpia.

K Hapuan kulttuurimaisema (osa kaava-alueella)

Karvianjoen, Pitäjänjoen ja Hapuanjoen varsilla aukeava laaja viljelyaukea. Pitkän asutushistorian omaava jokivarren viljelymaisema vanhoine rakennuksineen.

Kuva: Tupavainion yhtenäinen rivi- ja omakotialue 1959. Maija Anttila.

2 Lääkärintalo

1900-luvun alussa rakennettu kunnanlääkärin virka-asunto sijaitsee puistomaisessa ympäristössä entisellä sairaala-alueella.

3 Musiikkiopisto

Tornillinen funkistalo rakennettiin vuonna 1938 VPK:n käyttöön. Rakennusta laajennettiin 1941 kunnantaloksi ja korotettiin 1948 kolmikerroksiseksi sijoittamalla asuntoja ylimpään kerrokseen. Rakennus peruskorjattiin Kankaanpään musiikkiopiston käyttöön 2001 suunnittelijana Arkkitehtitoimisto Küttner Ky.

4 Seurakuntakeskus

Kankaanpään seurakuntakeskus on rakennettu vuonna 1971 arkkitehtien Kaija ja Heikki Sirenin laatiman suunnitelman mukaan. Seurakuntakeskukseen liittyy samassa korttelissa työntekijöiden asuinrakennukset. Tasakattoisten rakennuksien arkkitehtuurille antavat leimansa punatiilen ja betonin pelkistetyt muodot.

5 Kankaanpään kaupungintalo

Arkkitehdit Kaija ja Heikki Siren ovat suunnitelleet Kankaanpään kaupungintalon, joka valmistui 1967. Puistomaiselle honkia kasvavalle tontille sijoitetun rakennuksen julkisivut ovat punatiiltä. Katujulkisivua hallitsee nauhaikkunaa-aihe, puistojulkisivua porrastetut, pelkistetyt tiilimassat. Kaupungintalon suunnittelu käynnisti Kankaanpäälle tunnusomaisen julkisten rakennusten tiiliarkkitehtuurin sarjan. Sirenien suunnitelmassa on nähtävissä vaikutteita edellisellä vuosikymmenellä rakennetusta Alvar Aallon Säynätsalon kunnantalosta.

6 Liikuntakeskus

Vuosina 1970 ja 1975 rakennettu liikuntakeskuksen uima- ja palloiluhalli liittyy Kaija ja Heikki Sirenin Kankaanpäähän suunnitteleminen julkisten tiilirakennusten joukkoon. Kokonaisuus on täydentynyt 1994 rakennetulla jäähallilla (Siren Arkkitehdit Oy). Uimahallin peruskorjaus ja laajennus valmistui 1995.

Kuvat: Kaupungintalo, liikuntakeskus ja seurakuntakeskus edustavat laadukasta, Kankaanpäälle ominaista modernia punatiiliarkkitehtuuria. Maija Anttila.

7 Reima Oy

Reima Oy:n tiiliset tuotantorakennukset on rakennettu vuonna 1970 arkkitehti Timo Penttilän laatiman suunnitelman mukaan.

8 Kappalaisen pappila

Vuonna 1905 rakennettu uusrenessanssityylinen pappilan päärakennus, joka toimii nykyisin seurakunnan kerhotilana.

9 Kansanopisto

Pohjois-Satakunnan kansanopisto on perustettu vuonna 1909. Tulipalon tuhattua opiston vanhan päärakennuksen, rakennettiin nykyinen opistorakennus 1928 ajan klassisistisen hengen mukaisesti arkkitehti Elias Paalasen suunnitelman mukaan. Opistorakennusta vanhempi, jugendtyylinen asuntolarakennus on vuodelta 1914. Myöhemmin rakennusryhmää on täydennetty asuntolalla ja uudella päärakennuksella. Vanha opistorakennus on peruskorjattu vuonna 2003. Rakennukset muodostavat Ruokojärven rantamaisemassa arvokkaan kokonaisuuden.

Kuva: Ruokojärven länsirannalla sijaitsee Opistonrannan arvokas rakennuskokonaisuus.

Maakunnallisesti arvokkailla alueilla sijaitsevat arvokkaat osa-alueet tai yksittäiset arvorakennukset:

L Alakylä

Vanha Kankaanpään kylä, joka asutettiin jo 1500-luvulla ja edustaa näin seudun vanhinta asutusta.

M Mäkikylä

Ruokojärven maisemaan liittyvä vanha käsityöläisalue Kirkkokadun varrella, mm. persoonallinen kaksikerroksinen Lehtisen puuhuvila 1930-luvulta, laajennus 1987 sovitettu kokonaisuuteen.

11 Oukari

Oukarin tilan punainen, hirsinen päärakennus on alkujaan 1700-luvulta, valkoinen väentupa 1900-luvun alusta.

12 Päivike

Pihapiiriin kuuluva päärakennus on vuodelta 1820 ja myös asuintiloja sisältävä, Alakylän raitin varrella oleva rakennus on vuodelta 1839.

Kuva: Päivike. Maija Anttila.

13 Vanha-Honko

Alakylän vanhin asumus lieene Vanha-Honko. Pihapiiriin kuuluu edelleen kaksi asuinrakennusta, jotka molemmat ovat 1800-luvulta.

14 Kärki

Kärjen vanhan maatilan rakennusryhmä, jossa vanhempi asuinrakennus on 1800-luvun alkupuolelta ja uudempi 1800- ja 1900-luvun vaihteesta.

Kuva: Kärjen vanhan maatilan pihapiiri. Maija Anttila.

15 Paarihuone

Kankaanpään vanhinta rakennuskantaa edustava paanukattoinen paarihuone eli läpikäytävä valmistui samaan aikaan hautausmaan kanssa vuonna 1890. Rakennuksessa säilytettiin paareja ja sen läpi kuljettiin viereiseltä maantieltä (nyk. Keskuskatu) hautausmaalle. Ruumishuoneena rakennusta on käytetty vain tilapäisesti sotien aikana.

16 Kankaanpään siunauskappeli

Kilpailun tuloksena siunauskappelin suunnitelmat tilattiin arkkitehti Martti Haapalalta ja rakennus valmistui 1956. Tämä 1950-luvun arkkitehtuurin edustava kohde on säilynyt hyvin alkuperäisessä asussaan.

17 Räikkeen ateljeetalo

Kuvanveistäjä, professori Kauko Räikkeen ateljeetalo on rakennettu vuonna 1952 suunnittelijana kuvanveistäjän veli, arkkitehti Kalle Räike. Huolimatta rakennukseen myöhemmin tehdyistä muutoksista on kohde suojelun arvoinen 1950-luvun modernia suunnittelua edustavana asuin/ ateljeerakennuksena.

19 Postelli

Punatiilinen Postelli on entinen postitalo 1930-luvun alusta.

21 Keskustan koulu

Nelikerroksinen kansakoulurakennus rakennettiin vuonna 1953 arkkitehtuurikilpailun tuloksena arkkitehti Hannu Vainion suunnitelman mukaan.

22 Kankaanpään Kauppakulma

Aravatalon nimellä tunnettu Kankaanpään ensimmäinen aravarahoitteinen asuinkerrostalo valmistui vuonna 1955 ja on säilynyt hyvin alkuperäisessä asussaan.

23 Yhdyspankki

Arkkitehti Jaakko Tähtisen suunnittelema pankkirakennus edustaa Pohjoismaiden Yhdyspankin 1950-luvun tyyppirakentamista. Rakennuksen ulkoasu on säilynyt hyvin alkuperäisenä.

24 Kankaanpään virastokeskus

Kaupungintalon naapurissa sijaitseva rakennus vuodelta 1992 jatkaa virasto-arkkitehtuurin punatiiliteemaa laadukkaasti uudemman arkkitehtuurin keinoin. Virastokeskuksen suunnittelusta järjestettiin kutsukilpailu vuonna 1988 ja rakennus toteutettiin kilpailun voittaneen Arkkitehtuuritoimisto Kouvo & Partasen suunnitelman pohjalta.

Paikalliset arvot

Kankaanpään keskustan rakennusinventointeja on tehty vaihteittain vuosina 1997, 2003-2005 sekä 2008. Yllä kuvattujen valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden kohteiden lisäksi on tunnistettu muutamia aluekokonaisuuksia ja lukuisia yksittäisiä kohteita, joilla on paikallista kulttuurihistoriallista merkitystä.

N Saarivirta (AM/s-2)

Maisemallisesti merkittävä tilakeskus Ruokojärven rantamaisemassa. (ei inventoitu!)

O Hiitolankadun-Kappelinkadun alue (C/s-2)

Jälleenrakennuskauden yhtenäinen pientaloalue.

P Pistokadun varsi (AP/s-2)

Jälleenrakennuskauden yhtenäinen omakotitalojen ryhmä kaarevan Pistokadun varrella.

R Meijerin alue (P/s-2)

Kankaanpään Osuusmeijerin uudisrakennus valmistui vuonna 1937 Valion tyyppipiirustusten mukaan. Kaksikerroksinen toimistorakennus on niin ikään 1930-luvulta ja edustaa funktionalismin tyylipiirteitä. Asuntola/varastorakennus on puolestaan tyypillistä 1950-luvun arkkitehtuuria. Meijeritoiminta loppui 1992 ja rakennukset ovat vuokratyössä.

S Haavisto/ Päivike (AM/s-2)

Päärakennus on 1930-luvulta, pihapiiri on hyvin säilynyt ja kohteella on maisemallisia arvoja.

T Lorvikylä (AP/s-2)

Melko yhtenäinen jälleenrakennuskauden pientaloalue pääosin 1950-luvulta.

V Uusi-Oukari (AM/s-2)

Maatilan nykyinen päärakennus on 1930-luvulta. Rakennusryhmällä on maisemallisia arvoja.

18 Kauppa Oy:n liikerakennus

Liikerakennus vuodelta 1949 edustaa jälleenrakennuskauden liikerakentamista.

20 Osuuspankki

Torin alueen 1950-luvun alun rakennuskantaa, maamerkinä rakennukseen liittyvä vesitorni.

25 Kankaanpään taidekoulu

Taidekoulun rakennus vuodelta 1995 edustaa Kankaanpään keskustassa postmodernia arkkitehtuuria, suunnittelijana Arkkitehtuuri-toimisto Kouvo & Partanen.

26 Venetmäki

Kartanomaisia ja klassistisia piirteitä omaava rakennus vuodelta 1938 kuuluu oleellisena osana Ruokojärven pohjoispään rantamaisemaan.

27 Pirtti

Mansardikattoinen päärakennus on 1920-luvulta ja siinä on aloittanut toimintansa Kankaanpään Yhteislyseo vuosina 1928-29.

28 Suviranta

Kankaanpään Yhteislyseon perustajan Martta Sevion ja pitkäaikaisen rehtorin Veikko Sevion rakennuttama asuinrakennus vuodelta 1940 on funktionalistis-vaikutteinen ja kuuluu Ruokojärven rantamaisemaan.

29 Uusihonko / Viljanen

Merkittävällä paikalla Ruokojärven rantamaisemassa sijaitseva Uusi-Hongon tilan päärakennus on vuodelta 1901 ja säilynyt suhteellisen hyvin alkuperäisessä asussaan.

30 Seppä II

1800-luvun alusta oleva alkuperäisen henkensä säilyttänyt paritupa pihapiireineen upealla paikalla Ruokojärven Seppälänlahden maisemassa. Tosin huonokuntoinen.

31 Haanpää

Hyvin säilynyt päärakennus vuodelta 1910 ja pihapiiri muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden.

35 Honko

Päärakennus on vuodelta 1927 ja rakennettu Kärjen talon entisen torpan paikalle. Myös pihapiiri on hyvin säilynyt.

37 Rajahalme

Näkyvällä paikalla Laviantien varressa sijaitseva sopusuhtainen pihapiiri, jonka uudempi asuinrakennus lienee 1940-luvulta.

38 Mylly

Entinen Kankaanpään Vehnämylly on 1930-luvulta ja omaa klassistisia tyylipiirteitä.

39 Säästöpankin liikealo

Liikerakennus valmistui vuonna 1946 arkkitehti Bertel Strömmerin suunnitelmien mukaan. Rakennuksella on merkittävä asema katukuvassa ja sen ulkoasu on säilynyt melko hyvin.

40 Varumon liikealo

Keskuskadun ja Kuninkaanlähteenkadun kulmassa sijaitseva, vuonna 1938 valmistunut kaareva liikealo kuuluu oleellisena osana keskustan katukuvaan.sr-3.

41 Pikkukangas

Torin varren punatiilistä liikerakentamista edustava kohde vuodelta 1954, laajennus 1960.

43 Torikeskus/ Koy Haapakulma

Tyypillistä 1950-luvun arkkitehtuuria edustava entinen Kankaanpään Osuuskaupan rakennus.

45 Soininkulma

Torin varren kulttuurihistoriallisesti arvokasta monivaiheista liikerakentamista vuosilta 1936-46 edustava kohde. Suojelu koskee myös omakotitaloa.

46 Tuberkuloositalo

Ulkoasultaan hyvin säilynyt, tyypillistä 1950-luvun arkkitehtuuria edustava rakennus. Vuonna 1957 valmistuneen rakennuksen suunnitteli porilainen arkkitehti Olaf Küttner.

47 Asp

Tyypillinen 1950-luvun yksityistalo suunnittelijana arkkitehti Mirjam Kulmala.

48 Jokinen

Arkkitehti Kalle Räikkeen suunnittelema yksityistalo vuodelta 1955, erikoisuutena mm. seudun ensimmäinen uima-allas.

49 Salonen

Kaunis 1950-luvun tyylipiirteitä omaava yksityistalo vuodelta 1954.

50 Piirivintti

1930-luvun puolivälissä tuberkuloositaloksi rakennettu kohde omaa funktionaalismin tyylipiirteitä.

51 Entinen sairaala

Sairaalarakennus valmistui vuonna 1928 ja omaa puujugendin piirteitä. Rakennusta on laajennettu vuonna 1960.

52 Sairaalan asuntola

Arkkitehti Olaf Küttnerin suunnittelema sairaalan asuntolarakennus edustaa tyypillistä 1950-luvun arkkitehtuuria ja on säilynyt alkuperäisenä

53 Keltainen talo

Rakennuksen vanhempi osa on valmistunut vuonna 1951 terveystaloksi ruotsalaisten lahjoitusvaroin ja edustaa laadukasta 1950-luvun arkkitehtuuria.

55 Helluntaiseurakunnan kirkko

Alkuperäisessä asussaan säilynyt 1960-luvun rukoushuone.

56 Tontti no 51 / Myllylä

Persoonallinen ja hyvin säilynyt asuinrakennus 1930-luvulta.

57 Tontti n:o 83 / Alanen

Keskuskadun vanhaa rakennuskantaa, kaksikerroksinen funkistalo vuodelta 1938.

59 Männistö

1950-luvun tiilipintaista omakotirakentamista suunnittelijana kunnanmestarinakin toiminut rkm Olavi Hakamäki.

60 Tontti no 48, Pitkäranta

1950-luvun tiilipintaista omakotirakentamista suunnittelijana kunnanmestarinakin toiminut rkm Olavi Hakamäki.

61 Tontti n:o 72 / Mäkinen

Hirsirunkoinen asuinrakennus on siirretty tälle paikalle 1941 torin varrelta Soinkulman tontilta.

63 Tontti n:o 65

Keskuskadun vanhaa rakennuskantaa, 2-kerroksinen neljän asunnon pienkerrostalo.

65 Jalava

Reima Oy:n toimitusjohtaja Jalavan perheelle suunniteltu, tyypillistä 1950-luvun arkkitehtuuria edustava yksityistalo. Rakennuksen suunnitteli arkkitehti-toimisto Lappi-Seppälä ja se valmistui vuonna 1950. Rakennus on muutettu päiväkotikäyttöön sen tyylipiirteet huomioon ottaen.

Kuvat: Ent. tuberkuloositalo ja Reiman toimitusjohtajan yksityistalo, nyk. päiväkotijalava edustavat tyylipuhdasta 1950-luvun arkkitehtuuria. Maija Anttila.

66 KOy Paju I / Rajalan kenkätehdas

Tyypillistä kankaanpääläistä 1950- ja 60-lukujen tiilipintaista teollisuusrakentamista.

67 Jyllin kenkätehdas

Kankaanpään työkeskuksena toimiva entinen kenkätehdas edustaa Kankaanpäällä tyypillistä 1950-luvun tiilipintaista teollisuusrakentamista.

68 Ammattikoulun päärakennus

Tiilipintaista koulurakentamista vuodelta 1957.

69 Ammattikoulun asuntola

Asuntolarakennus vuodelta 1959 on säilyttänyt ajalleen tyypilliset piirteet.

71 Rauhala

Päärakennus on harvinainen yhdistelmä 1800-luvun talonpoikaistaloa ja 1950-luvun laajennusosaa. Rakennusryhmällä on kokonaisuutena merkittävää kyläkuvallista arvoa.

72 Pirttiluoma

Hyvin säilynyt pihapiiri maisemallisesti kauniilla paikalla. Päärakennus ja osa ulkorakennuksista ovat 1920-luvulta.

73 Lohikon palvelukoti

Rakennuksen vanhin osa on funktionalismia 1940-luvun alusta, laajennusosa 1960-luvulta. Mittavan vaiheittain toteutetun peruskorjauksen suunnitteli Arkkitehtitoimisto 8 Studio 1990-luvulla. Rakennuksella on kulttuurihistoriallisia ja merkittäviä maisemallisia arvoja

74 Kanta-Hakkuri

Alueen vanhin rakennusryhmä 1800- ja 1900-lukujen taitteesta, jolla on maisemallista ja rakennushistoriallista arvoa.

75 Aarniokoski

Hyvin säilynyt 1920-40-lukujen rakennusryhmä lähellä Venesjärventietä. Kohdeella on sekä maisemallisia että jonkin verran rakennushistoriallisia arvoja.

76 Hapuan koulu

Tyypillinen 1950-luvun kansakoulurakennus. Merkittävä kohde maisemassa.

77 Pajuluoma

Yhtenäinen rakennusryhmä 1800-luvun lopusta, osin 1900-luvun alkupuolelta. Vapaa-ajan asuntona.

Suunnittelualueen pohjoisosassa, Lohikon kylässä on lisäksi kaksi suojelun arvoista kivisiltaa:

78 Narilan silta

79 Lohipurontien silta

Kuva: Lohikonttiellä sijaitseva Narilan silta vie Lohipuron yli.

80 Forsberg / Kiviniemi

Ruokojärven vanhaa ranta-asutusta, alkuperäinen asu säilynyt.

81 Santaharju

Vanhaan talonpoikaishapiiriin kuuluva 1800-luvun lopussa rakentunut aitta.

Kuva: Hapuan kylään ja Karvianjoen laaksoon johtava Venesjärventie mutkittelee kauniissa peltomaisemassa.

Muinaismuistot

Muinaisjäännökset ovat vanhinta kulttuuriperintöämme. Alueella sijaitsee Museoviraston käytössä olevien tietojen mukaan (11.10.2010 lausunto kaavaluonnoksesta) viisi muinaismuistolain (295/63) rauhoittamaa kiinteää muinaisjäännöstä.

<i>Lähde: Museovirasto</i>			
<i>nimi</i>	<i>tyyppi</i>	<i>muinaisjäännös- rekisterin numero</i>	<i>numero kaavakartalla</i>
Lamminoja	kivikautinen asuinpaikka	214010012	12
Ruoko-oja	kolme tervahautaa	214500015	15
Mustakeidas	tervahauta	214500014	14
Koskenoja / Reima	kolme tervahautaa	214010011	11a
Kiimakankaanoja	tervahauta	214010011	11b
<i>Lähde: Kankaanpään kaupunki</i>			
Koskenoja	kaksi tervahautaa		16

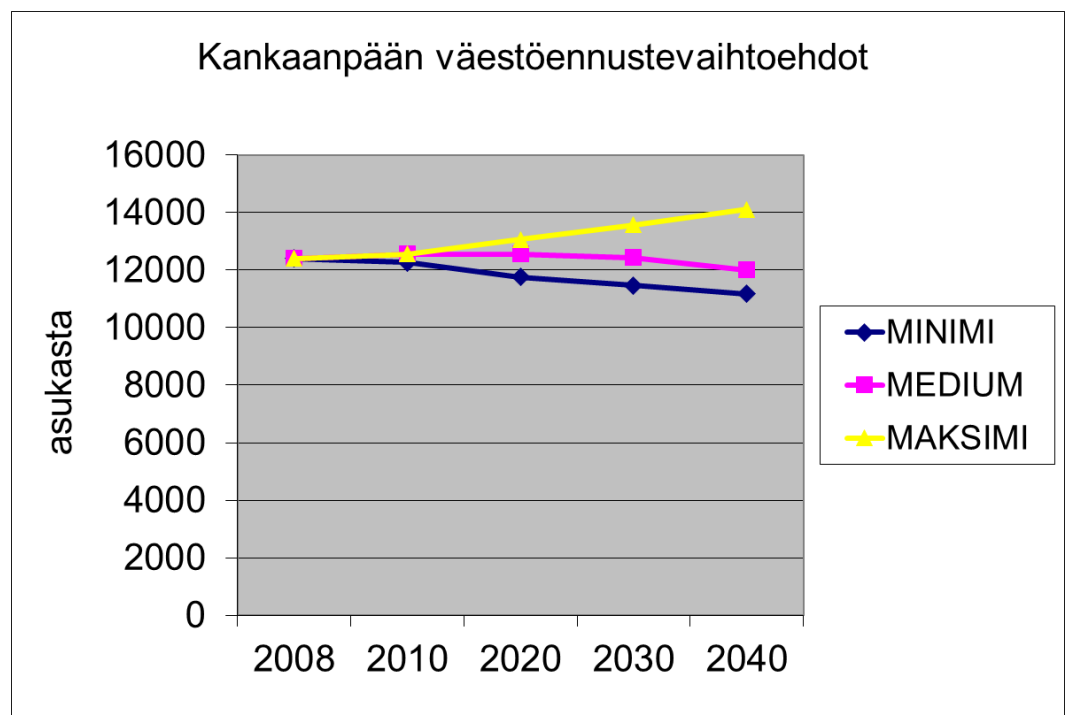
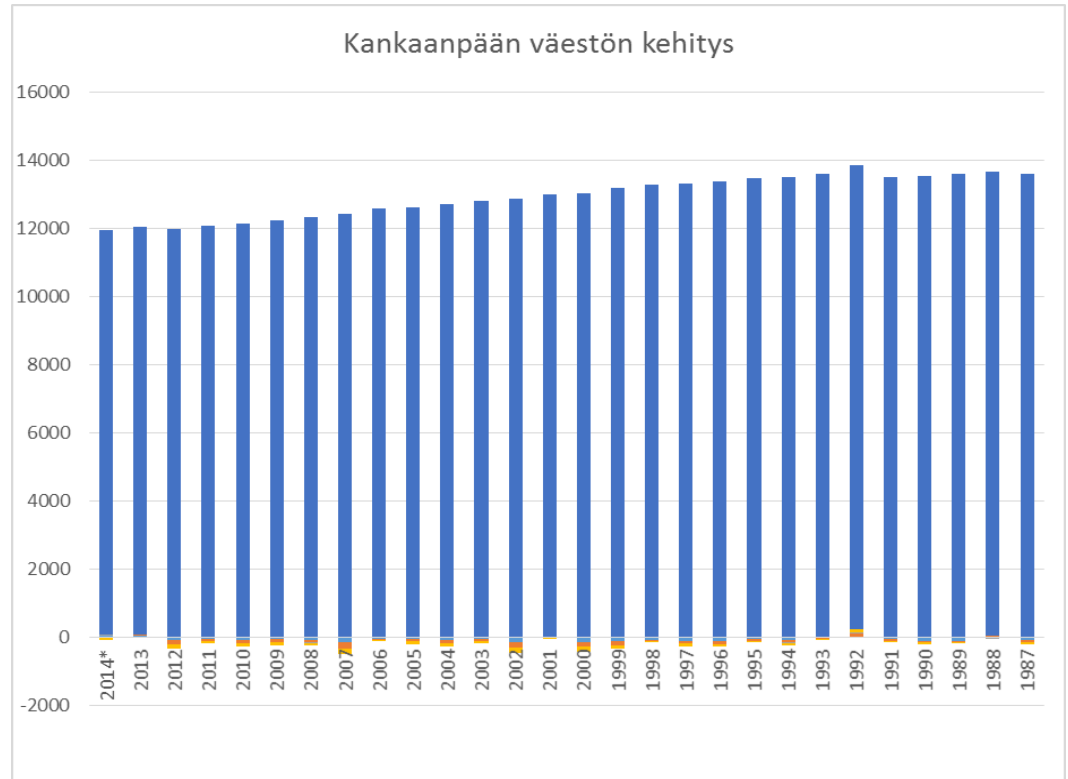
Lamminojan kivikautinen asuinpaikka sijaitsee Kankaanpään kirkosta noin 5 km länsiluoteeseen jyrkällä itään viettävällä joentöyräspellolla Hapuanojan mutkassa. Maaperä pellolla on hiesua. Paikalta on löydetty kivikirves ja saviastianmuruja. Tämä kohde on merkitty suunnittelualueen ainoana kohteena Satakunnan maakuntakaavaehdotukseen. Toinen havaittu kivikautinen asuinpaikka on sijainnut aivan Pori-Parkano rautatien pohjoispuolella, mutta osa kohteesta on tuhoutunut Kankaanpää-Honkajoki maantien rakentamisen yhteydessä. Kohde on tutkittu koekaivauksin alueen asemakaavoituksen yhteydessä vuonna 1993 eikä sitä ole sen jälkeen ollut tarpeen suojella.

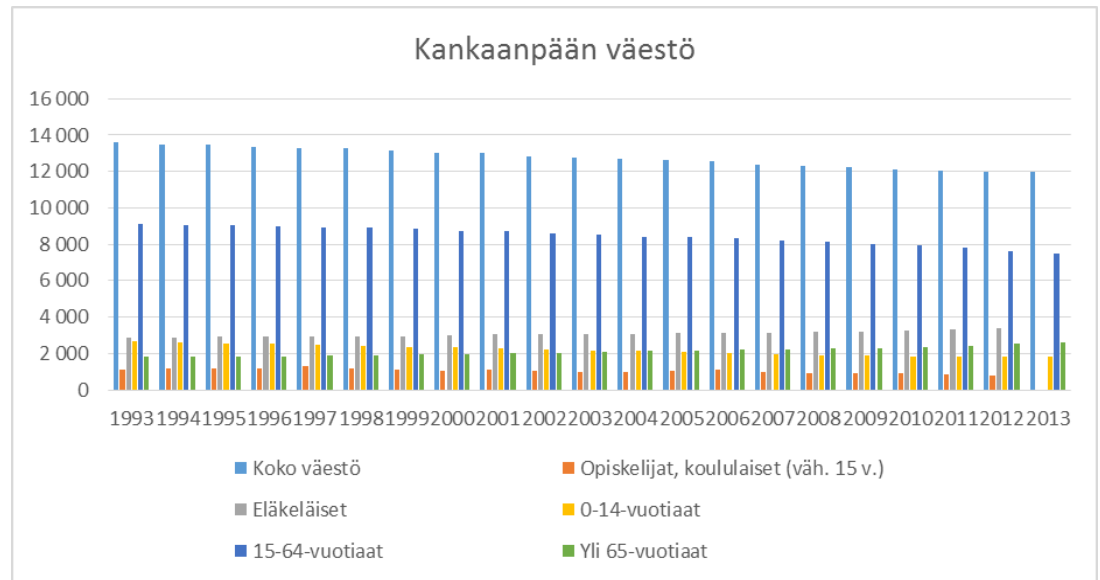
Lisäksi suunnittelualueella on historiallisen ajan muinaisjäännöksinä useita tervahautoja, yksi Järventaustan alueella ("Mustakeidas"), kolme keskustassa Ruoko-ojan varrella ja ainakin viisi Reiman kaupunginosassa Koskenojan varrella.

3.1.6 Väestö, yhdyskuntarakenne, työpaikat ja palvelut

Väestön rakenne ja kehitys

Kankaanpään kaupungin asukasmäärä oli 12 135 henkilöä vuoden 2010 lopussa.. Väkiluku on laskenut viime vuosikymmeninä.

Kankaanpäässä asui 2008 alussa 15,5 % 0-14-vuotiaita, 66 % 15-64-vuotiaita ja 18,5 % yli 65-vuotiaita. Tiedot perustuvat Satamittarin kokoamaan tilastotietoon Satakunnan kunnista.

Taulukko: Ennuste ikärakenteen kehityksestä Kankaanpäässä 2008-2040

	Vuosi 2008	Vuosi 2010	Vuosi 2020	Vuosi 2030	Vuosi 2040
0-14 -vuotiaat	1 908 15,5 %	1 833 15 %	1 708 15 %	1 640 14,5 %	1 597 14,5 %
15-64 -vuotiaat	8 142 66 %	7 945 65,5 %	6 685 57,5 %	6 036 53,5 %	5 970 54 %
Yli 65- vuotiaat	2 264 18,5 %	2 370 19,5 %	3 187 27,5 %	3 629 32 %	3 512 31,5 %
Yhteensä	12 314	12 148	11 580	11 305	11 079

Tilastokeskuksen ennusteen mukaan Kankaanpään asukasluku tulee vähene-
mään noin 1 235 asukkaalla vuoteen 2040 mennessä.

Suurin osa kankaanpääläisistä asuu osayleiskaava-alueella.

Tietoja ja vertailulukuja Kankaanpäästä

Alueluokitus 2014	Kankaanpää	Koko maa
Maapinta-ala, km ² 1.1.2013	689	303 891
Taajama-aste, % 1.1.2012	71,1	84,7

Väestö		
Väkiluku 31.12.2013	11 972	5 451 270
Väkiluvun muutos, % 2012 - 2013	0,1	0,5
0-14 -vuotiaiden osuus väestöstä, % 31.12.2013	15,3	16,4
15-64 -vuotiaiden osuus väestöstä, % 31.12.2013	62,8	64,2
65 vuotta täyttäneiden osuus väestöstä, % 31.12.2013	21,9	19,4
Ruotsinkielisten osuus väestöstä, % 31.12.2013	0,1	5,3
Ulkomaiden kansalaisten osuus väestöstä, % 31.12.2013	1,8	3,8
Kuntien välinen muuttovoitto/-tappio, henkilöä 2013	33	0
Syntyneiden enemmitys, henkilöä 2013	-34	6 662
Perheiden lukumäärä 31.12.2013	3 259	1 471 085
Valtionveronalaiset tulot, euroa/tulonsaaja 2011	22 585	26 555
Asuminen		
Asuntokuntien lukumäärä 31.12.2013	5 782	2 599 613
Vuokra-asunnossa asuvien asuntokuntien osuus, % 31.12.2013	27,6	30,6
Rivi- ja pientaloissa asuvien asuntokuntien osuus asuntokunnista, % 31.12.2013	74,5	54,0
Kesämökkien lukumäärä 31.12.2013	779	498 694
Koulutus		
Vähintään keskiasteen tutkinnon suorittaneiden osuus 15 vuotta täyttäneistä, % 31.12.2013	65,8	69,4
Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus 15 vuotta täyttäneistä, % 31.12.2013	22,0	29,3

Työmarkkinat		
Kunnassa olevien työpaikkojen lukumäärä 31.12.2012	5 363	2 339 904
Työllisten osuus 18-74-vuotiaista, % 31.12.2012	56,8	60,1
Työttömyysaste, % 31.12.2012	11,2	10,7
Kunnassa asuvan työllisen työvoiman määrä 31.12.2012	4 859	2 339 904
Asuinkunnassaan työssäkäyvien osuus työllisestä työvoimasta, % 31.12. 2011	81,5	67,0
Alkutuotannon työpaikkojen osuus, % 31.12.2012	4,7	3,4
Jalostuksen työpaikkojen osuus, % 31.12.2012	25,0	21,6
Palvelujen työpaikkojen osuus, % 31.12.2012	68,8	73,8
Toimialaltaan tuntemattomien työpaikkojen osuus, % 31.12.2012	1,5	1,2
Taloudellinen huoltosuhde, työvoiman ulkopuolella tai työttömänä olevat yhtä työllistä kohti 31.12.2012	1,46	1,32
Eläkkeellä olevien osuus väestöstä, % 31.12.2012	28,3	24,2
Yritykset		
Yritystoimipaikkojen lukumäärä 2012	1 047	352 299

Yhdyskuntarakenne ja taajamakuva

Kankaanpään keskusta on suhteellisen tiivis pienen kaupungin keskusta. Noin kahden kilometrin päähän torista on sijoittunut suurin osa alueen palveluista ja asutuksesta. Kankaanpään keskustaa ympäröivät metsäselänteet, joiden alueelle keskustan pientaloasuminen on ohjattu. Peltoaukeilla ja järvimaisemissa on nähtävissä kyläasutusta, joka on luonteeltaan niille sopivaa.

Keskustassa rakennuskanta muodostuu pääosin palvelu- liike- ja kerrostaloista. Keskusta rakentaminen on jakaantunut kahteen osaan, joista pohjoiseen osaan on keskittynyt lähinnä liike – ja tuotantorakennuksia. Pientaloasutus on sijoittunut tasaisesti heti kaupunkikeskustan ympärille. Keskustasta löytyy paljon sekä maakunnallisesti että paikallisesti arvokkaita rakennuksia ja rakennusryhmiä.

Keskustaa ympäröivän maaseudun tilakeskukset ovat ryhmittyneet nauhamaisesti vanhojen teiden varsille ja niiden pellot avautuvat jokivarren laaksossa. Lohikon, Hapuan ja Narvin kyläalueiden maatilakeskukset sekä harva pientaloasutus muodostavat toisentyypistä, maaseutumaista kulttuurimiljöötä.

Palvelut

Perusselvitysten mukaan kahden kilometrin etäisyydellä keskustasta asuu n. 80 % kankaanpäälaisistä. Lähiseudun kunnissa asuu yhteensä noin 13 500 asukasta. Niistä Honkajoen, Karvian, Jämijärven ja Lavian asukkaat asioivat ensi sijaisesta ja Siikaisen ja Pomarkun toissijaisesti Kankaanpäässä.

Kaupalliset palvelut

Tuomas Santasalo Ky laati yleiskaavaa varten Kaupan palveluverkkoselvityksen 8.7.2011 (päivitetty 8.10.2014). Yleiskaavan yhteydessä nähtiin tarve selvittää Kankaanpään kaupallista rakennetta ja tulevia kauppapalveluiden tilantarpeita.

Taustatiedoksi selvitettiin, mikä on Kankaanpään kaupallisten palveluiden markkina-alue ja miten markkina-alueen ostovoima kehittyy. Lisäksi selvitettiin, kuinka paljon kauppaa Kankaanpään tulee varautua kaavoittamaan ja miten kaupan toiminnot tulee sijoittaa kaupungissa. Samalla selvitettiin vireillä olevat kaupan hankkeet ja lasketaan, miten ne sopivat tilantarvearvioihin. Selvityksessä tarkasteltiin Kankaanpään keskustan yleiskaavan kehityskuvaa ja esillä olevia kaupan hankkeita selvityksessä tutkittujen lähtökohtien pohjalta. Näiden pohjalta arvioitiin kaupan palveluverkon kehityksen kaupallisia vaikutuksia.

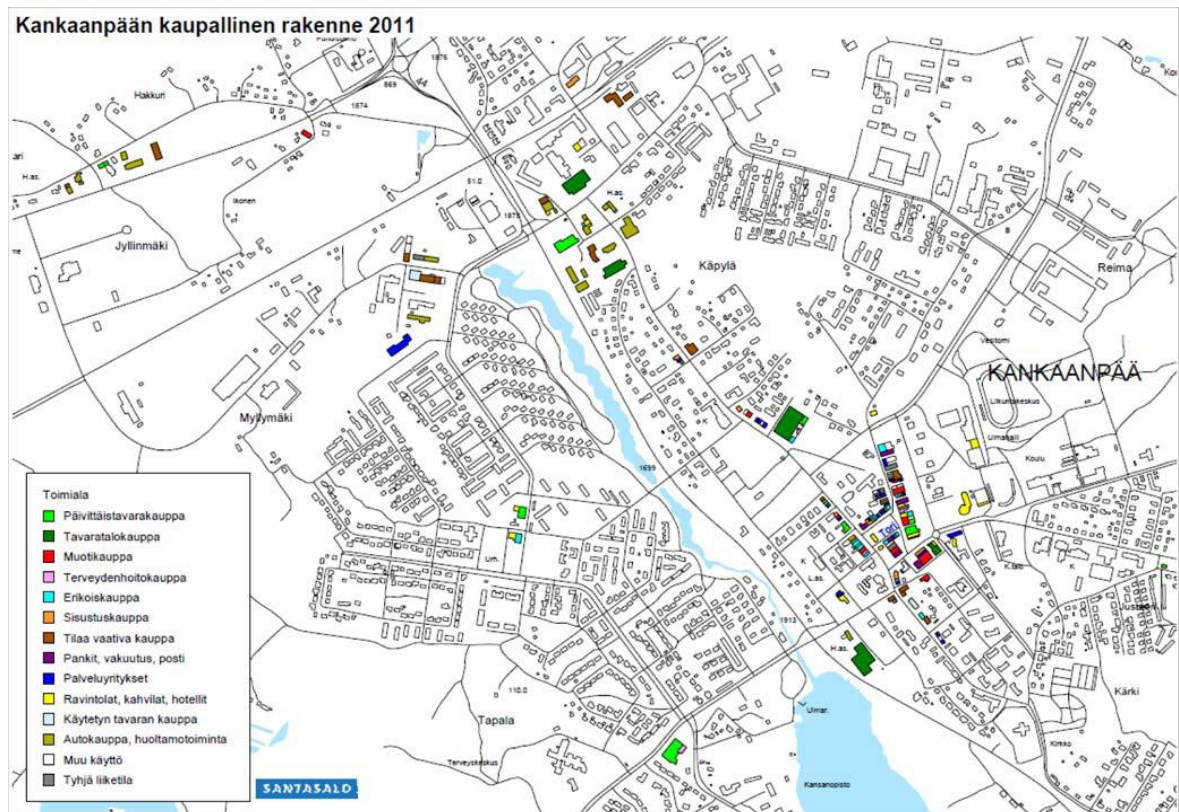
Kankaanpään markkina-alue kattaa hyvin kaupungin ja ympäristökunnat. Kankaanpään keskusta palvelee ja saavuttaa hyvin markkina-alueensa kuluttajat. Kankaanpään keskustan palvelut ovat kohtuullisen monipuoliset ja palveluverkko toimii. Keskustan vahvuutena on hyvin toimiva tori, joka vetää kulkuttajia keskustaan. Kankaanpään keskusta on jakautunut ydinkeskustaan ja pohjoiseen keskustaan. Niissä on toisistaan hieman poikkeava palveluiden rakenne ja painotus, joten ne tarjoavat hieman erilaisen vetovoimaisen kaupallisen keskittymän. Lisäksi keskustan reunalla ja asuinalueilla on yksittäisiä kaupan keskittymiä vahvistamassa kokonaistarjontaa ja lähipalveluita.

Yleiskaavalla voidaan vahvistaa ydinkeskustan kaupan toimivuutta mahdollistamalla liiketoiminnan laajentuminen. Kankaanpäällä on merkittävä rooli seudullisena kaupan keskittymänä. Hyvät kaupalliset palvelut ovat myös keskeinen osa Kankaanpään vetovoimasta. Kankaanpään roolia kaupallisena keskuksena tulee tukea ja kehittää kaavallisista hanketoiminnan keinoin.

Pohjoisen keskustan painopiste on ollut market-kaupassa ja autoalan kaupassa. Myös muita nykyisiä toimintoja täydentämällä saadaan parannettua keskustan toimivuutta. Ydinkeskustassa on liikekeskushanke, joka tukee Kankaanpään roolia kaupan keskuksena. Tilaa vaativan erikoistavarakaupan kasvulle ei ydinkeskustan ja pohjoisen keskustan alueelta löydy riittävästi tilaa. Tilaa vaativan erikoistavaran kaupalle soveltuvaa aluetta löytyy valtatie 23:n läheisyydestä Halmeen ja Jyllinmäen alueelta.

Kankaanpään liiketilatarpeet vuoteen 2030 antavat mahdollisuuksia kehittää Kankaanpään kauppapalveluita. Tilantarve-ennusteet eivät kuitenkaan ennakoiki merkittävää kaupan kasvua alueella, joten kaavavarauksilla ja uusilla hankkeilla tulee ennen muuta tiivistää nykyisiä keskustoja. Uusia kaupan alueita on tarve suunnitella ennen kuin nykyiset keskukset ovat täyttyneet. Kaupan palveluverkko nykyisellään toimii hyvin ja Kankaanpään vetovoimaa kauppapaikkana saadaan vahvistettua nykyistä verkkoa kehittämällä.

Tällä hetkellä noin 80 % kankaanpäälaisistä asuu linnuntietä noin 500 metrin etäisyydellä päivittäistavarakauppapalveluista, joiden saavutettavuuden voidaan katsoa olevan hyvä.

Kuva: Kaupalliset palvelut Kankaanpäässä keväällä 2011. Keskusta-alueen ulkopuolella on muutamia lähikauppoja ja kuntokeskus hotelleineen, jotka eivät ole mukana tarkastelussa.

Vähittäiskaupan ja palveluiden toimipaikat ja myynti Kankaanpäässä

	2012		2009	
	Toimi- paikat	Myynti milj. e	Toimi- paikat	Myynti milj. e
Päivittäistavarakauppa, Alkot ja kioskit	28	45	28	42
Tavaratalokauppa	4	19	3	18
Tilaa vaativa kauppa	11	14	13	13
Muu erikoiskauppa	49	20	58	21
Erikoiskauppa yhteensä	60	34	71	34
Vähittäiskauppa yhteensä	92	98	102	94

Lähde: Tilastokeskus

Vähittäiskaupan ostovoiman siirtymät Kankaanpäässä 2012

	Myynti milj.€	Ostovoima milj. €	OV-siirtymä	
			milj.€	% ov:sta
Päivittäistavarakauppa ja Alko	54	40	14,2	35 %
Tilaa vaativa kauppa	14	15	-0,8	-5 %
Muu erikoiskauppa	29	26	3,4	13 %
Erikoiskauppa yhteensä	43	41	2,7	7 %
Vähittäiskauppa yhteensä	98	81	16,9	21 %

Lähde: Tilastokeskus, Santasalo Ky

Ostovoiman siirtymiä analysoimalla arvioidaan, kuinka hyvin Kankaanpään vähittäiskaupan tarjonta palvelee alueella olevaa paikallista kysyntää. Siirtymät saadaan vertaamalla vähittäiskaupan toimialoihin kohdistunutta ostovoimaa toteutuneeseen myyntiin. Myynnin lähteenä on käytetty Tilastokeskuksen yritystilastoa. Ostovoima ja ostovoiman siirtymät on laskettu vuodelle 2012, koska uusimmat kuntakohtaiset vähittäiskaupan myyntitiedot ovat vuodelta 2012.

Väestö Kankaanpään markkina-alueella

	2013	2020	2025	2030	2035	Muutos 2013-2030		Vuosi- muutos
						Muutos	%	
Kankaanpää	11 972	11 385	11 148	10 952	10 760	-1 020	-9 %	-0,5 %
Honkajoki	1 819	1 652	1 597	1 545	1 501	-274	-15 %	-1,0 %
Jämijärvi	1 971	1 815	1 754	1 713	1 680	-258	-13 %	-0,8 %
Karvia	2 523	2 356	2 264	2 199	2 141	-324	-13 %	-0,8 %
Lavia	1 902	1 726	1 681	1 657	1 638	-245	-13 %	-0,8 %
Markkina-alue yht.	20 187	18 934	18 444	18 066	17 720	-2 121	-11 %	-0,7 %

Lähde: Tilastokeskus

Julkiset palvelut

Suurin osa Kankaanpään julkisista palveluista sijoittuu keskusta-alueelle. Useat niistä sijaitsevat kävelyetäisyyden päässä toisistaan.

- Työvoimatoimisto
- Virastokeskus, poliisiasema
- SAMK, Satakunnan ammattikorkeakoulu, Kuvataide
- Siunauskappeli
- Musiikkiopisto
- Kirkko
- Kela
- Palvelukoti Toukolanhovi
- Paloasema
- Päiväkotikoti Jalava
- Torikadun päiväkotikoti
- Luoman päiväkotikoti
- Ryhmäperhepäivähoito
- Liikuntakeskus; uimahalli, palloiluhalli
- Koulukeskus; Pohjanlinna, Kangasmetsä
- Kaupungintalo
- SATAEDU, Kankaanpää
- Satakunnan ammattiopisto
- Satakunnan aikuiskoulutuskeskus
- Kankaanpään Opisto
- Keskustan koulu
- Palvelutalo Koivurinne
- Ryhmäkotikoti Kanerva
- Kankaanpään kuntoutuskeskus
- Yhteislyseo
- Kaupunginkirjasto, Kankaanpääsali
- Päiväkotikoti Impivaara
- Päiväkotikoti Petäjäinen

Julkisia palveluja keskustan ulkopuolella tarjoavat Kyynärjärven koulu ja Lohikon palvelukoti Lohikossa.

Liikuntapalvelut

Kankaanpäälaiset kokevat kaupunkinsa virkistysmahdollisuudet hyviksi. He viettävät 2/3 vapaa-ajastaan ulkona. Kankaanpään keskustassa on useita liikunta- ja virkistysmahdollisuuksia. Liikuntakeskus pitää sisällään uimahallin, palloiluhallin sekä useita sisäliikuntatiloja. Alueella sijaitsevat urheilukenttä, jäähalli, pesäpallokenttä, tenniskenttä ja skeittialue. Liikuntakeskuksen yhteydessä on valaistu 5 km kuntorata/latu ja alueelta johtaa talvisin yhteyslatu Hämeenkaan kattavalle valaistulle latuverkostolle. Muita keskustan liikunta- paikkoja ovat Myllymäen kentät ja Ruokojärven Rivieeran uimaranta. Myös Hapuaalla, Kyynärjärvellä ja Myllymäessä ylläpidetään talvisin latuja.

Keskustan osayleiskaavatyön yhteydessä on kartoitettu kaupunkilaisten toiveita monin eri tavoin. Kyselyissä ja hautomoissa tuli esille seuraavia kehitysehdotuksia: Kooninjärvelle toivotaan erämaahenkistä uimarantaa, jonne voisi rakentaa saunan, ulkoilukatoksen sekä kodan. Uudet lähiliikuntapaikat toivotaan sijoitettavaksi ulkoilureittien varsille. Myös mahdollisuus palstaviljelyyn tai siirtola- puutarhan sijoitus keskustan läheisyyteen on toivelistalla. Harrastusmahdollisuuksista toivotaan kehitettävän golf-toimintaa.

Kuva: Ilmarisenkadun varrella sijaitsevalta tontilta johtaa silta yli Ruoko-ojan toisella puolella sijaitsevaan Vuohiniityn puistoon.

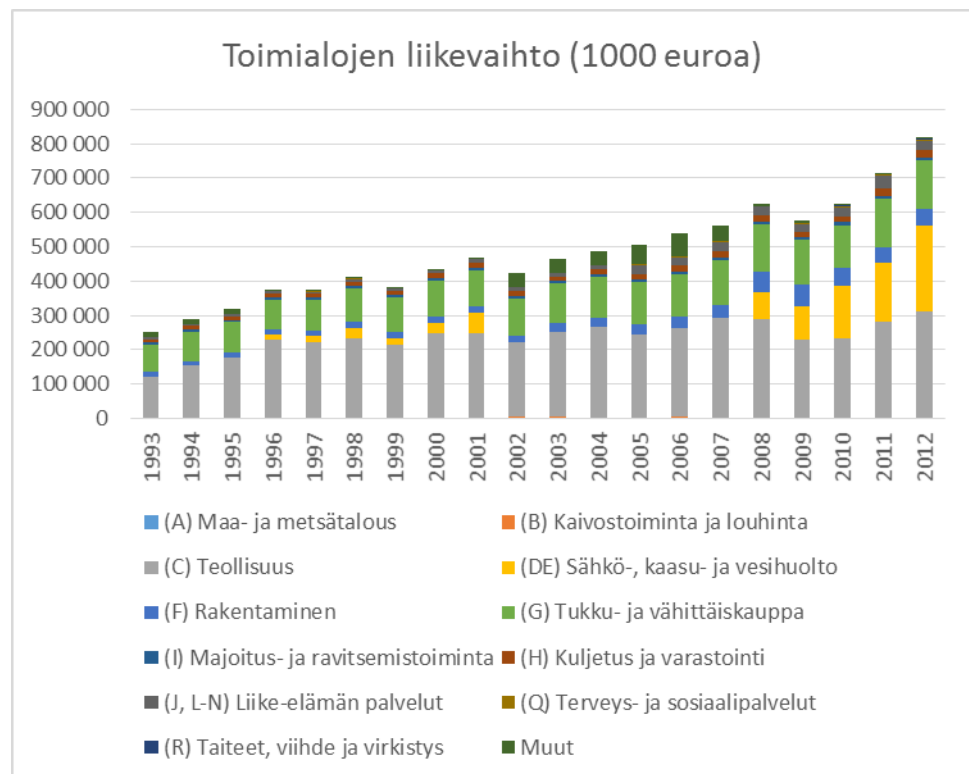
Kuva: Kankaanpään keskustassa sijaitsee Ruokojärven uimaranta ja siitä pohjoiseen Ruokoallas ja sen varren puistoalueet.

Kuva: Kankaanpään keskusta tarjoaa hyvät liikunta- ja virkistysmahdollisuudet (© Kankaanpään kaupunki).

Työpaikat ja elinkeinotoiminta

Tilastokeskuksen mukaan vuoden 2006 lopussa Kankaanpäässä oli 5 675 työpaikkaa. Kankaanpäässä työpaikkaomavaraisuus oli 107 %. Kankaanpään työpaikoista yli puolet eli 66,3 % on palvelualoilla. Palvelutyöpaikkojen suhteellinen osuus on Kankaanpäässä pienempi kuin koko maassa keskimäärin (70,1 %). Sen sijaan jalostusalan työpaikkoja on 27,1 %, jonka osuus on 2,4 % suurempi kuin koko maassa keskimäärin. Alkutuotannon työpaikoissa työs-kentelee 5,4 %. Koko maassa alkutuotannon työpaikkojen osuus on 4,1 %.

Kankaanpään suurimmat työnantajat ovat kaupunki (määräaikaiset mukaan lukien lähes 500 työpaikkaa), Pohjois-Satakunnan peruspalveluliikelaitos-kuntayhtymä (noin 350 tp) ja Niinisalon varuskunta (noin 500 tp). Kaupungissa toimii lähes 1000 yritystä. Suurimmat yritykset henkilömäärän mukaan ovat Kuntoutussairaalasäätiö, KMT Group Oy ja Kankaanpää Works Oy. Tiedot perustuvat Satamittarin kokoamaan tietoon vuoden 2007 lopulla. Seuraavaan on listattu 19 suurinta yritystä/työnantajaa silloisen henkilömäärän mukaan:

100-200 hlöä

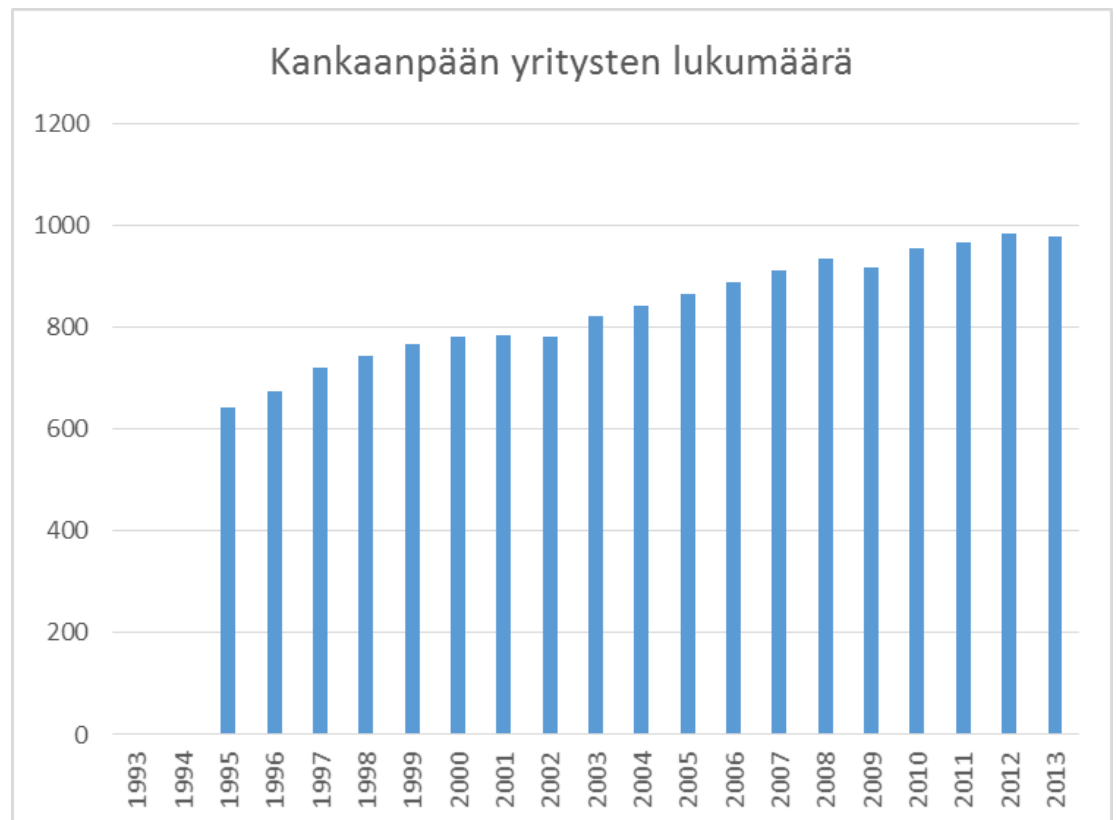
Kuntoutussairaalasäätiö Kankaanpää,
KMT Group Oy ja Kankaanpää Works Oy

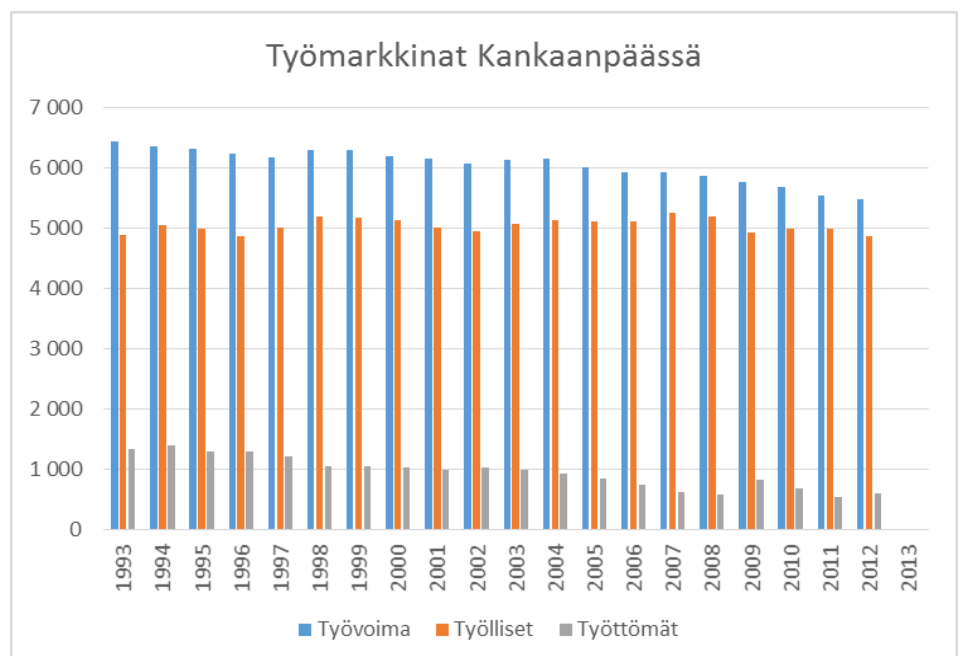
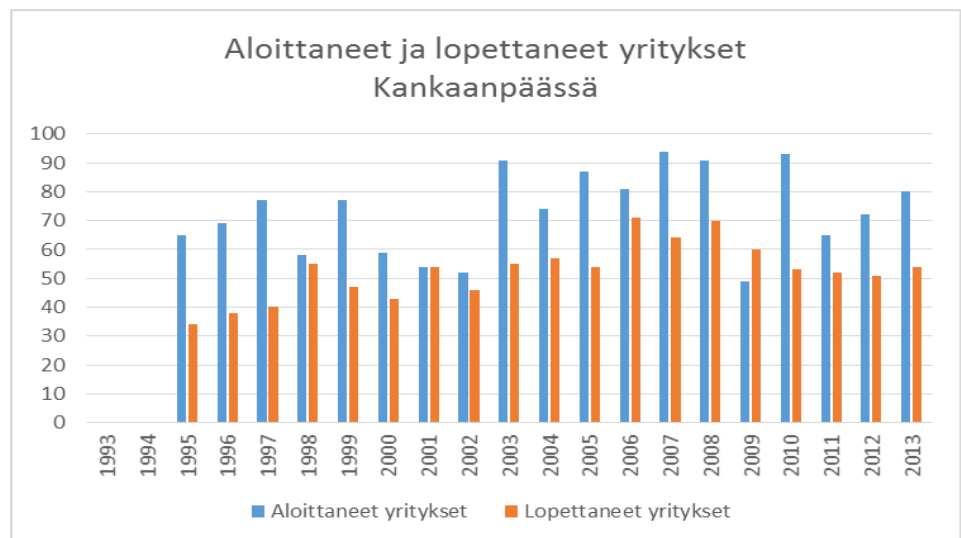
50-100 hlöä

Rautaruukki Oyj, Vatajankosken Sähkö Oy, Knauf Oy,
Vapaan alkoholistihuollon kannatusyhdistys ry,
Finlayson Oy, Spu Systems Oy, Reima Oy

25-50 hlöä

Huhtahyvät Oy, Kankaanpään seurakunta,
Pohjois-Satakunnan kansanopiston kannatusyhdistys ry,
Satakunnan Osuuskauppa, Itella Oyj,
Maalaistuote Vataja Oy, Kankaanpään Betoni ja Elementti Oy,
Lenkki Oy

Yhdyskuntatekniikka

Valtatien 23 ja kantatien 44 risteyksen koillispuolella sijaitsee sähköasema ja jätevedenpuhdistamo. Sähköasemalta noin länteen ja kohti koillista kulkevat voimajohtolinjat. Osayleiskaava-alueen länsiosassa sijaitsee myös pohjoisesta etelään suuntautuva voimajohtolinja sekä sähköasema, joka sijaitsee kantatien 44 pohjoispuolella Narvin kylän läheisyydessä.

Osayleiskaava-alueen kunnallisteknisten verkostojen kattavuutta on selvitetty vuonna 2008. Selvitykset ovat kaavaselostuksen liiteasiakirjoja.

Keskustan lievealueilta on laadittu erilliset viemäröintisuunnitelmat Lohikon, Jyränkylän, Järventaustan ja Narvin kaavarunkoalueille.

3.1.7 Liikenne

Kankaanpää sijaitsee valtatien 23 ja kantatien 44 läheisyydessä. Valtatie 23 on valtakunnan poikittainen pääyhteys Porista Jyväskylän suuntaan. Kantatie 44 on yhteytenä Kokemäki/Huittisten ja Kauhajoen/Seinäjoen välillä.

Valtatien 23 eli Järvisuomentien (Pori-Joensuu) liikennemäärät Kankaanpään kohdalla ovat 3 400 – 5 500 ajoneuvoa vuorokaudessa. Kantatien 44 eli Pohjanmaantien (Äetsä-Kauhajoki) liikennemäärä on 2 300 -7500 ajoneuvoa vuorokaudessa.

Kuva: Pääteiden liikennemäärät (lähde: liikennevirasto)

Kankaanpään väestömäärä on vähentynyt tasaisesti hieman viime vuosina. Siten liikennemäärät eivät Kankaanpään katuverkolla juuri kasva. Entisen Turun tiepiirin alueen valta- ja kantateiden liikennemäärien ennustetaan kasvavan vuoteen 2030 mennessä noin 30 % vuoteen 2030 mennessä.

Kankaanpään läpi menee Pori-Parkano rautatie, jolla henkilöliikenne on lopetettu parikymmentä vuotta sitten. Junaliikenteen aloittamisesta uudelleen ei ole virallisia suunnitelmia. Keskustelua radan uudelleen käyttöön otosta on käyty.

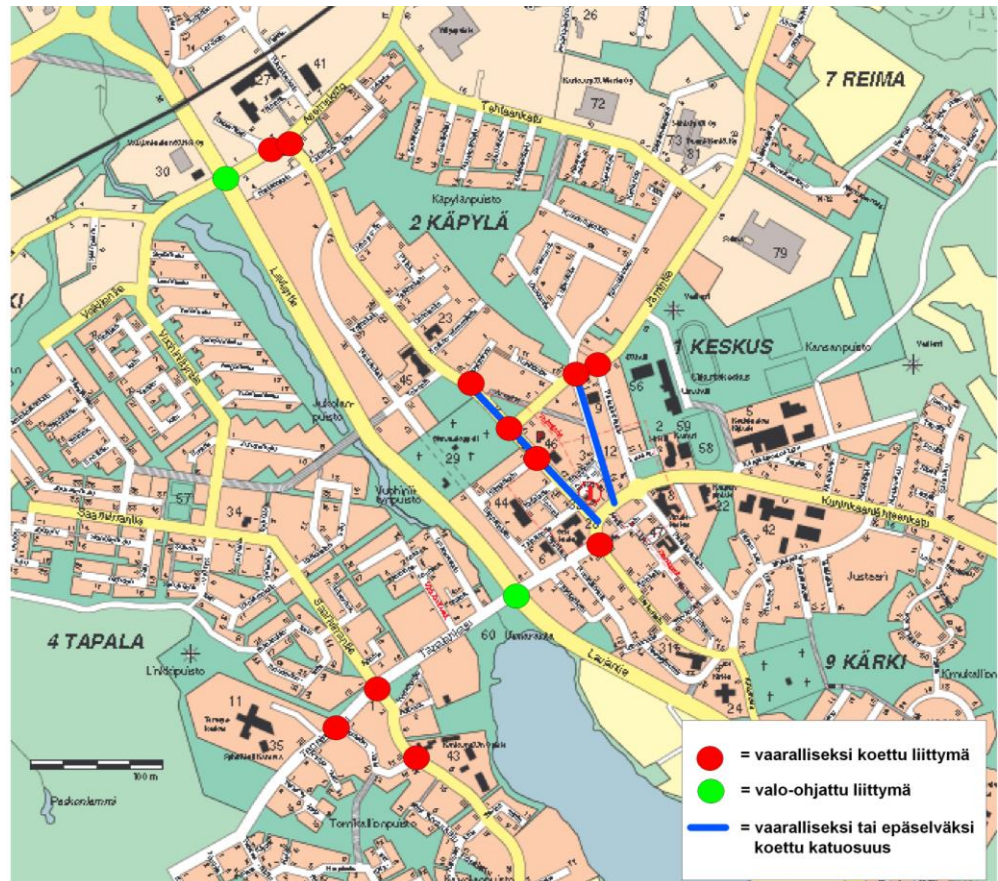
Kuva: Pohjanmaantien (kt 44) eli Laviantien ja Tapalankadun risteyksestä.

Kankaanpään kautta kulkee kaukoliikenteen linja-autoja 15 vuoroa päivässä Poriin, 4 vuoroa Tampereelle ja 12 vuoroa Helsinkiin, joista yksi on suora yhteys sekä 2 vuoroa Seinäjoelle ja yksi Jyväskylään. Ajoaika Poriin on 1 tunti, Tampereelle 2 tuntia ja Helsinkiin 4 tuntia. Paikallista joukkoliikennettä ei ole.

Kuvat: Vasemmalla alikulku Pohjanmaantien (kt 44) alitse. Oikealla kevyen liikenteen reitti Tapalankadun varrelta.

Liikenneympäristössä eniten kritiikkiä on tullut vilkkaasti liikennöityjen Keskuskadun, Jäminkadun ja Torikadun ja torin alueen liikennejärjestelyistä. Ne on koettu tehdyissä kyselyissä epäselviksi ja vaarallisiksi paikoiksi. Kaikissa on myös paljon kevyttä liikennettä. Asemakadun osalta on toteutettu kaksi kiertoliittymää, mitkä ovat parantaneet pohjoisen liikekeskuksen liikennejärjestelyjä.

Kuva: Liikenneympäristön ongelmalliset paikat

3.1.8 Ympäristönsuojelu ja ympäristöhäiriöt

Osayleiskaava-alueella sijaitsee kolme Seveso II –direktiivin mukaista vaarallisten kemikaalien laajamittaista käyttöä tai varastointia harjoittavaa laitosta, joita ympäröi turvatekniikan keskuksen Tukesin määrittelemä konsultointivyyhyke. Näitä ovat Rautaruukin Kankaanpään tehdas (Rautatienkatu 19), Knauf Oy (Kenttätatu 4) ja Kingspan Insulation Oy (Sillanpäänkatu 20). Gaia Consulting Oy laati Kankaanpään keskustan Seveso -laitosten konsultointivyyhykkeiden riskikartoitus sekä keskustan VAK-kuljetuskeskittymien huomioiminen maankäytön suunnittelussa –selvityksen, jonka suositukset huomioitiin osayleiskaavan laadinnassa. Kartoituksen perusteella suositeltiin yksityiskohdaisemman leviämismallianalyysin toteuttamista Kingspan Insulation Oy:n käyttämän pentaanin osalta. VTT laati 14.12.2010 Pentaanivuodoista selvityksen, jossa tutkittiin, kuinka laajalle alueelle oletettujen pentaanivuotojen seuraukset voivat enintään ulottua. Liekkien kuumennuksesta repeävän pentaanisäiliön vaikutukset ulottuvat laajimmillaan 450 metrin päähän säiliöstä. Selvitys vaikutti kaavaratkaisuun siten, että Myllymäen alueelle luonnosvaiheessa esitettyjen asuntoalueiden laajuutta jouduttiin pienentämään kaavaehdotuksessa.

Kankaanpään keskustan VAK-liikenteen (vaarallisten aineiden kuljetus) ei todettu olevan normaalitasosta poikkeavaa. Merkittäviä suuronnettomuusriskialttiita VAK-kuljetuskeskittymiä, joita tulisi huomioida kaavoituksessa, ei selvityksen yhteydessä havaittu. Siinä kuitenkin todettiin, että liikenteen aiheuttamia riskejä tulisi pyrkiä vähentämään hyvällä teiden kunnossapidolla sekä ydinkeskustan VAK-liikennekiellolla.

Kuvat: Seveso II –direktiivin mukaisten laitosten sijainti Kankaanpään opaskartalla (© Kankaanpään kaupunki)

Osayleiskaava-alueella sijaitsee Kooninkeitaan kaatopaikka. Se on kunnostettu uusien vaatimusten mukaisesti. Kaatopaikan kaasupäästöt vaivaavat vielä ajoittain lähiseutua.

Kuva: Kooninkeitaan kaatopaikka. Kankaanpään suunnittelutoimisto.

Melu

Tieliikenteen melu on seurausta ajoneuvojen moottoriäänistä sekä renkaan ja tienpinnan kosketusäänestä. Haitalliseksi meluksi ääni luokitellaan, kun sen määrä ylittää 55 dB(A) päiväaikana. Kankaanpäässä suurimman melun aiheuttajia ovat valtatie 23 ja kantatie 44. Valtatiellä 23 ajonopeudet ovat suuria, taajaman ulkopuolella 80 km/h tai suurempi ja liikennemäärät noin 4000 ajoneuvoa vuorokaudessa, jolloin sallitun melun taso saavutetaan noin 110 metrin etäisyydellä tiestä (kun maasto on tasainen). Nopeudella 100 km/h etäisyys on jo 150 metriä. Kankaanpään keskustan kohdalla kantatie 44 varressa on asutusta lähellä tietä. Voidaan arvioida sallitun melun ylittävän näiden rakennuksien piha-alueilla. Keskustan kohdalla kantatiellä 44 on liikennettä noin 7 500 ajoneuvoa vuorokaudessa. Kun ajonopeus on 60 km/h, ulottuu haitallisen melun vyöhyke noin 90 metrin päähän tiestä.

Katuverkolla melu on koettu ongelmaksi kantatien 44 (Laviantie) lähialueilla Narvista Lohikon kylään saakka. Myös vilkkaiden katujen varsilla, Keskuskadulla ja Tapalankadulla melu on haitallista.

Uusia rakennuksia sijoitettaessa on pyrittävä saamaan oleskelupihat rakennusten muodostaman suojan taakse.

Liikennemelun leviämistä on tutkittu keväällä 2011 (Trafix Oy). Ennustetilanteessa, vuona 2030, valtatie 23 melualue (55dB) leviää päivällä noin 20-90

metrin ja yöllä noin 20-80 metrin etäisyydelle. Kantatien melualueet vastavasti päivällä noin 20-130 metrin ja yöllä noin 20-120 metrin etäisyydelle. Selvityksessä todettiin, että Hapualla, Lohikon suunnalla sekä Jyränkylässä on olemassa olevia alueita, joilla valtioneuvoston asettamat melutason ohjearvot ylittyvät.

Osayleiskaava-alueen koillispuolella sijaitsee Puolustusvoimien kouluampumarata, jonka aiheuttama melualue ulottuu Jyränkylän koillispuolelle. Mahdollinen uusi Selkänevan ampumakeskus sijoittuisi nykyistä kouluampumarataa lähemmäksi Jyränkylää, jolloin vaikutukset Jyränkylän meluarvoihin tulee huomioida alueen tarkemmassa suunnittelussa. Melua aiheutuu myös Puolustusvoimien raskaiden aseiden ampumatoiminnasta Pohjankankaalla. Raskaiden aseiden ampumatoiminnan melu Pohjankankaalla saattaa aiheuttaa tärinää erityisesti osayleiskaava-alueen koillisosassa.

Tärinä

Liikenteen aiheuttama tärinä voi olla ongelma alueilla, joissa on pehmeä maaperä niiden teiden läheisyydessä, joilla kulkee raskasta liikennettä. Tärinä on hyvin sijaintikohtainen ja siihen vaikuttaa maaperä, väylien ja rakennusten rakenteet ja perustamistapa. Kantatien 44 läheisyydessä Narvista Lörvikylään saakka ja Tehtaankadun varrella on tärinä koettu haitalliseksi.

Ilman laatu

Kankaanpäässä liikennemäärät ovat sen verran alhaisia, että haitallisten aineiden pitoisuuksien raja-arvojen ylityksiä liikenteestä johtuen tuskin tapahtuu. Katualueet ovat lisäksi hyvin tuulettuvia, joissa kuilumaisia olosuhteita ei ole. Varsinaisia saastepitoisuuksien laskentoja ei ole tehty.

Maisemahäiriötä alueella aiheuttaa useilla suoalueilla tapahtuva turpeenotto, joka muuttaa alkuperäisen suoalueen maiseman. Keskeisillä alueilla maisemakuvassa erottuvat myös pienet maanlajitusalueet, jotka olisi suositeltavaa sijoittaa paikkaan, josta ne eivät haittaa kulttuurimaisemaa.

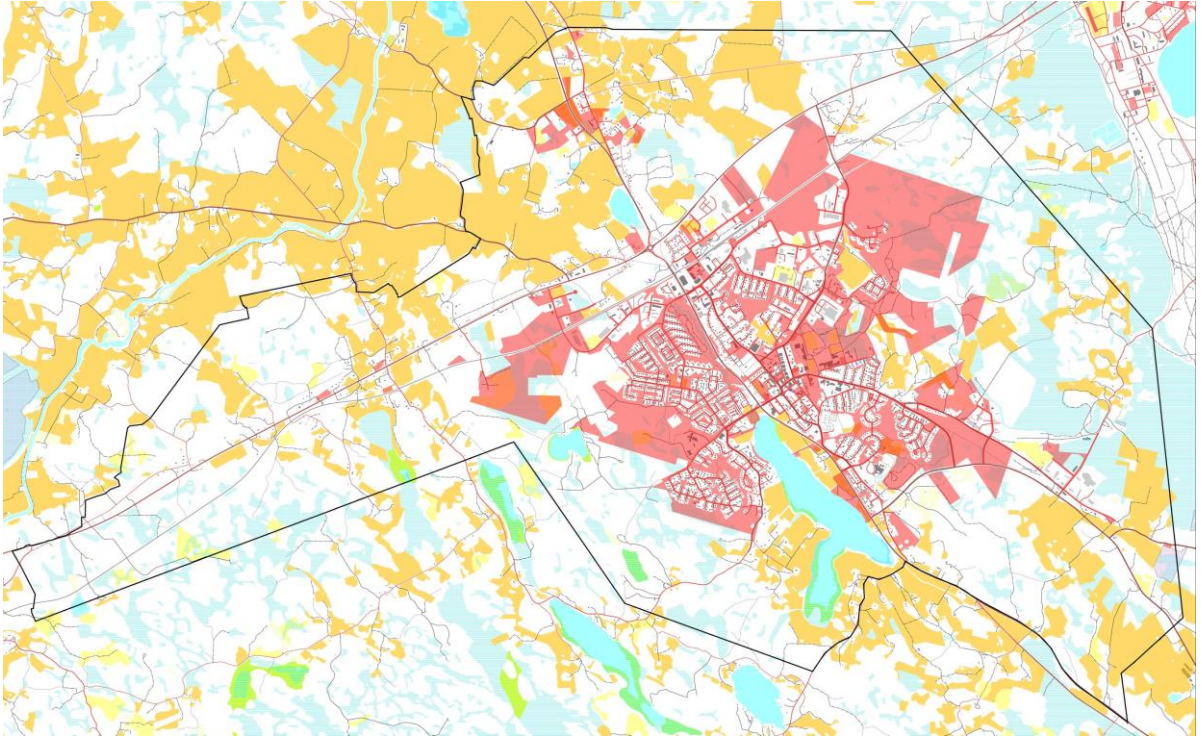
Pilaantuneet maa-alueet

Kaava-alueella sijaitsee 25 mahdollisesti pilaantunutta maa-aluetta. Tiedot perustuvat Varsinais-Suomen ELY-keskuksen Maaperän tilan tietojärjestelmästä saatuihin paikkatietoihin. Alueiden maaperän on todettu olevan mahdollisesti pilaantunut. ***Liite 8. Mahdollisesti pilaantuneet maa-alueet.***

Myös alueella sijaitseva muuntamo ja sieltä pohjoiseen, länteen ja etelään johtavat voimalinjat aiheuttavat kauaksi näkyviä maisemahäiriöitä.

3.1.9 Maanomistus

Kankaanpään kaupunki omistaa keskustasta ja sen läheltä laajoja alueita maata yhteensä noin 850 hehtaaria.

Kuva: Kartassa punaisella rasteroidut alueet omistaa Kankaanpään kaupunki. Osayleiskaava-alueen raja on osoitettu mustalla.

3.2 Suunnittelutilanne

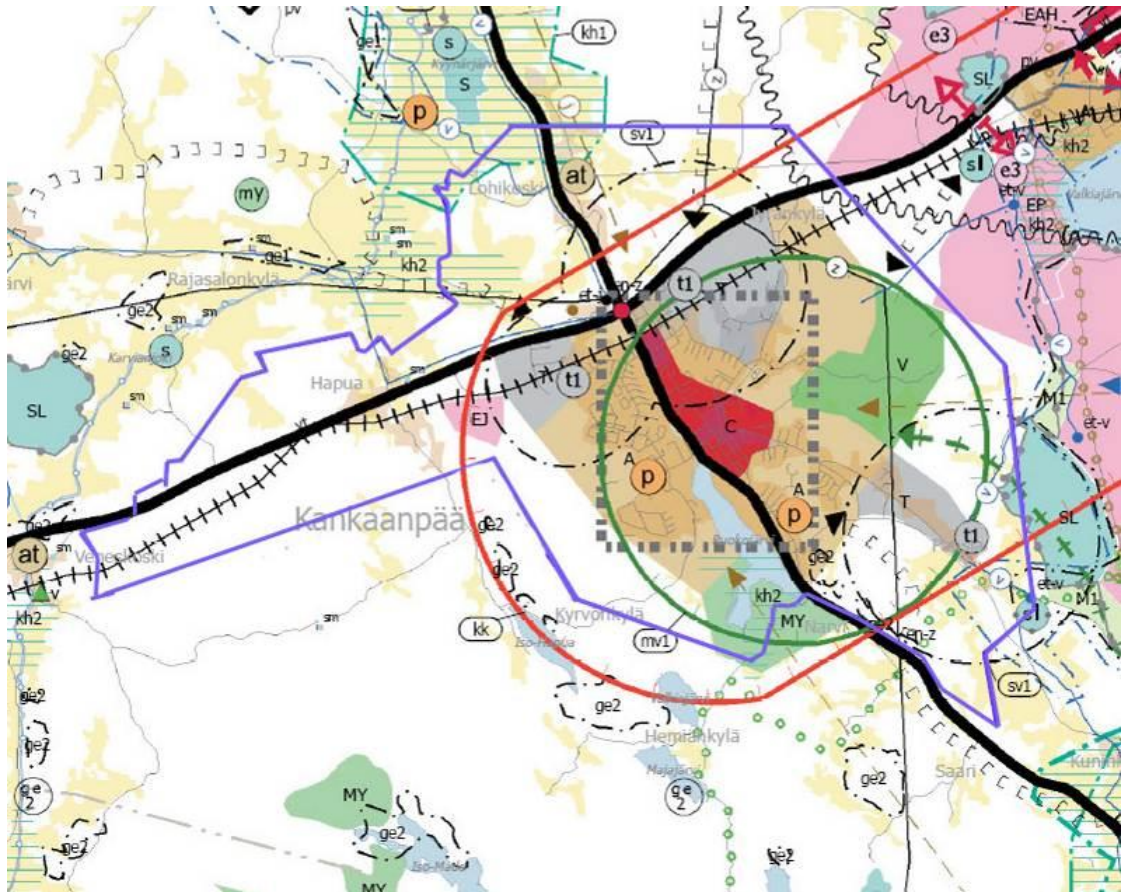
3.2.1 Kaava-aluetta koskevat suunnitelmat, päätökset ja selvitykset

Maakuntakaava

Satakunnan maakuntakaava on vahvistettu 30.11.2011. Maakuntakaavassa Kankaanpään taajama lähiympäristöineen on osoitettu kaupunkikehittämisen kohdevyöhykkeeksi (kk). Keskustaan on osoitettu keskustatoimintojen alue (C) ja sen ympärille taajamatoimintojen alueet (A), sekä varaukset palvelujen alueille (p). Liikuntakeskukselta itään on merkitty virkistysalue (V). Maakuntakaavassa on osoitettu teollisuus- ja varastotoimintojen alueet (T) sekä merkittävät teollisuus- ja varastoalueet, joille saa sijoittaa vaarallisia kemikaaleja valmistavia tai varastoivia laitoksia (t1) ja niiden ympärille vaarallisia kemikaaleja valmistavan tai varastoivan laitoksen suojavyöhykkeet (sv1). Näiden alueiden ympärille on osoitettu matkailun ja virkistyskäytön kehittämisen kohdevyöhyke (mv1). Parkanosta Poriin kulkeva rata on osoitettu yhdysradaksi/sivuradaksi (vr). Valtatie 23 Porista Joensuuhun ja kantatie 44 Äetsästä Kauhajoelle on osoitettu valtatie/kantatie (vt/kt) –merkinnällä. Keskustasta Kuninkaanlähteen suuntaan on merkitty matkailun ja virkistyskäytön kehittämisen yhteystarve. Hapuan kylän ja keskustan välillä sijaitseva kaatopaikka-alue on osoitettu maakuntakaavassa jätteenkäsittelyalueeksi (EJ).

Lohikkoon on osoitettu palvelukylä (at). Lohikon pohjoisosa kuuluu valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön (kh1). Kaava-alueen luoteiskulma sekä Ruokojärven ympäristö on merkitty maakunnallisesti merkittäväksi kulttuuriympäristöksi (kh2). Ruokojärven itäranta sekä kirkon seutu on osoitettu valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi (kh1-20): Kankaanpään kirkko ja Alakylän kulttuurimaisema). Keskusta alueelta on osoitettu myös merkittävät rakennetun ympäristön kohteet (kh, kh1). Ruokojärven eteläosa ja osa Narvista on merkitty maa- ja metsätalousva-

laiseksi alueeksi, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (MY). Alueen muinaismuistot on myös osoitettu maakuntakaavassa (sm).

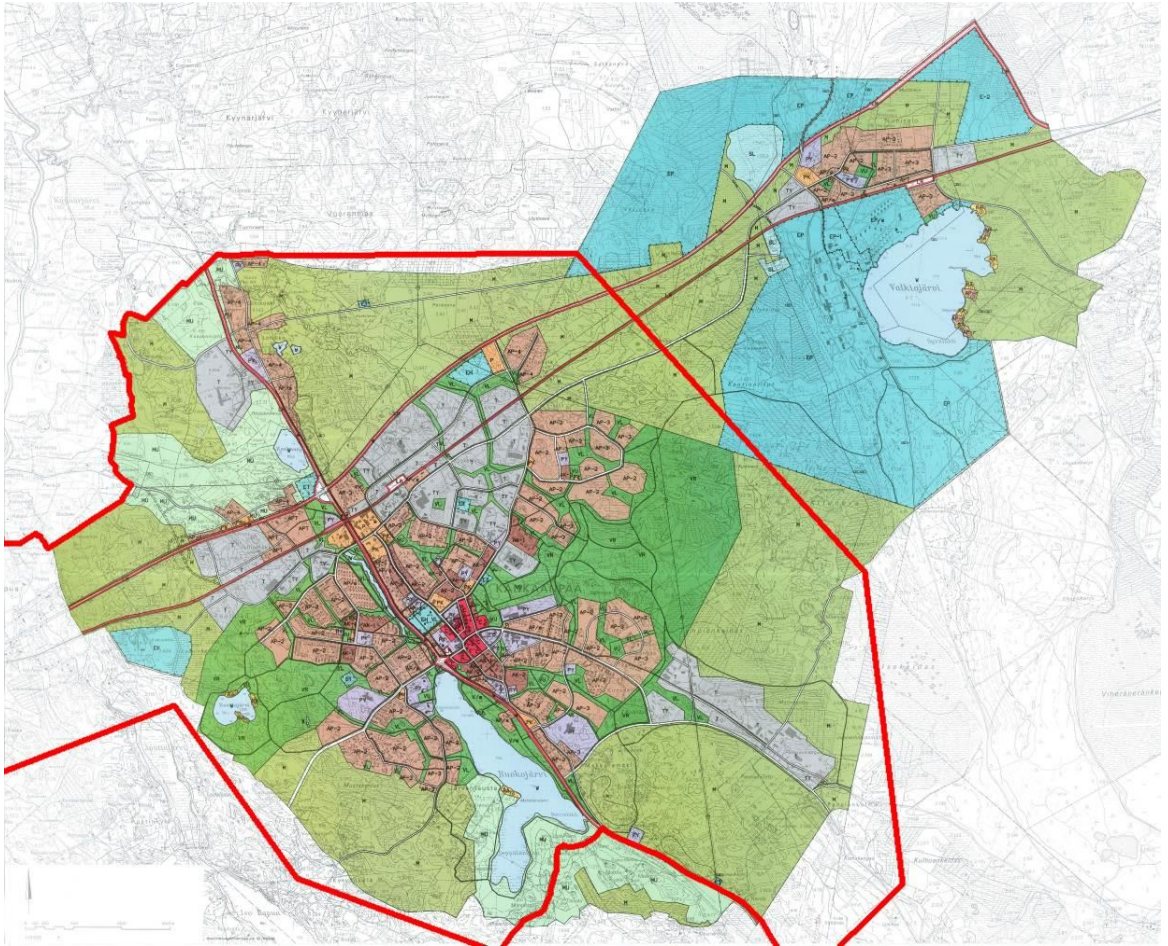
Kuva: Ote Satakunnan maakuntakaavasta, joka on vahvistettu 30.11.2011.
Osayleiskaava-alue on osoitettu sinisellä rajauksella.

Jyränkylän länsipuolelta on osoitettu moottorikelkkareitin yhteystarve kohti koillista samansuuntaisesti kuin voimalinja (z) merkintä. Valtatien 23 ja kantatien 44 risteykseen on osoitettu varaus uudelle eritasoliittymälle. Sen koillispuolelle on merkitty sähköasema (en-z) ja jätevedenpuhdistamo (et-j). Sähköasemalta noin länteen on osoitettu voimalinja (z), jonka suuntaisesti on merkitty moottorikelkkareitin yhteystarve kohti luodetta Karvianjokilaaksoon. Muita alueelle osoitettuja moottorikelkkareittien yhteystarpeita on osoitettu Pitkämäen koillispuolelta kohti Niinisaloa ja Kärjestä Makkaramäen kautta kohti Vihteljärveä kantatien 44 eteläpuolella. Jyränkylän koillispuolelle on merkitty puolustusvoimien ampumatoiminnoista johtuva melualue (me1). Varaus voimalinjalle (z) on osoitettu myös osayleiskaava-alueen länsiosan poikki pohjoisesta etelään sekä sähköasema (en-z) kantatien 44 pohjoispuolelle Narvin kylän läheisyydessä.

Pansian teollisuusalueen kaakkoispuolelle on osoitettu pohjavesialueen varaus, josta osa sijaitsee keskustan osayleiskaava-alueella. Siitä pohjoiseen on merkitty Natura 2000 –verkostoon kuuluva alue ja luonnonsuojelualue (SL), joiden länsireunat sijoittuvat osayleiskaava-alueelle. Pansiasta noin kaakkoon on osoitettu varaus yhdysvesijohdolle (v) ja sen tuntumaan suojeltava vesi-uoma (sl). Pansian pohjoispuolelle on merkitty länteen johtava siirtoviemärin yhteystarve. Maakuntakaavaan on merkitty myös Makkaramäen-Leivättömänkalliot sekä Ruinunkalliot, jotka ovat maiseman ja luonnonarvojen kannalta arvokkaita kallioalueita (ge2). Osayleiskaava-alueen länsiosan poikki noin koillisesta lounaaseen on osoitettu varaus ohjeelliselle ulkoilureitille.

Yleiskaava

Kankaanpään oikeusvaikutukseton taajamien osayleiskaava on vuodelta 1992. Sen ohjevuotena on pidetty vuotta 2010.

Kuva: Kankaanpään oikeusvaikutukseton Taajamien osayleiskaava on vuodelta 1992. Keskustan osayleiskaava-alue on esitetty punaisella.

Yleiskaavassa Keskustan osayleiskaava-alueelta on osoitettu keskustatoimintojen alueet (C), kerrostalo- (AK-1 ja AK-2) ja pientalovaltaiset asuinalueet (AP-1, AP-2, AP-3, AP-4 ja AP-r) sekä pientalo- ja teollisuusalueet (APT). Myös pientalovaltaiset alueet (AP/s), joilla ympäristö säilytetään, on osoitettu kaavassa. Keskustan osayleiskaava-alueelta on osoitettu palvelujen ja hallinnon alueet (P), julkisten palvelujen ja hallinnon alueet (PY) sekä yksityisten palvelujen ja hallinnon alueet (PK). Myös teollisuus- ja varastoalueet (T ja TY) on osoitettu. Taajamien osayleiskaavassa on huomioitu myös virkistysalueet (V/s, VL, VU ja VR). Kooninjärven ja Ruokojärven rannoilta on osoitettu loma-asuntoalueet (RA). Parkanosta Poriin johtava rautatie on osoitettu kaavassa rautatieliikenteen alueeksi (LR) ja valtatie 23 sekä kantatie 44 tieliikenteen alueiksi (LM). Kaava-alueelle on merkitty myös yhdyskuntateknisen huollon alueet (ET), kaatopaikka-alue (EK) ja hautausmaa-alue (EH). Myös maa- ja metsätalousalueet (M ja MU) sekä vesialueet (W) on osoitettu oikeusvaikutuksettomassa taajamien osayleiskaavassa. Muita kaava-alueelta osoitettuja varauksia ovat: alueellinen pääväylä/seudullinen tie tai kokoojatie, kokoojatie tai -tie/yhdyskatu, liittymät, kevyen liikenteen eritasoristeykset, ulkoilureitit, kevyen liikenteen pääreitit, rantaan rajoittuvien tontin rakennuspaikkojen määrät, 110 kV:n sähkölinjat, arvokkaat kallio- ja harjualueet, tärkeät pohjavesialueet ja historiallisesti arvokas tielinja sekä muinaisjäännökset ja suojeltavat rakennukset.

Asemakaava

Kankaanpään keskustan asemakaavatilanne on hyvä, mutta vanhojen rakennuskaavojen uudistustyö tulisi saattaa loppuun. Rakentamispaineita kohdistuu jatkuvasti ns. lievealueille eli Hapuan ja Lohikon kyliin sekä Ruokojärven rannoille. Näiden alueiden asemakaavoitusta ei voida aloittaa ilman kokonaisvaltaista näkemystä niiden erityispiirteistä ja roolista Kankaanpään kehityksessä ja aluerakenteessa.

Rakennusjärjestys

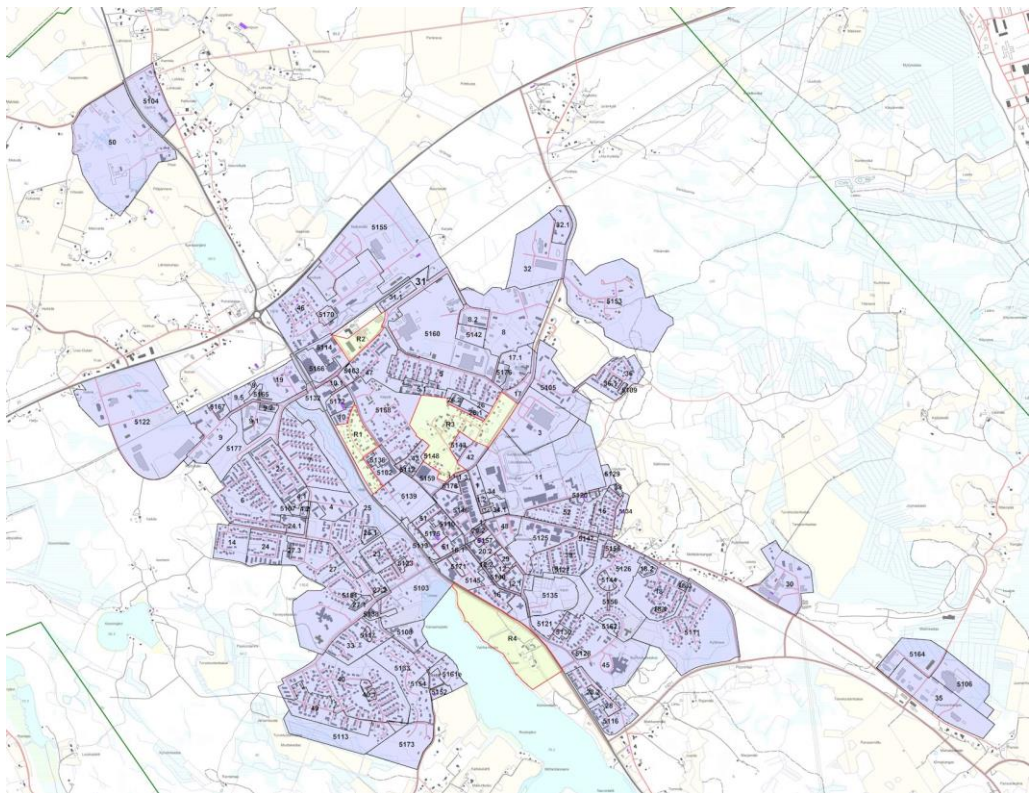
Kankaanpäässä on voimassa rakennusjärjestys, jonka kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 14. toukokuuta 2001. Rakennusjärjestys ohjaa rakentamista asemakaava-alueiden ulkopuolella. Lähes koko osayleiskaavan alue kuuluu rakennusjärjestyksessä määriteltyihin suunnittelutarvealueisiin A (yleiskaavan 1992 alue) ja D (valtatie 23 varsi Porin suuntaan ja kantatie 44 varsi keskustasta pohjoiseen). Uusi rakennusjärjestysehdotus on lausuntokierroksella ja etenee valtuuston hyväksymiskäsittelyyn vuoden 2016 alussa.

Rakennuskielto

Osayleiskaava-alueen vanhat rakennuskaava-alueet ovat rakennuskiellossa. Lisäksi kaavoitusprosessin aikana esitettiin rakennuskieltoaluetta Narviin, mutta esitystä ei hyväksytty kaupungin luottamuselimissä.

Ympäristöselvitykset

Tehdyt ympäristöselvitykset on lueteltu kohdassa 1.6.

Kuva: Yhdistelmä keskustan asema- ja rakennuskaavoista.

4 OSAYLEISKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET

4.1 Osayleiskaavan suunnittelun tarve

Taajamien oikeusvaikutukseton osayleiskaava vuodelta 1992 ei vastaa uuden maankäyttö- ja rakennuslain tavoitteita. Osayleiskaavan laatiminen oikeusvaikutteisena nopeuttaa asemakaavoitusta ja alueiden rakentumista. Kankaanpäässä on vireillä lukuisia suunnittelua vaativia kohteita ja toiminnallisia kokonaisuuksia, jotka edellyttävät osayleiskaavatasoista tarkastelua ja kokonaisnäkemyistä alueen kehityksen suunnista pitkälle tulevaisuuteen.

Osayleiskaavan avulla pyritään varautumaan maankäytön osalta elinkeinoelämän kehitystrendeihin ja luomaan edellytykset elinvoimaiselle kaupungille. Osayleiskaavan ratkaisulla pyritään varautumaan ilmastomuutoksen tuomiin haasteisiin sekä luomaan paremmat edellytykset kestävän elämäntavan toteutumiselle.

4.2 Suunnittelun käynnistäminen ja sitä koskevat päätökset

Kaupunginhallitus päätti 3.3.2008 Keskustan oikeusvaikutteisen osayleiskaavan laatimisesta ja asetti yleiskaavatoimikunnan ohjaamaan työtä. Työn ohjelmoinnista ja alkuvaiheista vastasi vuoden ajan kaupungin organisaation palkattu projektisihteeri. Tekesille jätettiin v. 2008 projektihakemus Vähäenergisien kaupunki- ja liikkumismallin kehittämiseksi yleiskaavatyössä ja rahoituspäätös saatiin keväällä 2009.

Kaavan laatijaksi valittiin 5.10.2009 Eriksson Arkkitehdit Oy, jonka alikonsulttina toimii liikennesuunnittelusta ja Tekes-hankkeesta vastaava Trafix Oy.

Oikeusvaikutteisen keskustan osayleiskaavan laadinnan vireilletulosta ilmoitettiin kaupungin tiedotuslehdessä Lähde ja Kankaanpään Seudussa, kaupungin ilmoitustaululla ja Internetissä kaupungin kotisivuilla. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä ympäristökeskuksen suunnittelutoimistossa elokuun 2008 ajan eikä siitä saatu huomautuksia.

4.3 Osallistuminen ja yhteistyö

Kaavoitustyö on järjestetty siten, että alueen maanomistajilla ja niillä, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä viranomaisilla ja yhteisöillä, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään, on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta kaavan laadinnan eri vaiheissa.

Luettelo osallisista sekä osallisten mahdollisuudet osallistua kaavan laadintaan sekä alustava aikataulu on kuvattu kaavan Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa (OAS). Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan voi tutustua kaupungin kotisivuilla linkissä Keskustan osayleiskaavatyö.

4.3.1 Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettelyt

Osayleiskaavan suunnitteluprosessin aikana on pidetty useita vuorovaikutustilaisuuksia. Ensimmäisen kerran kaupunkilaisten ajatuksia Kankaanpään tulevaisuudesta kartoitettiin Lauantaitoritapahtuman 23.8.2008 yhteydessä järjestetyn lauantaitorikyselyn avulla. Noin kuukausi sen jälkeen, 23.9.2008, pidettiin varsinainen osayleiskaavatyön aloitusseminaari, jonka yhteydessä järjes-

tettiin osayleiskaavatyön perusselvityksiä tukevat tulevaisuuslaboratoriot. Aloitusseminaarin ja tulevaisuuslaboratoriotyöskentelyn pohjalta koottiin kaupunkihautomot, jotka jatkoivat pohdintojaan teemojensa mukaisesti syksyn 2008 aikana. Kaupunkihautomoiden teemoja ovat olleet:

- Elinkeinot – palvelut
- Asuminen – elämänvaiheet
- Liikkuminen ja kulutus
- Kaupunkikulttuuri
- Viherverkot ja virkistys

Kaavan laatijan valinnan jälkeen järjestettiin asiakaspäivät 9-10.12.2009 Kyy-närjärven, Hapuan ja Narvin kouluilla sekä kaupungintalolla. Aito kaupunki –seminaari työpajoihin järjestettiin 10.12.2009. Tammikuussa toteutettiin liik-kumistapakysely, joka oli osa osayleiskaavatyötä tukevaa Tekes-hanketta. Ky-selyn tulokset esiteltiin 28.4.2010 pidetyn kaupunkihautomopäivän yhteydes-sä. 7.10.2010 pidettiin Kankaanpää 2030 –seminaari.

Asukkaita kuultiin luonnoksen nähtävillä oloajan yhteydessä myös kylätapaa-misissa, joissa mielipiteet kirjattiin ylös.

Keskustan osayleiskaavalle avattiin työn käynnistyttyä jatkuvasti täydentyvä nettisivu osoitteessa: www.kankaanpaa.fi. Nettisivulla osalliset ovat voineet seurata projektin etenemisen lisäksi perusselvitysmateriaalin täydentymistä, vaikutusarviointituloksia sekä suunnitelmaluonnoksia. Osayleiskaavalla on oma sähköpostiosoite (yleiskaava@kankaanpaa.fi), jonne osalliset ovat voi-neet lähettää kysymyksiä ja perusteltuja näkemyksiä. Halukkaat ovat myös voineet antaa sähköpostiosoitteensa projektin postituslistalle, jonka mukaan tiedotteita on lähetetty postituslistaan liittyneille.

Kankaanpää 2030 –seminaari pidettiin luonnoksen nähtävillä oloajan aluksi 7.10.2010. Seminaarissa esitettiin luonnosvaiheen materiaali ja valoitettiin aihepiiriä eri teemoilla. Seminaarissa kuultiin myös alustavista vähäenergisien liikkumistutkimuksen tuloksista.

Kaavassa esitettyjen suojelukohteiden omistajille toimitettiin informaatiokirjeet keväällä 2011.

Kaavaehdotuksen ollessa nähtävillä järjestettiin yleisötilaisuus 22.11.2011.

2.9 – 2.10.2013 Osayleiskaavaehdotus oli uudelleen nähtävillä päivitetyn palautteen saamiseksi kuntalaisilta, yrityksiltä ja multa toimijoilta.

Palautteen pohjalta tarkistettu osayleiskaavaehdotus oli uudelleen nähtävillä 18.6 – 14.8.2015. Kaavasta järjestettiin yleisötilaisuus 11.8.2015.

Kuvat: Keskustelun virittämiseksi Aito kaupunki –seminaarissa esiteltiin Keskustan osayleiskaavatyön alustavat rakennemallit, minkä pohjalta työpajat jatkoivat rakennemallien tutkimista omien teemojensa kautta. Alustavista rakennemalleista saatu palaute huomioitiin opitoimoidun kaupunkirakennemallin työstämisessä. Maija Anttila.

Kuvat: Asiakaspäivät kiinnostivat osallisia. Hapuan koululle (ylhäällä vasemmalla), Kynärjärven (ylhäällä oikealla) ja Narvin kouluille (alhaalla) kuuntelemaan ja keskustelemaan saapui runsaasti kyläläisiä. Maija Anttila.

4.3.2 Viranomaisyhteistyö

Kankaanpäässä toimivat viranomaiset, hallintokunnat ja ympäryskunnat kutsuttiin osayleiskaavaseminaareihin ja teemaryhmiin toimialansa puitteissa.

Osayleiskaavaprojektin kuluessa pidettiin lakisääteiset viranomaisneuvottelut. Niitä täydennettiin viranomaistyöpalavereja hyvissä ajoin ennen lausunnonantopyyntöjä ja kaavan hyväksymiskäsittelyyn viemistä. Viranomaisneuvotteluihin osallistujat olivat tervetulleita myös yleiskaavaprojektin seminaareihin.

Aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu pidettiin 21.5.2008. Luonnosvaiheen viranomaistyöpalaveri pidettiin 7.4.2010. Osayleiskaavaluonnos oli nähtävillä 4.10.–5.11.2010 ja siitä pyydettiin lausunnot eri viranomaisilta.

Ehdotusvaiheen viranomaisneuvottelu järjestettiin 28.3.2011, jossa käytiin läpi luonnosvaiheen palaute ja tarvittavat toimenpiteet kaavaehdotuksen laatimiseksi. Osayleiskaavaehdotus asetettiin nähtäville 14.11.–15.12.2011 ja siitä pyydettiin lausunnot eri viranomaisilta.

Ennen kaavan hyväksymiskäsittelyä järjestettiin viranomaisneuvottelu 11.5.2012, jossa käytiin läpi ehdotuksesta saatu palaute ja tarvittavat toimenpiteet kaavan viemisestä hyväksymiskäsittelyyn.

Ely-keskuksen jättämän oikaisukehotuksen johdosta käytiin viranomaisneuvottelu 14.1.2013 Ely-keskuksen ja Satakunnan museon edustajien kanssa muutoksista, joita oikaisukehotuksessa edellytettiin. Suojelukohteita lukuunottamatta löydettiin yhteinen näkemys jatkosuunnittelusta.

5.5.2015 järjestettiin Ely-keskuksen kanssa työneuvottelu osayleiskaavaan tulevista muutoksista.

Kaavoituksen vaiheet:

- 3.3.2008 Kaupunginhallitus, päätös kaavoituksen käynnistämisestä
- 24.8.2010 Ympäristölautakunta käsitteli kaavaluonnoksen ja esitti sen asettamista nähtäville
- 13.9.2010 Kaupunginhallitus asetti kaavaluonnoksen nähtäville ja vuorovaikutusmenettelyyn (kuuleminen, lausunnot)
- 4.10. - 5.11.2010 Osayleiskaavaluonnos nähtävillä
- 24.5.2011 Ympäristölautakunta käsitteli saadun palautteen ja hyväksyi toimikunnan laatimat vastineet. Lautakunta esitti, että osa yleiskaava ehdotusta ryhdytään laatimaan niiden pohjalta ottaen huomioon lisäksi viran omais neuvottelussa esiin tuodut näkökohdat sekä meluselvityksen ja kaupan palveluverkkoselvityksen tulokset.
- 30.5.2011 Kaupunginhallitus hyväksyi ympäristölautakunnan ehdotuksen osayleiskaavaehdotuksen laatimisesta ottaen huomioon viranomaisneuvottelussa esiin tuodut näkökohdat, meluselvityksen ja kaupan palveluverkkoselvityksen tulokset
- 8.9.2011 Yleiskaavatoimikunnan kokous, jossa käsiteltiin luonnos vaiheen palautteen pohjalta konsultin laatimaa osayleiskaavaehdotusta. Toimikunta päätti tietyin korjauksin, että kaava valmistellaan virkamiesohjauksessa ehdotusvaiheen käsittelyyn.
- 25.10.2011 Ympäristölautakunta käsitteli kaavaehdotuksen ja esitti kaupunginhallitukselle ehdotuksen asettamista nähtäville
- 31.10.2011 Kaupunginhallitus päätti asettaa osayleiskaavaehdotuksen nähtäville ja pyytää siitä lausunnot eri viranomaisilta
- 22.11.2011 Yleiskaavaehdotuksen yleinen esittelytilaisuus kuntalaisille ja päättäjille
- 11.4.2012 Yleiskaavatoimikunta hyväksyi lausuntoihin ja muistutuksiin laaditut vastineet ja kaavamuutokset ja esitti kaavan viemistä hyväksymiskäsittelyyn, ellei viranomaisneuvottelussa saatu palaute edellytä kaavaan merkittäviä muutoksia.
- 4.6.2012 Yleiskaavatoimikunnan kokous, jossa käsiteltiin viranomaisneuvottelussa 11.5.2012 esiin tulleet asiat.

- 28.8.2012 Ympäristölautakunta päätti, että seurakuntakeskuksen tontilta poistetaan suojelumerkintä ja että Ruokojärven rantaan merkittyjen uusien rantasaunojen rakennusoikeus nostetaan 25 neliömetriin. Äänestyksen jälkeen päätettiin äänin 3-6, että se alue, joka jää Verttuuntien ja Laviantien väliin ja jonka yleiskaavatoimikunta on 11.4.2012 rajannut pois osayleiskaavaehdotuksesta, tulee liittää yleiskaava-alueeseen alkuperäisen aluerajauksen mukaisesti.
- 24.9.2012 Kaupunginhallitus hyväksyi ympäristölautakunnan esityksen lukunottamatta Verttuuntien ja Laviantien välisen alueen ottamista yleiskaavaan. Hallitus teki yleiskaavatoimikunnan 11.4.2012 tekemän päätöksen mukaisen linauksen, jossa osa Narvin kylästä hjetettiin kaavan ulkopuolelle. Kaupunginhallitus hyväksyi muistutuksiin ja lausuntoihin ympäristölautakunnan esittämät vastineet. Lisäksi PY-alueeksi merkitty vanha talonmiehen (Yhteislyseon tontilla) kiiinteistö päätettiin muuttaa AP-alueeksi.
- 30.10.2012 Ympäristölautakunta on merkinnyt kaupunginhallituksen päätöksen tiedokseen.
- 17.12.2012 Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus jätti oikaisukehotuksen, jossa kiinnitettiin huomiota laajoihin asuntoaluevarauksiin, eritasoliittymävaraukseen, suojelukohteisiin ja rantarakentamiseen.
- 5.2.2013 Ympäristölautakunta esittää kaupunginhallitukselle, että Kankaanpään keskustan ja sitä ympäröivien kylien osayleiskaava otetaan uudelleen valmisteluun oikaisukehotuksessa esitettyjen kohtien osalta.
- 11.2.2013 Kaupunginhallitus on esittänyt valtuustolle, että Kankaanpään keskustan ja sitä ympäröivien kylien osayleiskaava otetaan uudelleen valmisteluun oikaisukehotuksessa esitettyjen kohtien osalta.
- 4.3.2013 Kaupunginvaltuusto päätti, että Kankaanpään keskustan ja sitä ympäröivien kylien osayleiskaava otetaan uudelleen valmisteluun oikaisukehotuksessa esitettyjen kohtien osalta.
- Turun hallinto-oikeus kumosi 28.6.2015 valtuuston hyväksymispäätöksen.
- 2.9 – 2.10.2013 Osayleiskaavaehdotus oli uudelleen nähtävillä päivitetyn palautteen saamiseksi kuntalaisilta, yrityksiltä ja multa toimijoilta.
- 3.3.2015 Yleiskaavan suunnittelupapaveri, jossa paikalla Teknisen keskuksen ja Ympäristökeskuksen edustajat ja kaupungin johtaja.
- 5.5.2015 työneuvottelu Ely-keskuksen kanssa yleiskaavaan tehtävistä muutoksista.
- 21.5.2015 Osayleiskaavaan esitettävien muutosten esittely valtuustoseminaarissa.
- 26.05.2015 Ympäristölautakunta käsitteli kaavaehdotuksen ja esitti kaupunginhallitukselle ehdotuksen asettamista nähtäville
- 1.6.2015 Kaupunginhallitus päätti asettaa osayleiskaavaehdotuksen nähtäville ja pyytää siitä lausunnot eri viranomaisilta
- 18.6-14.8.2015 Osayleiskaava oli nähtävillä ehdotuksena. Kaavasta saatiin 16 lausuntoa ja 7 muistutusta.
- Ympäristölautakunta 24.11.2015 § 95
- Kaupunginhallitus 1.12.2015 § 361
- Kaupunginvaltuusto hyväksyi osayleiskaavan 7.12.2015 § 77
- Osayleiskaavasta jätettiin yksi valitus Turun hallinto-oikeudelle, joka kohdistui Ruokojärven itäpuolella olevaan kaupungin omistamaan peltoon liittyvään kaavamääräykseen.
- Kankaanpään kaupunginhallitus määräsi 14.3.2016 maankäyttö- ja rakennuslain 201 §:n nojalla osayleiskaavan tulemaan voimaan siltä osalta, johon jätetyn valituksen ei voida katsoa kohdistuvan.
- Turun hallinto-oikeus hylkäsi valituksen 21.11.2016.
- Korkeimman hallinto-oikeuden todistuksen mukaan Turun hallinto-oikeuden päätös ja siten myös osayleiskaava on kokonaisuudessaan lainvoimainen.
- Osayleiskaavan voimaan tulo 20.2.2017.

4.4 Osayleiskaavan tavoitteet

Lähtökohta-aineiston antamat tavoitteet

Keskustan osayleiskaavalla ratkaistaan Kankaanpään keskustan ja sen lähi-alueiden maankäyttö. Suunnittelun tavoitteena on luoda Kankaanpään keskustasta lähialueineen toimiva, viihtyisä, turvallinen ja vetovoimainen kokonaisuus. Toimintojen sijoitteluun ja saavutettavuuteen tulee kiinnittää erityistä huomiota samoin kaupunkikuvan ilmeeseen. Virkistysmahdollisuuksien, ulkoilureittien ja kevyen liikenteen väylien tulee olla kaikkien kaupunkilaisten saavutettavissa. Suunnittelun yleisenä lähtökohtana on lisäksi kaupunkimaiseman ja luonnon arvojen vaaliminen ja hyödyntäminen osana alueen vetovoimaa, unohtamatta kestävän kehityksen ja ilmaston muutoksen asettamia haasteita.

Osayleiskaavan tavoitteena on tiivistää keskustan yhdyskuntarakennetta. Kaa-voitusratkaisut tukevat Kankaanpään keskustan kehitystä entistä elinvoimaisemmaksi ja monipuolisemmaksi kaupunkiympäristöksi, jonka vahvuuksia ovat palveluiden ja työpaikkojen läheisyys sekä mielenkiintoiset katutilat ja turvalliset kevyen liikenteen yhteydet. Osayleiskaava tukee tavoitetta ehjästä ja energiagigatehokkaasta kaupunkirakenteesta, mikä antaa kaupunkilaisille mahdollisuuden tehdä vastuullisia valintoja niin töissä kuin vapaa-ajallakin. Suunnitelma vastaa ilmastomuutoksen haasteisiin luomalla lähtökohdat vähä-energisien kaupunkiympäristön toteuttamiselle.

Yllä kuvattujen tavoitteiden toteuttamiseksi on yleiskaavatyön rinnalla toteutettu Tekesin osarahoittamana hanketta ”Vähäenergisien kaupunki- ja liikkumismallin kehittäminen yleiskaavatyössä”.

Tavoitteita on tutkittu myös seuraavien teemojen mukaisesti:

Kankaanpää on seutukeskus

- Kankaanpäää kehitetään maaseudusta poikkeavana tiiviinä ja tietyllä tavalla urbaanina seutukeskuksena
- Pyritään kaupunkikeskustan asukasmäärän kasvattamiseen
- Huomioidaan Kankaanpään rooli kaupallisten ja julkisten palveluiden keskuksena

Kankaanpää on liikuntakaupunki

- Kankaanpään roolia liikuntakaupunkina tulee kehittää ja vahvistaa
- Turvataan liikunnan suorituspaikat
- Säilytetään ja kehitetään ulkoilualueita ja reittejä
- Virkistysalueiden rooli tärkeä
- Uutena toimintona golf

Kankaanpää on teollisuuskaupunki

- Turvataan ja vahvistetaan Kankaanpään roolia teollisuuskaupunkina
- Selkeät, toimivat ja vetovoimaiset teollisuusalueet

Kuinka kaupunkiympäristö ja maalaismaisema sovitetaan yhteen

- Pyritään selkeästi rajaamaan kaupunkikeskustan alue tiiviimmän rakentamisen alueena ja sitä ympäröivä ja sen sisälle osittain ulottuva maaseutumaisema selvästi harvempaan asuttuna maaseutuna. Vahvistetaan selkeää jakoa kaupungin ja maaseudun välillä.

Kankaanpää monipuolisia asumisen ja elämisen vaihtoehtoja tarjoavana keskuksena

- Keskustan kerrostaloasuminen
- Palveluasuminen
- Rivitaloasuminen
- Erityyppisten omakotirakentamisvaihtoehtojen tarjoaminen (tiivistä keskusta-asumista ja väljempää ja vapaampaa asumista reunoilla)
- Maaseutuasuminen taajaman läheisissä kyläkeskuksissa

Kankaanpään kehittäminen entistä elävämmäksi kaupungiksi

- Virkistysalueet keskustassa
- Taide kaupungissa
- Kohtaamispaikat
- Palvelujen keskittymät
- Riittävästi asukkaita tiiviillä alueella
- Kaupunkiympäristön monipuolisuus

Kankaanpää esimerkkinä vähäenergisestä kaupungista

- Kevyen liikenteen edellytysten kehittäminen
- Tiivis kaupunkirakenne
- Vähäenergistien ratkaisujen tukeminen

Kankaanpään keskustan vyöhykkeinen rakenne

- Keskellä kaupunkia palveluiden keskittymä ja tehokasta kerrostalorakentamista
- Asumisen väljyys kasvaa mentäessä etäämmälle keskustasta
- Lähitulevaisuuden uusi rakentaminen pyritään sijoittamaan kahden kilometrin säteelle kaupunkikeskuksesta

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtioneuvosto päätti 13.11.2008 valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkistamisesta. Tarkistuksen kohteena oli valtioneuvoston vuonna 2000 tekemä päätös. Päätöstä on tarkistettu tavoitteiden sisällön (luvut 4.2-4.7), voimaantulon ja toimeenpanon (luku 8) sekä muutoksenhaun (luku 9) osalta. Tarkistuksen pääteemana on ollut ilmastonmuutoksen haasteisiin vastaaminen. Lisäksi tavoitteiden vaikuttavuutta on lisätty täsmentämällä tavoitemuotoiluja sekä vahvistamalla niiden velvoittavuutta. Suurin osa tavoitteista kuitenkin säilyy ennallaan. Muilta osin, kuten tavoitteiden oikeusperustan ja oikeusvaikutusten osalta, vuoden 2000 päätös jää voimaan.

Valtioneuvosto on 22.12.2009 päättänyt, että Museoviraston laatima inventointi Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009) korvaa valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa mainitun vuoden 1993 inventoinnin. Valtioneuvoston päätöksestä on valitettu korkeimpaan hallinto-oikeuteen, joten päätös ei ole vielä lainvoimainen.

Yleiskaavaa laadittaessa tulee ottaa huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT). Valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista (MRL 24 §) on suoraan osoitettavissa seuraavat tavoitteet ja arvot:

1. Yhdyskuntarakenteen eheyttäminen
2. Kansallisen kulttuuriympäristön ja rakennusperinnön ja luonto-arvojen säilyttäminen
3. Riittävien sijoittumismahdollisuuksien turvaaminen elinkeinotoiminnalle ja asumiselle
- 4 Toimivat yhteydet ja verkostot sekä kestävä energiahuolto

Osayleiskaava vastaa valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita.

Maakuntakaavan asettamat tavoitteet

Maakuntakaavan keskeisenä tavoitteena on tukea Kankaanpään kehittymistä seutukeskuksena ja seudun kuntakeskusten muodostamaa keskusverkkoa.

Alueella tulee säilyttää lukuisat kulttuuriympäristön ja maiseman vaalimisen kannalta merkittävät ja tärkeät kohteet sekä aluekokonaisuudet. Lisäksi suunnitteluratkaisuissa tulee huomioida keskustaan osoitettu matkailun ja virkistyskäytön kehittämisen kohdevyöhyke.

Satakunnan liikennejärjestelmässä Pohjanmaantie (kt 44) ja Järvisuomentien (vt 23) on osoitettu MRL 33 §:n mukaisen rakentamisrajoituksen omaaviksi valta/kantateiksi. Niiden risteykseen tulee varata paikka uudelle eritasoliittymälle. Vanhan rautatien paikalle halutaan säilyttää varaus uudelleen rakennettavalle yhdysradalle, jota koskee myös MRL 33 §:n rakentamisrajoitus.

Yleiskaava

Oikeusvaikutukseton Taajamien osayleiskaava vuodelta 1992 ei vastaa uuden maankäyttö- ja rakennuslain asettamia tavoitteita. Keskustan osayleiskaava laaditaan oikeusvaikutteisena, mikä nopeuttaa asemakaavoitusta ja rakentamista.

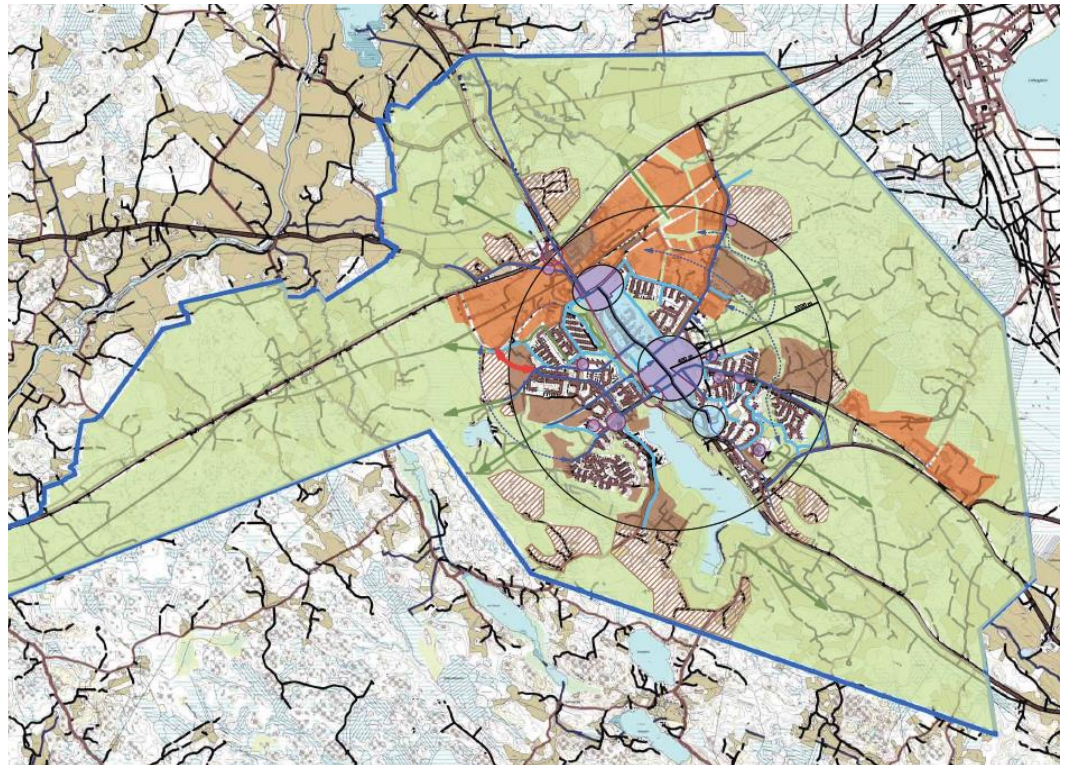
Asemakaava

Keskustan asemakaavatilanne on hyvä, mutta vanhojen rakennuskaavojen uudistustyö tulisi saattaa ajantasalle. Keskustan osayleiskaava luo lähtökohdat ja suunnitteluperiaatteet uusien asemakaavojen laatimiselle ja asemakaavojen muutoksille.

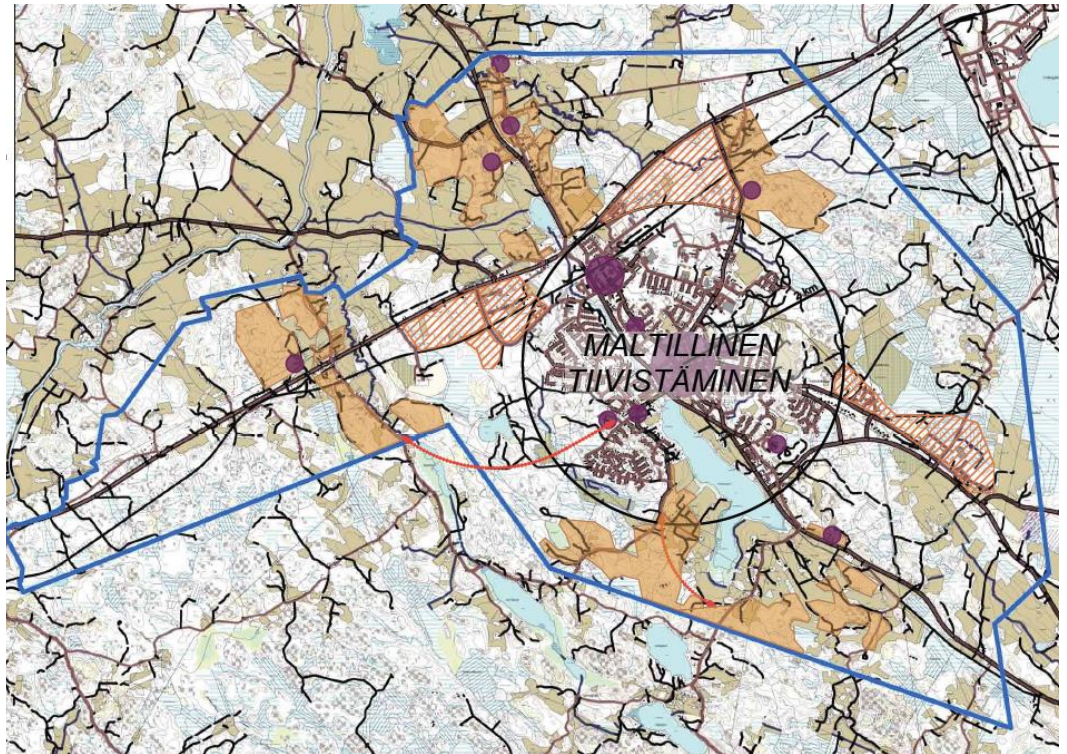
4.5 Osayleiskaavaratkaisun kehitys

4.5.1 Optimoitu kaupunkirakennemalli

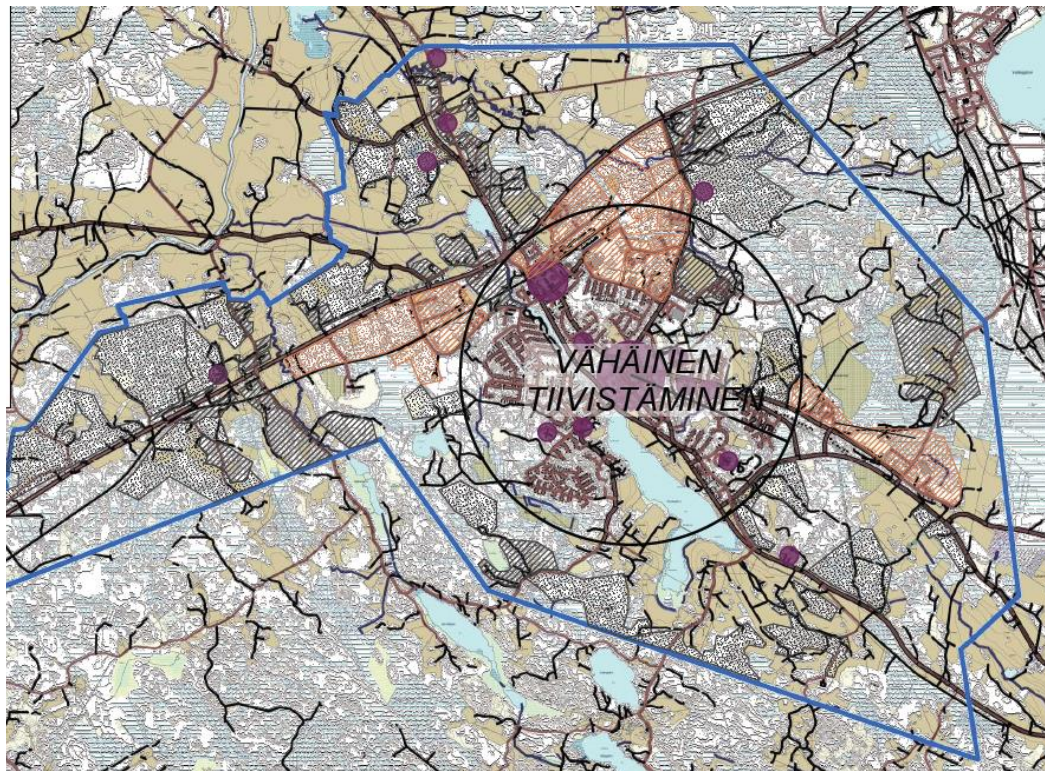
Osayleiskaavatyön perusselvitysten tukemien tavoitteiden pohjalta laadittiin kolme vaihtoehtoista alueelle soveltuvaa rakennemallia kaavoituksen jatkoideoinnin pohjaksi. Vaihtoehtoisilla rakennemalleilla hahmoteltiin toimiva kokonaiskuva alueesta. Rakennemallien avulla haettiin osayleiskaava-alueelle sopivaa rakennetta ja riittäviä aluevarauksia eri toiminnoille alueen erityispiirteet ja suunnittelun reunaehdot huomioiden. Rakennemallivaihtoehtojen avulla tutkittiin optimaalista maankäyttöä, alueelle soveltuvaa mitoitusta sekä tarkasteltiin keskustatoimintoja, liikennejärjestelmää ja niiden kytkeytymistä muuhun kaupunkirakenteeseen.

Kuva: Osayleiskaavatyön pohjaksi laadittu rakennemallivaihtoehto Keskustan täydentäminen

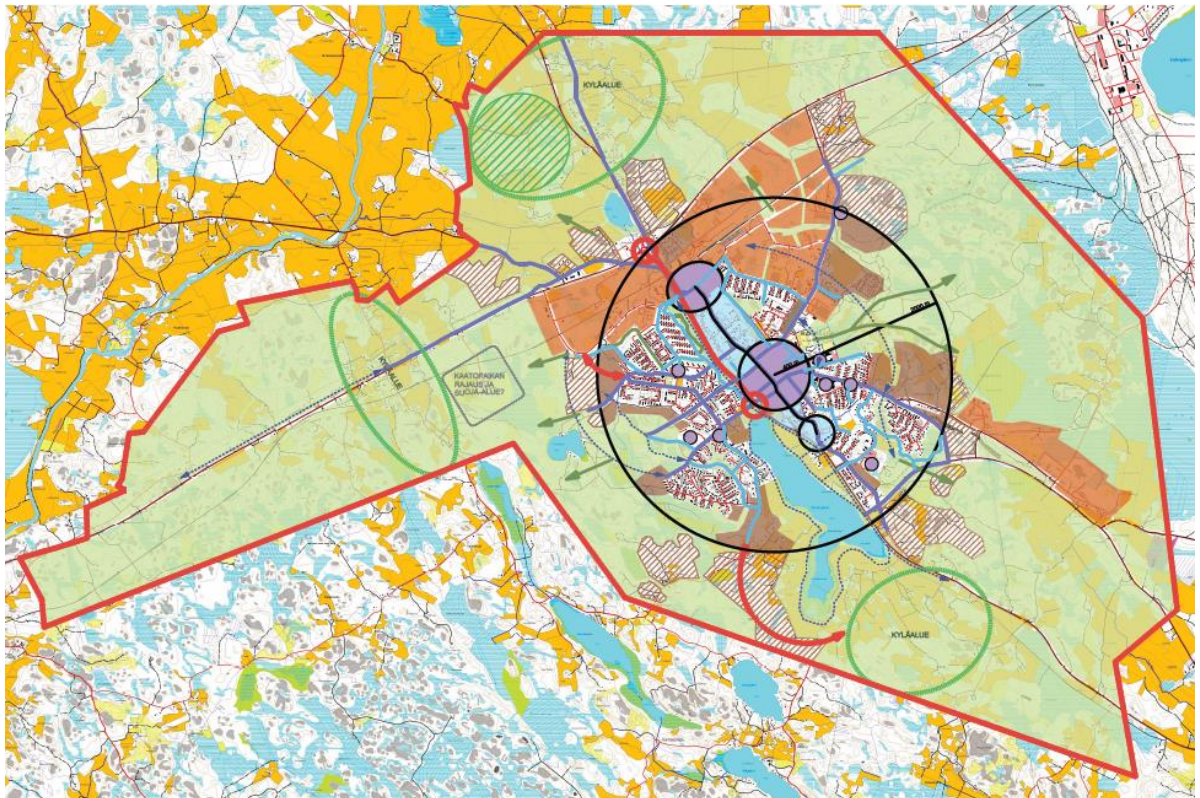
Kuva: Osayleiskaavatyön pohjaksi laadittu rakennemallivaihtoehto, kylämalli.

Kuva: Osayleiskaavatyön pohjaksi laadittu rakennemallivaihtoehto maksimimalli, väljät tontit.

Rakennemallivaihtoehtojen pohjalta työstettiin optimoitu kaupunkirakennemalli, jossa tuotiin esille monipuolisen ja viihtyisän keskusta-alueen tärkeys ja kyläalueiden elävyyden säilyttäminen, niin että kaavoitustyölle asetetut tavoitteet täyttyivät. Optimoitu kaupunkirakennemalli osoittaa kestävä kehityksen periaatteiden mukaisen tiivistettävän keskusta-alueen läheisine kyläalueineen sekä virkistys-, maa- ja metsätalousalueineen. Mallissa toimiva yhdyskuntarakenne, asuminen, palvelu- ja virkistysalueet nivoutuvat yhteen alueen identiteettiä vahvistavien kulttuuri-, maisema- ja luontoarvojen sekä virkistykseen kanssa. Alle 2 kilometrin säteellä olevat uudet alueet ovat tiiviitä asuntoalueita. Keskustakehän ulkopuolelle, kuitenkin sen välittömään läheisyyteen sijoittuvat väljemmät pientaloalueet. Kyliä kehitetään niiden omista lähtökohdista niin, että ne säilyvät elävinä ja pienimuotoinen täydennysrakentaminen on mahdollista. Optimoitu kaupunkirakennemalli on myös selostuksen liitteenä.

Liite 4. Optimoitu kaupunkirakennemalli.

Kuva: Optimoitu kaupunkirakennemalli, joka on päivätty 26.3.2010.

Kuva: Näkymä Kankaanpään keskusta idästä, Kuninkaanlähteenkadun suunnasta kesällä 2008. Kankaanpään kaupunkirakenne on jo nykyisellään tiivis. Kankaanpään suunnittelutoimisto.

4.6 18.6-14.8.2015 Ehdotuksena nähtävillä olleeseen osayleiskaavaan lausuntojen ja muistutusten perusteella tehdyt muutokset

1. Asemakaavalla toteutettavan asuntoalueen AP-1 määräystä on tarkennettu asuntoalueiden toteutusjärjestyksen selkiyttämiseksi. ”Tiivis asuntoalue, joka on yhdyskuntarakenteellisesti ensisijaisesti asemakaavoitettavaa aluetta”. AP-1 alueen rajausta on tarkistettu Pitkämäen alueella.
2. Pansian teollisuusalueen eteläpuolinen laajennusalue muutetaan teollisuusaluevarauksesta selvitysalueeksi, koska teollisuusaluetta ei ole osoitettu maakuntakaavassa.
3. Vaarallisten kemikaalien laajamittaista käyttöä tai varastointia harjoittavaa laitosten osalta (T/kem) osoitetaan selvitysvyöhykkeet kaupungin teettämän selvityksen mukaisesti.
4. Kaupunki on laatinut hulevesiä koskevan selvityksen, jonka perusteella on uusille rakentamisen alueille osoitettu merkittävät hulevesien kerääntymisreitit.
5. Yleiskaavaa on täydennetty osoittamalla kaavassa keskusta-alueelle sijoittuvien rautatie- ja liikenneväylien eritasoliittymien sijainti tilanteessa, jossa raideliikenne otettaisiin käyttöön.
6. Kangasmoisionkadun jatke ja uusi tieyhteys Kuninkaanlähteenkadulle poistetaan osayleiskaavasta. Asuntoaluevaraus poistetaan vesitornin itäpuolelta. Kevyenliikenteen linjausta tarkistetaan.

7. Halmeen teollisuusalueella laajennetaan teollisuusalueen T/kem varausta vastaamaan Kingspan Installation Oy:n nykyisin käytössä olevaa aluetta.
8. Kangasmoisionkadun loppupäässä oleva asuinpientaloalue muutetaan julkisten palvelujen ja hallinnon alueeksi.
9. Kankaanjärvelle osoitetut saunapaikat on poistettu kaavasta, koska ne sijaitsevat Karvianjoen tulvariskialueella. Muutoksesta on tiedotettu kiinteistön omistajia.
10. Vanhan sairaalan, sairaalan asuntolan ja Venetmäen kiinteistöjen osalle on laadittu uusi kaavamääräys, joka edellyttää kohteiden huomioimisen jatkosuunnittelussa, mutta ei sisällä purkamiskieltoa.
11. Alakylän rakennuskanta ei ole enää tilakeskuskäytössä, mistä johtuen alue muutetaan pientalovaltaiseksi alueeksi, jolla ympäristö säilytetään.

5 OSAYLEISKAAVAN KUVAUS

5.1 Osayleiskaava

Keskustan osayleiskaavaehdotuksessa on täydennetty ja tarkennettu optimoidun kaupunkirakennemallin ja sen pohjalta laaditun kaavaluonnoksen suunnittelulinjauksia. Luonnos- ja ehdotusvaiheissa keskustan rakennetta jäsenneltiin tarkemmin ja varmistettiin luontevat ja toimivat yhteydet eri toimintojen välillä keskustarakenteen sisällä sekä kyläalueille. Tiiveimmän kaupunkikeskustan ympärille muodostettiin kehämäinen, uusien asuntoalueiden vyöhykettä tukeva kevyen liikenteen laatukäytävä, joka yhdistää Laviantien (kantatie 44) halkaiseman taajaman. Näin vahvistettiin edellytyksiä energiatehokkaan ja ympäristöystävällisen kaupunkirakenteen muodostumiseksi.

Kaavaehdotuksessa on täsmennetty myös keskustarakenteen ulkopuolella sijaitsevien kyläalueiden ja niiden lievealueiden maankäytön suuntaviivat. Lohikon kylän keskeisten alueiden tarkempi maankäyttö tullaan ratkaisemaan asemakaavoituksella. Hapuan ja Narvin kylistä määriteltiin keskeiset kyläalueet. Nähtävillä olleessa kaavaehdotuksessa esitettiin Narvin kylälle kaavoitusratkaisu, jossa ei osoitettu aluevarausta alueella vireillä olevalle louhoshankkelle. Ennen kaavan hyväksymistä päädyttiin kuitenkin ratkaisuun, jossa kaava jätettiin vahvistamatta Narvin kylästä Verttuuntien itä-kaakkoispuolelta. Syynä tähän päätökseen on keskeneräinen oikeusprosessi louhoshankkeen osalta. ***Liitteet 9.1. ja 9.2. Osayleiskaavaehdotus määräyksineen.***

5.1.1 Mitoitus

Vaikka Kankaanpään asukasluvun on arvioitu vähenevän vuoteen 2030 mennessä vähän alle 300 asukkaalla, on uusien alueiden varaaminen asuinrakentamiseen tarpeen. Tähän vaikuttavat osaltaan asumisväljyyden kasvu sekä Kankaanpään aseman vahvistuminen seutukeskuksena edessä olevien kuntaliitosten myötä. Asumisväljyyden on arvioitu kasvavan Kankaanpäässä nykyisen trendin mukaisesti noin 6,6 k-m² / asukas jokaista 10 vuotta kohden. Tällöin asumisväljyys on vuonna 2030 noin 58 k-m²/hlö. Asuinrakentamista varten tulee siis varata raakamaata seuraavasti:

- noin 110 ha, jos keskimääräinen aluetehokkuus on $e_a=0,17$ (tiivis rivitaloalue)
- noin 145 ha, jos keskimääräinen aluetehokkuus on $e_a=0,13$ (tiivis omakotialue)

- noin 190 ha, jos keskimääräinen aluetehokkuus on $e_a=0,10$ (omakotialue)
- noin 240 ha, jos keskimääräinen aluetehokkuus on $e_a=0,08$ (väljä omakotialue)

Asumisen reservialueita on tarpeen varata 2030–2040 väliselle ajalle seuraavasti:

- noin 45 ha, jos keskimääräinen aluetehokkuus $e_a=0,17$ (tiivis rivitaloalue)
- noin 55 ha, jos keskimääräinen aluetehokkuus $e_a=0,13$ (tiivis omakotialue)
- noin 70 ha, jos keskimääräinen aluetehokkuus $e_a=0,10$ (omakotialue)
- noin 90 ha, jos keskimääräinen aluetehokkuus on $e_a=0,08$ (väljä omakotialue)

KAAVAVARAUS	PINTA-ALA(ha)	KAAVAVARAUS	PINTA-ALA(ha)
AK	20,40	KM	5,69
AL	6,48	L	6,35
AL/s-1	2,86	LH-1	4,88
AM	19,36	LR	3,59
AM/s-2	5,12	M	1449,40
A-01	8,24	M-1	798,45
AP	253,08	M-2	52,64
AP-01	131,40	MA	343,76
AP-02	122,86	ME	4,37
AP-03	81,40	MT	172,75
AP-03/s-2	14,27	MU	26,62
AP/s-1	41,38	P	29,13
AP/s-2	5,59	P-1	17,75
APT	33,43	P/s-2	1,58
AR	33,25	PY	69,41
AT	47,43	RA	3,24
AT/s-2	7,77	SE	90,15
C	60,09	SL	57,76
C/s-1	4,97	T/kem	29,99
c/s-2	3,44	TY	396,65
EH	8,52	VL	202,34
EH-1	3,25	VL/s-1	6,63
EH/s-1	6,15	VR	336,02
EK	36,50	VU	40,97
ET	10,77	VU-1	133,10
		W	109,53
		yht.	5360,76

Kaava-alueen pinta-ala on noin 5 360 ha. Asuinaluevarausten mitoitus on tietoisesti suurempi kuin ennusteet arvioivat Kankaanpään aluevaraustarpeiksi. AP-02-alueita eli väljemmän rakentamisen asemakaavoitettavia alueita on osoitettu siten, että niitä löytyisi keskustaajamaan nähden eri suunnista, eivätkä etäisyydet keskustaan siten kasvaisi. Kyseisillä aluevarauksilla halutaan tarjota keskustan palveluihin tukeutuvia maaseutumaisia ja väljiä tontteja niin, että hallitsematon haja-asutus ei lisääntyisi. Kasvuennusteita jonkin verran runsaammat aluevaraukset ovat tarpeen myös maapoliittisista syistä. Toteutusjärjestys ja -mahdollisuudet riippuvat kaupungin maanhankinnan etenemisestä.

5.2 Aluevaraukset

5.2.1 Asuinrakennusten alueet

Keskustatoimintojen alue (C)

Kankaanpään ydinkeskusta on osoitettu keskustatoimintojen alueeksi. Merkintä tekee mahdolliseksi kehittää aluetta monipuolisesti eri käyttötakoituksiin, joille on yhteistä keskeinen sijainti kaupungin keskustassa. Alueelle voidaan osoittaa palvelun ja hallinnon toimintoja sekä keskustaan soveltuvaa asumista ja ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomia työpaikkatoimintoja. Merkintä sisältää mahdollisuuden sijoittaa alueelle myös virkistys- ja yhdyskuntateknisen huollon alueita. Kankaanpäässä nähdään tärkeänä, että alueelle voidaan sijoittaa myös kulttuurirakentamista, joka tukee kaupunkistrategiaan vuonna 2010 kirjattua tavoitetta kehittää Kankaanpäästä taiteen kaupunki.

Keskustatoimintojen alue, jolla ympäristö säilytetään (C/s-1)

Kankaanpään keskustan ydinalue eli tori sitä ympäröivine jälleenrakennuskauden liikerakennuksineen on osoitettu keskustatoimintojen alueeksi, jolla ympäristö säilytetään. Alueen toimintoja voidaan kehittää monipuolisesti ja sille voidaan sijoittaa samoja toimintoja kuin edellä mainitulle keskustatoimintojen alueelle (C). Suunnittelussa on kuitenkin huomioitava, että alue on valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokas ja siellä sijaitsee kulttuuriympäristöllisiä tai taajamakuullisia arvoja, jotka tulee säilyttää. (ks. 5.2.4 Muut alueet: Alue, jolla ympäristö säilytetään s/1).

Keskustatoimintojen alue, jolla ympäristö säilytetään (C/s-2)

Kankaanpään ydinkeskustasta on osoitettu Hiitolankadun-Kappelinkadun alue keskustatoimintojen alueeksi, jolla ympäristö säilytetään. Alueen toimintoja voidaan kehittää monipuolisesti ja sille voidaan sijoittaa samoja toimintoja kuin edellä mainitulle keskustatoimintojen alueelle (C). Suunnittelussa on kuitenkin huomioitava, että alue on paikallisesti arvokas ja siellä sijaitsee kulttuuriympäristöllisiä tai taajamakuullisia arvoja, jotka tulee säilyttää. (ks. 5.2.4 Muut alueet: Alue, jolla ympäristö säilytetään s/2).

Kerrostalovaltainen asuinalue (AK)

Osayleiskaava-alueelta on osoitettu kuusi kerrostalovaltaista asuinalueita. Ne ovat suurimmaksi osaksi jo toteutuneita tai asemakaavoitettuja alueita, mutta Jämintien itäpuolelle on osoitettu yksi uusi kerrostalovaltainen alue keskustatoimintojen alueen jatkeeksi.

Pientalovaltainen asuinalue (AP)

Merkinnällä on osoitettu jo asemakaavoitetut tai suurimmaksi osaksi rakennetut, yhtenäiset pientalovaltaiset asuinalueet. Ne sijaitsevat pääasiassa keskustarakenteen välittömässä läheisyydessä noin kahden kilometrin säteellä kaupungin ydinkeskustasta.

Pientalovaltainen asuinalue, jolla ympäristö säilytetään (AP/s-1)

Merkinnällä on osoitettu pientalovaltaiset alueet, jotka ovat valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaita. Alueilla sijaitsee kulttuuriympäristöllisiä tai taajamakuullisia arvoja. Merkinnällä on osoitettu seuraavat asuntoalueet: Rautatieaseman alue, Rauhankadun omakotialue, Mettälänkankaan asuntoalue, Justeerin asuntoalue, Myllymäen omakotialue ja Tupavainion asuntoalue. (ks. 5.2.4 Muut alueet: Alue, jolla ympäristö säilytetään s/1).

Pientalovaltainen asuinalue, jolla ympäristö säilytetään (AP/s-2)

Merkinnällä on osoitettu pientalovaltaiset alueet, jotka ovat paikallisesti arvokkaita. Alueilla sijaitsee kulttuuriympäristöllisiä tai taajamakuvalaisia arvoja. Niitä ovat Lörvikylän ja Rauhankadun osa-alueet, Pistokadun alue sekä Jyllinmäessä osa Hakkurinkadun itäpään asuinalueesta ja Kirkkokadun varressa oleva ns. Mäkikylän alue. (ks. 5.2.4 Muut alueet: Alue, jolla ympäristö säilytetään s/2).

Rivitalovaltainen asuinalue (AR)

Merkinnällä on osoitettu jo asemakaavoitetut ja/tai suurimmaksi osaksi rakentuneet, yhtenäiset rivitalovaltaiset asuinalueet. Valkilantien pohjoispuolelle Myllymäen kaupunginosaan on merkitty uusi rivitalovaltainen alue tien eteläpuolella sijaitsevan AR-alueen jatkoksi. Alueet sijaitsevat keskustarakenteen välittömässä läheisyydessä noin kahden kilometrin säteellä kaupungin ydinkeskustasta.

Asuin-, liike- ja toimistorakennusten alue (AL)

Merkinnällä on osoitettu asuin-liike- ja toimistorakennusten alueet. Ne sijaitsevat hyvien kulkuyhteyksien varrella, kaupungin ydinkeskustassa tai sen välittömässä läheisyydessä.

Asuin-, liike- ja toimistorakennusten alue, jolla ympäristö säilytetään (AL/s-1)

Merkinnällä on osoitettu Keskuskadun varrelta asuin-, liike- ja toimistorakennusten alueet, jotka ovat valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaita. Alueilla sijaitsee kulttuuriympäristöllisiä tai taajamakuvalaisia arvoja. (ks. 5.2.4 Muut alueet: Alue, jolla ympäristö säilytetään s/1).

Maatilojen talouskeskusten alue (AM)

Merkinnällä on osoitettu toimivien maatilojen tilakeskusten alueet. Ne sijaitsevat pääosin irrallaan olemassa olevasta kaupunkirakenteesta, yli kahden kilometrin päässä ydinkeskustasta. Alue on tarkoitettu maa- ja metsätaloutta sekä siihen liittyviä sivuelinkeinoja palvelevia asunto-, tuotanto- ja talousrakennuksia varten.

Maatilojen talouskeskusten alue, jolla ympäristö säilytetään (AM/s-2)

Merkinnällä on osoitettu maatilojen talouskeskusten alueet, jotka ovat paikallisesti arvokkaita. Tällaisia ovat Uusi-Oukari, Haavisto (Päivike) ja Saarivirta. Tilakeskuksilla on kulttuuriympäristöllisiä tai taajamakuvalaisia arvoja. Alue on tarkoitettu maa- ja metsätaloutta sekä siihen liittyviä sivuelinkeinoja palvelevia asunto-, tuotanto- ja talousrakennuksia varten. (ks. 5.2.4 Muut alueet: Alue, jolla ympäristö säilytetään s/2).

Asuntoalue. (A-01)

Alueelle voidaan asemakaavassa osoittaa asuntorakentamista, julkisia palveluita ja yksityisiä palveluita.

Asemakaavalla toteutettava asuntoalue (AP-01)

Merkinnällä on osoitettu uudet ja tiiviit asuntoalueet, jotka sijaitsevat alle 2 kilometrin säteellä kaupungista, keskustan eri puolilla. Nämä alueet ovat yhdyskuntarakenteellisesti ensisijaisesti asemakaavoitettavia alueita. Tällaisia ovat Pitkämäen 1. osa-alue, Reiman pientaloalue sekä Myllymäen, Järventaustan ja Mettälänkankaan laajennusalueet. AP-01-alueita on osoitettu yhteensä noin 120 ha. Alueet tullaan toteuttamaan keskimäärin aluetehokkuudella $e_a=0,13$. (ks. 5.1.1 Mitoitus)

Asemakaavalla toteutettava asuntoalue (AP-02)

Merkinnällä on osoitettu uudet ja väljät asuntoalueet, jotka sijaitsevat 2 kilometrin etäisyyden lähituntumassa. AP-02-alueille pyritään ohjaamaan keskustarakenteen ulkopuolelle suuntautuvaa hajakentämisen painetta kaavoittamalla väljiä, luonnonläheisiä tontteja lähinnä pientalorakentamista varten. Alueille kohdistuu rakentamisen painetta ja asemakaavoituksen on nähty olevan paras väline alueiden maankäytön ohjauksessa. Tällaisia alueita on varattu Pitkämäkeen, Järventaustaan ja Makkaramäkeen. Alueet ovat myös keskustan laajentumisalueita. AP-02-alueita on osoitettu kaavassa yhteensä noin 210 ha. Alueet tullaan toteuttamaan keskimäärin aluetehokkuudella $e_a=0,10-0,08$. (ks. 5.1.1 Mitoitus)

Asemakaavalla toteutettava asuntoalue (AP-03)

Merkinnällä on osoitettu pääosin rakentuneet väljät asuntoalueet, joille kohdistuu rakentamisen painetta. Lisäksi AP-03-alueilla on olemassa olevan asutuksen ohella pitkälle toteutunut kunnallistekniikka. Näistä syistä johtuen alueiden asemakaavoittaminen, jatkokehittäminen ja pienimuotoinen laajentuminen on nähty tarkoituksenmukaisena. Alueet sijaitsevat yli 2 kilometrin päässä Kankaanpään keskustasta Jyllinmäessä, Lohikossa ja Jyränkylässä. AP-03-alueita on osoitettu kaavassa yhteensä noin 100 ha. Alueet tullaan toteuttamaan keskimäärin aluetehokkuudella $e_a=0,08$. (ks. 5.1.1 Mitoitus)

Asemakaavalla toteutettava asuntoalue, jolla ympäristö säilytetään (AP-03/s-2)

Merkinnällä on osoitettu Lohikon kylän pohjoisosasta alueet, jotka ovat paikallisesti arvokkaita. Alueilla sijaitsee kulttuuriympäristöllisiä tai taajamakuullisia arvoja. Alueet ovat pääosin rakentuneet väljät asuntoalueet, joille kohdistuu rakentamisen painetta. Lisäksi AP-03/s-2-alueilla on olemassa olevan asutuksen ohella pitkälle toteutunut kunnallistekniikka. Näistä syistä johtuen alueiden asemakaavoittaminen, jatkokehittäminen ja pienimuotoinen laajentuminen on nähty tarkoituksenmukaisena. Alueet sijaitsevat yli 2 kilometrin päässä Kankaanpään keskustasta Jyllinmäessä, Lohikossa ja Jyränkylässä. AP-03/s-2-alueita on osoitettu kaavassa yhteensä noin 14 ha. Alueet tullaan toteuttamaan keskimäärin aluetehokkuudella $e_a=0,08$. (ks. 5.1.1 Mitoitus ja 5.2.4 Muut alueet: Alue, jolla ympäristö säilytetään s/2).

Asemakaavalla tai -muutoksella toteutettava asuin- ja työpaikka-alue (APT)

Merkinnällä on osoitettu uudet asuin- ja työpaikka-alueet Pansian teollisuusalueen lounaispuolelta sekä Lohikon itäosasta. Em. Lohikon entistä tiilitehdasta ympäröivä alue on aikanaan asemakaavoitettu teollisuusalueeksi. Tonteilla sallitaan sekä asuminen että työpaikat.

Kyläkeskuksen alue. Pienin toimenpitein kehitettävä alue (AT)

Merkinnällä on osoitettu Hapuan kyläalueen keskeiset alueet sekä Narvista ne keskeiset kyläalueet, jotka kuuluvat kaava-alueeseen. Alueita kehitetään pienin toimenpitein tiivistämällä olemassa olevaa kylärakennetta. Rakennuspaikan koon tulee olla vähintään 3 000 m². Rakennusluvut myönnetään suunnittelutarveratkaisun perusteella. Rakennuslupaa myönnettäessä tulee huomioda, että liittyminen valtatielle voidaan järjestää yhteisen liittymän kautta.

Kyläkeskuksen alue. Pienin toimenpitein kehitettävä alue, jolla ympäristö säilytetään (AT/s-2)

Merkinnällä on osoitettu Narvin kylästä ne keskeiset alueet, jotka kuuluvat kaava-alueeseen. Alueita kehitetään pienin toimenpitein tiivistämällä olemassa olevaa kylärakennetta. Alueet ovat paikallisesti arvokkaita ja niillä sijaitsee kulttuuriympäristöllisiä tai taajamakuullisia arvoja. Rakennuspaikan koon

tulee olla vähintään 3 000 m². Rakennusluvut myönnetään suunnittelutarveratkaisun perusteella. Rakennuslupaa myönnettäessä tulee huomioida, että liittyminen valtatielle voidaan järjestää yhteisen liittymän kautta. (ks. 5.2.4 Muut alueet: Alue, jolla ympäristö säilytetään s/2).

5.2.2 Palvelualueet

Kaupallisten palvelujen alue, jolle saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikön (KM)

Merkinnällä on osoitettu keskustatoimintojen alueen ulkopuolelta kyseisessä käytössä jo olevat S-marketin ja Halpa-Hallin alueet. Alueelle voidaan asema-kaavassa osoittaa päivittäistavaroiden / elintarvikkeiden myyntiä.

Palvelujen ja hallinnon alue (P)

Merkinnällä on osoitettu keskustan pohjoisosassa Asemakadun varren palvelukeskittymään kuuluvat alueet, P-alueet Myllymäen, Käpylän, Kärjen ja Pitkämäen alueilta.

Palvelujen ja hallinnon alue, jolla ympäristö säilytetään (P/s-2)

Merkinnällä on osoitettu palvelujen ja hallinnon alue, joka on paikallisesti arvokas. Entisellä Meijerin alueella on kulttuuriympäristöllisiä tai taajamakuullisia arvoja. (ks. 5.2.4 Muut alueet: Alue, jolla ympäristö säilytetään s/2).

Palvelujen ja hallinnon alue (P-1), jolle saa sijoittaa paljon tilaa vaativan erikoistavaran kauppaa

Merkinnällä on osoitettu varauksia Halmeen ja Jyllinmäen alueilla Porintien varrella. Alueelle ei saa sijoittaa päivittäistavarakauppaa. Kaupan selvityksen perusteella Kankaanpäässä olisi edellytyksiä tilaa vaativan erikoistavarakaupan kasvulle.

Julkisten palvelujen ja hallinnon alue (PY)

Merkinnällä on osoitettu alueet, joille voidaan sijoittaa julkisten palvelujen ja hallinnon toimintoja. Ne sijaitsevat Kankaanpään keskustassa sekä Lohikon kylässä. Osayleiskaavassa on haluttu varautua väestön ikääntymiseen muuntokykyisillä julkisten palveluiden aluevarauksilla. Kaavalla on myös osoitettu uusia PY-alueita sekä niiden laajennuksia. Aluevaraukset on sijoitettu hyvien yhteyksien varrelle, lähelle muita palveluja, mikä on logistisesti tehokasta.

Opistonrantaan on osoitettu nykyistä suurempi PY-alue Kankaanpään Opiston laajennustarpeita varten, myös terveyskeskuksen läheisyyteen on osoitettu mahdollisuus toimintojen laajentamista varten. Nämä PY-korttelit sijoittuvat kaupallisia palveluja tarjoavan P-korttelin itä- ja länsipuolelle ja muodostavat yhdessä monipuolisen palvelukeskittymän, joka on helposti saavutettavissa sitä ympäröiviltä Järventaustan ja Myllymäen asuntoalueilta. Myllymäkeen on osoitettu myös PY-kortteli, jonka yhteyteen on merkitty P-kortteli ja ne muodostavat yhdessä toisiaan tukevan palvelukokonaisuuden.

Kuntoutuskeskus Kankaanpään yhteydessä on säilytetty edellisen yleiskaavan mukaisesti aluevaraus toimintojen laajentamiseksi (PY). Kuntoutuskeskuksen läheisyydessä sijaitsevan Helinä-kodin alue on myös osoitettu PY-alueeksi ja niiden läheisyyteen Kelankaaren varteen on varattu hieman laajennettu PY-aluevaraus.

Kankaanpään ydinkeskustan alue on osoitettu keskustatoimintojen alueeksi ja sen alueella sijaitsevat julkisten palvelujen alueet sisältyvät C-aluevaraukseen. Keskustan läheisyydestä PY-alueiksi on osoitettu koulukeskuksen ja Satakunnan ammattiopiston alueet sekä Kankaanpään kirkko.

Keskuskadun varrelta PY-merkinnällä on osoitettu yhteislyseo ja radan eteläpuolelta paloaseman toimipiste. Käpylästä on osoitettu kaksi PY-aluetta, Jämintien varrelta ja Pitkämäen alueelta kummaltakin yksi PY-alue.

Lohikon vanhainkoti on merkitty PY-alueeksi ja sille on osoitettu myös aluevaraus toimintojen laajentamista varten etelän suuntaan. Lohikossa sijaitseva Kyynärjärven koulu on myös osoitettu PY-alueeksi.

5.2.3 Virkistysalueet

Osayleiskaavan yhtenä keskeisistä tavoitteista on ollut nykyisten viheraluekonaisuuksien säilyttäminen ja uusien virkistyspalvelualueiden luominen (mm. golfkenttä) kaupungin alueella. Laajat ja monipuoliset virkistysalueet ulottuvat aivan Kankaanpään ydinkeskustaan. Kevytliikenteen laatukäytävät ja ulkoilu-reittiyhteydet kulkevat myös kehämäisinä yhteysväylinä eri toimintojen välillä.

Lähivirkistysalue (VL)

Merkinnällä on osoitettu kaupunkirakenteen sisällä sijaitsevat virkistysalueet. Keskustarakenteessa yksi merkittävimmistä lähivirkistysalueista oleva ns. Montun alue on säilytetty edelleen virkistyskäytössä.

Lähivirkistysalue, jolla ympäristö säilytetään (VL/s-1)

Merkinnällä on osoitettu valtakunnallisesti arvokkaaseen kulttuurimaisemaan sisältyvät lähivirkistysalueet Ruokojärven rannalla. (ks. 5.2.4 Muut alueet: Alue, jolla ympäristö säilytetään s/1).

Urheilu- ja virkistyspalvelujen alue (VU)

Merkinnällä on osoitettu liikuntakeskuksen alue sekä pienehkö alue Kooninjärven rannalta.

Urheilu- ja virkistyspalvelujen alue (VU-1)

Merkinnällä on osoitettu urheilu- ja virkistyspalvelujen alue, jolle saa sijoittaa golf-kentän, keskustan itäpuolelta Mettälänkankaan alueelta. Alueen suunnittelussa tulee huomioida latuyhteydet.

Retkeily- ja ulkoilualue (VR)

Merkinnällä on osoitettu laajat retkeily- ja virkistysalueet sekä keskustasta itään Niinisalon suuntaan että länteen Kooninjärven ympäristöön.

5.2.4 Muut alueet

Teollisuusalue, jolla ympäristö asettaa toiminnan laadulle erityisiä vaatimuksia (TY)

Kankaanpäähän on rakentunut kolme varsinaista teollisuusaluetta. TY-aluevaraukset sijoittuvat Porintien eteläpuolella sijaitsevalle Myllymäen/Halmeen teollisuusalueelle, Parkanontien eteläpuolella sijaitsevalle Lorvikylän ja Koskenojan teollisuusalueelle sekä keskustan itäpuolella sijaitsevalle Pansian teollisuusalueelle. Keskustasta merkinnällä on osoitettu Reima Oy:n teollisuusalue Jämintien varrelta. Lohikon itäosassa sijaitsee myös yksi TY-alue, joka on osoitettu Pohjanmaantien varrelta.

Teollisuus- ja varastoalue, jolla on / jolle saa sijoittaa merkittävän, vaarallisia kemikaaleja valmistavan tai varastoivan laitoksen. (T/kem)

Merkinnällä on osoitettu kaava-alueella sijaitsevat Seveso II –direktiivin mukaiset vaarallisten kemikaalien laajamittaista käyttöä tai varastoinia harjoittavaa laitosta. Niitä ympäröi turvatekniikan keskuksen Tukesin määrittelemä konsultointivyöhyke, joka on otettu huomioon yleiskaavan suunnittelussa. Ne sijaitsevat Myllymäen, Lorvikylän ja Pansian kaupunginosissa.

Loma-asuntoalue (RA)

Merkinnällä on osoitettu olemassa olevat loma-asuntoalueet Kooninjärven ja Ruokojärven rannoilta.

Liikennealue (L)

Merkinnällä on osoitettu Porista Parkanoon johtavan valtatie 23 sekä Äetsästä Kauhajoelle johtavan kantatie 44 risteysalue.

Rautatieliikenteen alue (LR)

Merkinnällä on osoitettu asemakaavojen mukaiset Pori-Parkano –rautatieen lastausalueet radan molemmin puolin.

Huoltoasema-alue, jolla ympäristö asettaa toiminnan laadulle erityisiä vaatimuksia (LH-1)

Porista Parkanoon johtavan valtatie 23 sekä Äetsästä Kauhajoelle johtavan kantatie 44 risteysalueen eteläpuolelle on osoitettu huoltoasema-alue. Alueelle ei saa sijoittaa päivittäistavarakauppaa. Lisäksi Jämsintien varteen on osoitettu LH-1 merkintä rekkapysäköintiä varten.

Kaatopaikka-alue (EK)

Kooninkeitaan kaatopaikka on osoitettu EK-merkinnällä.

Yhdyskuntateknisen huollon alue (ET)

Merkinnällä on osoitettu osayleiskaava-alueella sijaitsevat yhdyskuntateknisen huollon alueet, joita ovat jäteveden keskuspuhdistamo ja VKS:n muuntamon alue, kaukolämpölaitos, vanhan ja uuden vesitornin alueet, Järventaustan linkkimastoalue sekä Narvin muuntamo.

Hautausmaa-alue (EH)

Kankaanpään kirkon itäpuolella on osoitettu hautausmaa-alue.

Hautausmaa-alue, jolla ympäristö säilytetään (EH/s-1)

Merkinnällä on osoitettu Keskuskadun varrella sijaitseva vanha hautausmaa-alue, joka on valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokas. Alueella on kulttuuriympäristöllisiä tai taajamakuullisia arvoja. (ks. 5.2.4 Muut alueet: Alue, jolla ympäristö säilytetään s/1).

Hautausmaa-alue, jolle saa sijoittaa pieneläinten hautausmaan (EH-1)

Pansiantien ja Kuninkaanlähteenkadun risteysalueen itäpuolelta on osoitettu uusi alue pieneläinten hautausmaata varten.

Luonnonsuojelualue (SL)

Merkinnällä on osoitettu Hämeenkaan Natura-alueeseen kuuluvat alueet.

Alue, jolla ympäristö säilytetään /(s-1)

Merkinnällä on osoitettu valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaat alueet, joilla on kulttuuriympäristöllisiä tai taajamakuullisia arvoja. Uudisrakentaminen ja rakennuksissa suoritettavat muutos- ja korjaustoimenpiteet sekä muut ympäristöön kohdistuvat toimenpiteet tulee toteuttaa siten, että ympäristön kulttuurihistoriallinen ja/tai taajama- tai kyläkuullinen luonne säilyy. Asemakaavoitettavilla alueilla suojelu ratkaistaan tarkemmin asemakaavoituksen yhteydessä. Alueeseen kohdistuvien toimenpiteiden yhteydessä tulee varata museoviranomaiselle mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Alue, jolla ympäristö säilytetään /(s-2)

Merkinnällä on osoitettu paikallisesti arvokkaat alueet, joilla on kulttuuriympäristöllisiä tai taajamakuullisia arvoja. Uudisrakentaminen ja rakennuksissa suoritettavat muutos- ja korjaustoimenpiteet sekä muut ympäristöön kohdistuvat toimenpiteet tulee toteuttaa siten, että ympäristön kulttuurihistoriallinen ja/tai taajama- tai kyläkuullinen luonne säilyy. Asemakaavoitettavilla alueilla suojelu ratkaistaan tarkemmin asemakaavoituksen yhteydessä. Alueeseen kohdistuvien toimenpiteiden yhteydessä tulee varata museoviranomaiselle mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Maa- ja metsätaloussvaltainen alue (M)

Merkinnällä on osoitettu alueet, jotka on tarkoitettu pääasiassa maa- ja metsätalouden harjoittamiseen. Alueelle myönnetään rakennusluvat suunnittelutarveratkaisun perusteella ja rakennuspaikan koon tulee olla vähintään 1,0 ha. M-alueet ovat pääasiassa keskeisten kyläalueiden (AT ja AT/s) kaukaisimpia lievealueita. Merkinnän ja määräyksen tarkoituksena on ehkäistä yhdyskuntarakenteen hajautumista ja ohjata alueelle lähinnä maatalousselinkeinoihin liittyviä paljon tilaa vaativia toimintoja. Alueelle ei saa rakentaa muuta kuin maa- ja metsätaloussvaltaiselle alueelle soveltuvaan elinkeinoon tai harrastustoimintaan perustuvaa asuinrakentamista. Merkintä ei kiellä turpeenottoa, jos asianmukaiset ympäristö- yms. luvat on kunnossa.

Maa- ja metsätaloussvaltainen alue (M-1)

Merkinnällä on osoitettu alueet, jotka on tarkoitettu pääasiassa maa- ja metsätalouden harjoittamiseen. Alueelle myönnetään rakennusluvat suunnittelutarveratkaisun perusteella ja rakennuspaikan koon tulee olla vähintään 0,5 ha. M-1-alueet ovat pääasiassa asemakaava-alueiden tai keskeisten kyläalueiden (AT ja AT/s) lievealueita. Rakennuslupaa myönnettäessä tulee huomioda, että liittyminen valtatielle voidaan järjestää yhteisen liittymän kautta. Merkintä ei kiellä turpeenottoa, jos asianmukaiset ympäristö- yms. luvat on kunnossa

Maa- ja metsätaloussvaltainen alue (M-2)

Merkinnällä on osoitettu alueet, jotka on tarkoitettu pääasiassa maa- ja metsätalouden harjoittamiseen. Alueet sijaitsevat Kooninkeitaan kaatopaikan ympärillä ja Porintien varren jäteveden keskuspuhdistamon vierellä. Alueelle ei saa muodostaa uusia rakennuspaikkoja, lukuun ottamatta maa- ja metsätalouden harjoittamiseen liittyviä rakennuksia. Nykyisten rakennusten kunnostaminen ja perusparantaminen sallitaan.

Maatalousalue (MT)

Merkinnällä on osoitettu Lohikon ja Hapuan kylän peltoalueita, jotka on tarkoitettu lähinnä maatalouden harjoittamiseen. Alueille ei saa rakentaa muuta kuin maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle soveltuvaan elinkeinoon tai harrastustoimintaan perustuvaa asuinrakentamista. Alueelle myönnetään rakennusluvut suunnittelutarveratkaisun perusteella. Rakennuspaikan koon tulee olla vähintään 2,0 ha ja se tulee sijoittaa pellon ja metsän reunavyöhykkeelle. Kasvillisuudella tulee kehittää ja ylläpitää reunavyöhykettä.

Kotieläintalouden suuryksikön alue (ME)

Merkinnällä on osoitettu kaksi maatilaa Lohikon kylästä ja kaksi Hapuan kylästä. Maatilat luetaan kotieläintalouden suuryksiköiksi. ME-alueelle saa rakentaa ympäristönsuojeluasetuksen 5 §:ssä tarkoitetun eläinsuojan.

Maisemallisesti arvokas peltoalue (MA)

Merkinnällä on osoitettu maisemallisesti arvokkaat peltoalueet, jotka ovat osa valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittäviä kulttuurimaisemia tai ovat osa kulttuurimaisema-alueisiin kuuluvien peltokokonaisuuksien kokonaisuutta. Alueiden säilyminen avoimina ja viljelykäytössä on maisemakuvan kannalta tärkeää. Alueet sijaitsevat Ruokojärven ympäristössä sekä Pohjanmaantien (kantatie 44) länsipuolella osana Karvianjokilaakson peltomaisemia.

MA-alueille ei saa rakentaa muita kuin maataloutta palvelevia talousrakennuksia. Alueelle saa rakentaa maatilan talouskeskukseen tai siihen verrattavissa olevaan asuinrakennukseen liittyvän saunarakennuksen. Saunojen rakennuspaikat on osoitettu osayleiskaavassa. Jo toteutuneiden saunarakennusten kunnostaminen ja perusparantaminen sallitaan.

Alueelle ei saa muodostaa rakennuspaikkoja. Ympäristönhoidossa ja tienparannushankkeissa tulee edistää alueen kulttuuriympäristöarvojen säilymistä. Suosituksen mukaan ympäristöä muuttavan toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa tulisi huomioida alueen maisemalliset arvot.

Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta (MU)

Merkinnällä on osoitettu alueet, jotka rajoittuvat asemakaava-alueisiin ja jotka toimivat osana virkistysalueverkkoa. Alueet sijaitsevat Parkanontien (vt 23) eteläpuolella teollisuusaluevarausten välisillä purolaaksovyöhykkeillä, joista länsipuolinen alue toimii keskustaa kiertävän ulkoilureittiyhteyden osana.

Vesialue (W)

Merkinnällä on osoitettu Ruokojärvi, Ruokoallas, Kankaanjärvi, Kooninjärvi ja Lohikon kylässä sijaitsevat kaksi vesialuetta.

Selvitysalue SE

Merkinnällä on osoitettu Pansian teollisuusalueen eteläpuolinen alue. Alue on mahdollisen tulevaisuuden teollisuusalue. alueella on rakentamisrajoitus.

5.2.5 Muut merkinnät

Saunan rakennuspaikka (sa)

Merkinnällä on osoitettu saunan rakennuspaikka, jolle saa sijoittaa enintään 25 k-m²:n suuruisen rantasaunan. Sauna liittyy maatilan talouskeskukseen tai asuinrakennukseen, eikä rakennuspaikkaa saa erottaa erilliseksi kiinteistöksi. Rakennettaessa rantavyöhykkeelle saunarakennukset tulee sijoittaa vähintään 15 metrin etäisyydelle rantaviivasta alueelle, jolla ei ole tulva-, sortuma-, syöpyimis- tai jäänkasautumisvaaraa. Rakennuksen etäisyyden rantaviivasta ja sijainnin rakennuspaikalla tulee olla sellainen, että maiseman luonnonmukaisuus mahdollisuuksien mukaan säilyy. Saunojen rakennuslupa edellyttää suunnittelutarveratkaisua.

Esitettyjen uusien saunojen osalta on laadittu kantatilatarkastelu ja arvioitu rakennuspaikkojen soveltuvuutta maseman ja tulvien osalta.

Ruokojärven rannalta on osoitettu kaksi uutta saunan rakennuspaikkaa. Toinen niistä sijaitsee järven etelärannalla Narvissa (tila 1:839) ja toinen puolestaan järven länsirannalla Järventaustassa (tila 2:176). Molemmilla tiloilla on kantatilatarkastelun perusteella oikeus rantasaunan rakentamiseen.

Kooninjärven osalta sovellettiin Karvianjokilaakson osayleiskaavan (2004) rantojen kantatilamitoituksen (emätilamitoitus) normitusta. Sen mukaan kantatilavuonna 1969 (emätilavuosi) olemassa olevista kiinteistöistä, ei yksikään Kooninjärven rajoittuvista tiloista ole oikeutettu uusiin rakennuspaikkoihin.

Kuntoutuskeskusta palvelevan saunan rakennuspaikka (sa-1)

Merkinnällä on osoitettu Ruokojärven itärannalle rakennuspaikka uudelle kuntoutuskeskusta palvelevalle saunarakennukselle.

Olemassaoleva saunarakennus (sa-2)

Merkinnällä on osoitettu vanhoihin tilakeskuksiin liittyvät olemassa olevat saunarakennukset. Saunarakennuksen enimmäiskoko on 25 k-m². Sauna liittyy maatilan talouskeskukseen tai asuinrakennukseen, eikä rakennuspaikkaa saa erottaa erilliseksi kiinteistöksi.

Rantaan rajoittuvien rakennuspaikkojen määrä (3)

Merkinnällä on osoitettu loma-asuntoalueelle sijoitettavien rakennuspaikkojen enimmäismäärä.

Kirkkolain 14 luvun 5 §:n nojalla suojeltava rakennus (srk)

Merkinnällä on osoitettu valtakunnallisesti arvokas Kankaanpään kirkko. Korjaus- ja muutostöistä on pyydettävä Museoviraston lausunto. Numerointi viiittaa selostuksen kohdan 3.1.5. kohdeluetteloon.

Maakunnallisesti tai valtakunnallisesti arvokas rakennus

Merkinnällä on osoitettu maakunnallisesti tai valtakunnallisesti arvokkaat rakennukset (vrt. kohta 3.1.5). Rakennuksissa suoritettavien korjaus- ja muutostöiden ja käyttötarkoitusten muutosten on oltava sellaisia, että rakennus- tai kulttuurihistoriallisesti tai maisemakuvan kannalta arvokas luonne säilyy. Ennen rakennusta merkittävästi muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä tulee museoviranomaiselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Maankäyttö- ja rakennuslain 41 §:n 2 momentin perusteella määrätään, että

arvokasta rakennuskantaa ei saa purkaa. Numerointi viiittaa selostuksen kohdan 3.1.5. kohdeluetteloon.

Paikallisesti arvokas rakennus

Merkinnällä on osoitettu paikallisesti arvokkaat rakennukset (vrt. kohta 3.1.5). Rakennuksissa suoritettavien korjaus- ja muutostöiden ja käyttötarkoitusten muutosten on oltava sellaisia, että rakennus- tai kulttuurihistoriallisesti tai maisemakuvan kannalta arvokas luonne säilyy. Ennen rakennusta merkittävästi muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä tulee museoviranomaiselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Maankäyttö- ja rakennuslain 41 §:n 2 momentin perusteella määrätään, että arvokasta rakennuskantaa ei saa purkaa. Numerointi viiittaa selostuksen kohdan 3.1.5. kohdeluetteloon.

Paikallisesti arvokas rakennelma (s)

Merkinnällä on osoitettu kaksi siltaa Lohikon kylästä. Rakennelmien korjaus- ja muutostöiden ja käyttötarkoitusten muutosten on oltava sellaisia, että rakennus- tai kulttuurihistoriallisesti tai maisemakuvan kannalta arvokas luonne säilyy. Rakennelmaa eri saa purkaa. Numerointi viiittaa selostuksen kohdan 3.1.5. kohdeluetteloon.

Paikallisesti huomioitava rakennus

Rakennuksella on rakennushistoriallisia, taajamakuvallisia tai kulttuurihistoriallisia arvoja, jotka tulee ottaa huomioon alueen jatkosuunnittelussa. Rakennuksissa suoritettavien korjaus- ja muutostöiden ja käyttötarkoitusten muutosten on oltava sellaisia, että rakennus- tai kulttuurihistoriallisesti tai maisemakuvan kannalta arvokas luonne säilyy. Ennen rakennuksen purkamista tai rakennusta merkittävästi muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä tulee museoviranomaiselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen.

Muinaismuistokohde (SM)

Merkinnällä on osoitettu muinaismuistolain rauhoittamat kiinteät muinaisjäännökset, kivikautinen asuinpaikka Hapuanojan varrella sekä yhteensä yhdeksän tervahautaa. Alueiden kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu niihin kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty. Alueita koskevat maankäyttösuunnitelmat on lähetettävä Museovirastoon lausuntoa varten. Numerointi viiittaa selostuksen kohdan 3.1.5. muinaismuistoja koskevaan kohdeluetteloon.

Uimaranta

Merkinnällä on osoitettu viisi uimarantaa Ruokojärveltä, ns. Riviera järven pohjoispäässä, järven itärannalla kuntoutuskeskukselle vuokrattu paikka, Kelminranta (koirien uittaminen), yleinen uimarannanpaikka ja yksityinen uimaranta.

Koirien uittamiseen tarkoitettu uimaranta

Merkinnällä on osoitettu uimaranta koirien uittamista varten Ruokojärven rannalta.

Venevalkama

Merkinnällä on osoitettu kolme venevalkamaa Ruokojärven itärannalle, joista eteläisin on yksityinen rasitteena oleva venevalkama.

Mahdollisesti pilaantunut maa-alue

Osayleiskaava-alueelta on osoitettu mahdollisesti pilaantuneet maa-alueet (25 kpl). Tiedot perustuvat Varsinais-Suomen ELY-keskuksesta saatuihin

Maaperän tilan tietojärjestelmän paikkatietoihin. Alueiden maaperän on todettu olevan mahdollisesti pilaantunut. Asemakaavan laatimisen tai rakentamisen yhteydessä tai alueen käyttötarkoituksen oleellisesti muuttuessa nykyisestä, tulee alueen maaperän laatu selvittää ja tarvittaessa puhdistaa ympäristönsuojeluviranomaisen hyväksymällä tavalla.

Valtatie / kantatie (vt/kt)

Merkinnällä on osoitettu osayleiskaava-alueen valtatie 23, joka on valtakunnan poikittainen pääyhteys Porista Jyväskylän suuntaan ja kantatie 44, joka on yhteytenä Kokemäki/Huittisten ja Kauhajoen/Seinäjoen välillä.

Yhdystie / kokoojakuu (yt/kk)

Merkinnällä on osoitettu osayleiskaava-alueen yhdystiet ja kokoojakuut. Uusia kokoojakatuja on osoitettu Myllymäkeen sekä Lörvikylän ja Koskenojan teollisuusalueiden itäpuolelle.

Tieliikenteen yhteystarve

Merkinnällä on osoitettu tieyhteystarve Tapalankadun jatkeeksi kohti länttä ja Järventaustan Opistontieltä Narvin Verttuuntielle.

Rata

Merkintä osoittaa Kankaanpään kautta Porista Parkanoon johtavan rautatien.

Kevyen liikenteen alikulku

Merkinnällä on osoitettu osayleiskaava-alueen kevyen liikenteen ja ulkoilureittien alikulut. Laviantien (kt 44) ali on osoitettu kuusi varausta alikuluille (neljä uutta), Porintien (vt 23) neljä varausta (kaksi uutta), Parkanontien (vt 23) kaksi varausta (yksi uusi) ja Pansiantien nykyinen ulkoilureitin alitus.

Ulkolureitti

Merkinnällä on osoitettu osayleiskaava-alueen ulkoilureitit. Ne sijoittuvat pääasiassa virkistys- ja maa- ja metsätalousvaltaisille alueille. Ulkoilureitit muodostavat yhdessä kevyen liikenteen reittien kanssa kattavan verkoston, joka kannustaa energiatehokkaampaan liikkumistapaan, kävelyyn ja pyöräilyyn.

Kevyen liikenteen reitti

Merkinnällä on osoitettu osayleiskaava-alueen kevyen liikenteen reitit. Ne muodostavat yhdessä ulkoilureittien kanssa kattavan verkoston, joka kannustaa energiatehokkaampaan liikkumistapaan, kuten kävelyyn ja pyöräilyyn.

Kevyen liikenteen laatuikäävä

Merkinnällä on osoitettu kevyen liikenteen laatuikääväksi kehitettävät osat Kankaanpään kevyen liikenteen verkostosta. Merkinnällä osoitettuja väyliä kehitetään, niin että yhteydet ovat sujuvia, turvallisia ja ympäristöratkaisuiltaan viihtyisiä ja korkealaatuisia. Erityisesti kiinnitetään huomiota valaistukseen ja talvikunnossapitoon. Laatuikäävään kuuluvien reittien varsille kehitetään levähdys- ja näköalapaikkoja sekä pyöräilyä tukevia palveluja, kuten pyöräparkkeja ja renkaiden paikkauspalveluja.

Keskustan kävelyakseli

Keskustatoimintojen alueen halki Kankaanpään torin kautta on osoitettu keskustan kävelyakseli. Aluetta kehitetään jalankulkijoiden ehdoilla. Siitä

muodostetaan mielenkiintoista, turvallista ja esteetöntä julkista kaupunkitilaa, jota voivat käyttää sujuvasti, ikään katsomatta, kaikki alueen asukkaat. Akselin varrelle sijoittuu runsaasti palveluja ja toimintoja, jotka ovat saavutettavissa parhaiten jalan. Taidekehä täydentää ja rikastuttaa keskustan jalankulkuympäristöä.

Voimalinja 110kV tai 400 kV

Merkinnällä on osoitettu osayleiskaava-alueella sijaitsevat 110 kV:n tai 400 kV:n voimalinjat.

Arvokas geologinen muodostelma

Merkinnällä on osoitettu Makkaramäen-Leivättömänkalliot ja Ruinunkalliot, sekä alueelle osin ulottuva Hämeenkaan-Soininharju, jotka ovat maiseman ja luonnonarvojen kannalta arvokkaita. Alueiden maakuntakaavan mukaiset rajaukset on tarkistettu maastossa yleiskaavaluonnosta laadittaessa. Merkinnällä on osoitettu myös paikallisesti arvokas Tanssikallio Lohikon kylästä.

Maisemallisesti arvokas alue (ma-1)

Merkinnällä on osoitettu valtakunnallisesti merkittävä Alakylän ja Ruokojärven kulttuurimaisema sekä maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät Karvianjoen, Narvin sekä kirkon seudun kulttuurimaisemat. Alueella olevaa perinteistä rakennuskantaa tulee vaalia. Alueelle rakennettaessa tai tehtäessä muutoksia olemassa oleviin rakennuksiin on huolehdittava siitä, että uudisrakentaminen sijoitukseltaan, mittasuhteiltaan, tyyliltään ja materiaaleiltaan sopeutuu kyläkuvaan, olemassa oleviin tilakeskuksiin ja rakennuskantaan sekä ympäristöön. Numerointi viiittaa selostuksen kohdan 3.1.5. kohdeluetteloon.

Tärkeä pohjavesialue (pv)

Merkinnällä on osoitettu kaava-alueen itäosaan ulottuvat alueet tärkeästä pohjavesialueesta. Alueella rakentamista ja muuta maankäyttöä rajoittavat vesilain 1 luvun 18 § (pohjaveden muuttamiskielto) ja ympäristönsuojelulain 8 § (pohjaveden pilaamiskielto). Alueella on kemikaalien ja pohjavesien kannalta haitallisten jätteiden varastointi kielletty. Öljysäiliöt on sijoitettava rakennusten sisätiloihin tai suoja-altaaseen, jonka tilavuus vastaa vähintään varastoitavan öljyn enimmäismäärää. Jätevesien imeyttäminen maaperään on kielletty. Käsitelty jätevesi on johdettava alueen ulkopuolelle. Rakentaminen, ojitukset ja maankaivu on tehtävä siten, ettei aiheudu pohjaveden laatumuutoksia tai pysyviä muutoksia pohjaveden korkeuteen. Pohjavesialueelle ei saa sijoittaa polttonesteen jakeluasemaa.

Vedenottaman suoja-alue

Uudentalonlähteen vedenottamon ympärille on osoitettu suoja-alue. Alueella on voimassa Länsi-Suomen vesioikeuden 10.12.1981 antaman päätöksen määräykset.

Natura 2000 –verkostoon kuuluva osa (nat)

Merkinnällä on osoitettu Hämeenkaan Natura-alueeseen kuuluvat alueet.

Luonnonmukaisena säilytettävä alueen osa (s-1)

Merkinnällä on osoitettu alueet, joille laadittaessa asemakaavaa on otettava huomioon liito-oravalle tärkeiden pesäpuiden, niiden ympäristöjen sekä liito-oravan liikkumisen turvaaminen.

Luonnonmukaisena säilytettävä alueen osa (s-2)

Merkinnällä on osoitettu alue, jonka yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja toteutuksessa on huolehdittava euroopanmajavan elinolosuhteiden säilymisestä.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue (luo-1)

Merkinnällä on osoitettu puro-ojat, jotka muodostavat luontotyyppijatkumojä yhdessä Metsälain 10 §:n mukaisten erityisen arvokkaiden elinympäristöjen kanssa. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja toteutuksessa on huomioitava rakentamatta jätettävät rantavyöhykkeet, joiden tulee olla peltoalueilla 5-10 m, metsäalueilla 5-20 m ja rakennetuilla alueilla 5-20 m leveitä.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue (luo-2)

Merkinnällä on osoitettu Ruokojärveen kuuluva Seppälänlahti, joka on linnustollisesti erityisen tärkeä alue.

Melualue, päivämelu yli 60 dBA (me-1)

Merkinnällä on osoitettu meluselvityksen mukaiset alueet, joilla päivämelu ylittää 60 dBA. Mikäli alueelle suunnitellaan sijoitettavaksi uusia melulle herkkiä toimintoja, tulee asemakaavoituksessa tai rakennussuunnittelussa ottaa huomioon melun torjunta siten, että valtioneuvoston päätöksen mukaiset ohjearvot eivät ylitä sisätiloissa eikä oleskeluun tarkoitetuilla ulko- ja leikkialueilla.

Melualue, päivämelu yli 55 dBA (me-2)

Merkinnällä on osoitettu meluselvityksen mukaiset alueet, joilla päivämelu ylittää 55 dBA. Mikäli alueelle suunnitellaan sijoitettavaksi uusia melulle herkkiä toimintoja, tulee asemakaavoituksessa tai rakennussuunnittelussa ottaa huomioon melun torjunta siten, että valtioneuvoston päätöksen mukaiset ohjearvot eivät ylitä sisätiloissa eikä oleskeluun tarkoitetuilla ulko- ja leikkialueilla.

Melualue, päivämelu yli 45 dBA (me-3)

Merkinnällä on osoitettu meluselvityksen mukaiset alueet, joilla päivämelu ylittää 45 dBA. Mikäli alueelle suunnitellaan sijoitettavaksi uusia melulle herkkiä toimintoja, tulee asemakaavoituksessa tai rakennussuunnittelussa ottaa huomioon melun torjunta siten, että valtioneuvoston päätöksen mukaiset ohjearvot eivät ylitä sisätiloissa eikä oleskeluun tarkoitetuilla ulko- ja leikkialueilla.

Melualue (me-4)

Puolustusvoimien ampumatoiminnoista johtuva melualue, jolla melutaso LAeq ylittää ajoittain tason 50 dB. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon puolustusvoimien ohjeistus toiminnan aiheuttamalle ympäristömelulle. Suunniteltaessa lähialueelle uusia melulle mahdollisesti herkkiä toimintoja on puolustusvoimille varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen.

2 km etäisyys keskustasta

Merkinnällä on osoitettu alueet, jotka sijaitsevat enintään 2 kilometrin etäisyydellä keskustasta.

Hulevesien kerääntymisreitti

YLEISMÄÄRÄYS:

Asumiseen osoitetuille alueille voidaan sijoittaa myös paikallisia palveluita ja palveluasumisen yksiköitä.

5.3 Osayleiskaavan vaikutukset

Osayleiskaavalla on välittömiä vaikutuksia suunnittelualueen ympäristöön ja yhdyskuntarakenteeseen. Kaavoituksella on välillisiä vaikutuksia lähialueisiin, lähinnä palvelurakenteen kehittymisen ja asukasluvun kasvun myötä.

5.3.1 Vaikutukset rakennettuun ympäristöön

Yhdyskuntarakenne

Osayleiskaavan vaikutus on yhdyskuntarakennetta täydentävä ja eheyttävä. Sen toteuttamisessa hyödynnetään olemassa olevaa taajamarakennetta, jota täydennetään ja laajennetaan. Kahden kilometrin etäisyydelle keskustasta sijoitetaan tiiviimmät asuinalueet ja sitä kauempana tarjotaan mahdollisuus väljemmille asuinalueille. Kaavassa varataan uusia alueita myös julkisille ja kaupallisille palveluille. Kaava-alueelle muodostuu monipuolisesti erilaisia asuinalueita, joilta sekä julkiset että kaupalliset palvelut ovat hyvin saavutettavissa.

Väestön rakenne ja kehitys kaava-alueella

Kaavassa pyritään varautumaan tulevaisuuden haasteisiin, kuten muuallakin Suomessa, myös Kankaanpäässä väestö ikääntyy. Tähän varautumisen ohella halutaan varmistaa, että tarjolla on monipuolista asunto- ja palvelutarjontaa, joka takaa myös lapsiperheiden ja nuorten viihtymisen Kankaanpäässä. Vaikka Kankaanpään asukasmäärän oletetaan laskevan tulevaisuudessa, on kaavalla haluttu varautua myös väkimäärän kasvuun. Kuntaliitosten myötä Kankaanpään asema seutukeskuksena vahvistuneen ja sen vetovoiman myös asuinpaikkana uskotaan kasvavan. Osayleiskaavassa on varauduttu tilastokeskuksen ennustetta positiivisempaan väestöennusteeseen. Aluevarauksilla on haluttu myös tarjota vaihtoehtoja maapoliittisessa mielessä sekä väljiä omakotialueita keskustapalveluiden tuntumassa haja-asutuksen rajoittamiseksi.

Taajamakuva, asuminen ja rakennettu ympäristö

Osayleiskaavan toteutuminen tiivistää Kankaanpään keskustan katukuvaa ja yhtenäistää aluetta. Toisistaan irrallaan olevat kokonaisuudet liittyvät luontevasti toisiinsa ja luovat mielenkiintoista kaupunkiympäristöä myös torialueen ulkopuolella. Kaavassa turvataan kulttuurihistoriallisesti arvokkaat rakennukset ja maisema-alueet. Uudet asuinalueet lisäävät alueen kerroksellisuutta. Taajamakuva täydentyy ja muodostuu monipuolisemmaksi. Asumismuotoina voivat olla perinteisten ratkaisujen lisäksi esimerkiksi erillispientalot, pari- ja ryhmätalot, pienkerrostalot, luhtitalot ja terassitalot. Erilaisia mahdollisuuksia on esitetty havainnekuvin.

Virkistys

Uusien asuinalueiden toteutuminen lisää virkistyspalveluiden kysyntää etenkin niiden lähialueilla. Kaavassa on osoitettu keskustan lähivirkistysalueet sekä laajat retkeily- ja virkistysalueet itään Niinisalon suuntaan ja länteen Kooninjärven ympäristöön. Itäiselle virkistysalueelle on mahdollista sijoittaa golf-kentän, joka lisäisi alueen harrastusmahdollisuuksia. Kaavassa turvataan liikuntakeskuksen ulkoilureittiyhteydet, eräiltä osiltaan uudelleen linjattuina, ja reittien jatkuvuus. Golfkentän poikki sallitaan latuyhteydet talvisin.

Kuninkaanlähteen matkailukeskuksen suuntaan on osoitettu ulkoilureittiyhteys. Ulkoilureittejä on osoitettu virkistysalueiden lisäksi myös maa- ja metsätalousalueille. Ne muodostavat yhdessä kevyen liikenteen väylien kanssa koko osayleiskaava-alueen kattavan verkoston. Yhtenäinen verkosto kannustaa kävellessä ja pyöräillen liikkumista. Se tukee paikallista retkeilyä tarjoamalla useita valinnaisia reittejä.

Liikenne

Osayleiskaavatyön rinnalla toteutettiin Tekes-hanke vähänenergisien kaupunki- ja liikkumismallin kehittämiseksi. Loppuraportti ”Vähänenergisien kaupunki- ja liikkumismallin kehittäminen yleiskaavatyössä (0-energiakaupunki)” valmistui huhtikuussa 2011. Raportin laativat Trafix yhteistyössä VTT:n, Gaia Consulting Oy:n ja Eriksson Arkkitehdit Oy:n kanssa.

Tekes-hankkeen keskeisenä teemana on luoda kevytliikenteelle entistä suotuisammat olosuhteet Kankaanpään kaupunkirakenteessa. Kaupunkirakenteen kompaktisuus mahdollistaa kevytliikenteen tehostamista. Kevytliikenteen laatuikätyvät ja ulkoilureitit kuljettavat kevytliikennettä tehokkaasti säteittäisesti keskustaan sekä kehämäisesti eri toimintojen välillä.

Osayleiskaavan osoittamat varaukset mahdollistavat toimenpiteet, joilla ydinkeskustaan muodostuu kevytliikennepainotteinen kortteli, jossa liikkujat kulkevat kevyen liikenteen ehdoilla. Kaavassa osoitetut ydinkeskustaan johtavat sujuvat ja jatkuvat pyöräväylät uusine alikulkuliikennevarauksineen antavat puolestaan hyvän mahdollisuuden käyttää pyörää. Tämän lisäksi Tekes-hankkeen myötä on ideoitu ajoneuvoverkolla toteutettavat ajotilaa kaventavat toimenpiteet alentavat ajoneuvojen nopeuksia. Keskuskadun uudistaminen ja liikenteen vaihteittainen siirtäminen Paasikivenkadulle tekee ydinkeskustasta viihtyisemmän liikkua jalan ja pyörällä.

Osayleiskaava tukee kevyen liikenteen olosuhteita ja edistää kevyen liikenteen käyttöä. Mikäli kaavan osoittamien uusien väylien toteuttaminen saadaan yhdistettyä muihin toimenpiteisiin, kuten kunnossapitoon, valaistuksen parantamiseen, reunakivien madaltamiseen, väylien viihtyisyyteen ja leventämiseen, voidaan entisestään lisätä pyöräilyn suosiota.

Lohikon, Hapuan ja Narvin kylistä johtavat kevyen liikenteen yhteydet yhdistävät kyläalueet keskusta-alueeseen.

Ajoneuvoliikenteen osalta verkkoon ei ole tulossa merkittäviä muutoksia. Suurimmat muutokset koskevat Halmeen teollisuusaluetta, jossa uusille teollisuustoiminnoille on haluttu varata tilaa liikenteellisesti hyvällä paikalla. Tilaa vaativan erikoistavarakaupan osoittaminen valtatie varteen tuo myös uutta liikennevirtaa alueelle. Ko. aluevaraukset ovat aiheuttaneet uusia ajoneuvo- ja kevytliikenne-eräilyjä alueelle. Lisäksi valtateiden liittymäalue on laajentunut siten, että myös eritasoliittymä on tulevaisuudessa mahdollista.

Ruokojärven ympäri on tulevaisuudessa mahdollista liikkua myös ajoneuvolla, mikäli uudet asuntoaluevaraukset alueella toteutuvat.

Liite 5. Ajoneuvoliikennekaavio. Liite 6. Kevytliikennekaavio.

Tekninen huolto

Asemakaavoitettavaksi osoitetut uudet aluevaraukset liitetään osaksi osayleiskaava-alueen vesi- ja viemäriverkostoa.

5.3.2 Vaikutukset luontoon ja luontoympäristöön

Maisema

Osayleiskaava turvaa alueella sijaitsevat kulttuurihistoriallisesti arvokkaat maisema-alueet sekä niillä sijaitsevat ja niihin oleellisesti liittyvät avoimet peltoalueet. Maisemallisesti arvokkaiden peltujen avoimuus ja pellonreunojen metsät tulevat säilymään. Lohikon ja Narvin kyläalueiden täydennysrakentamisen yhteydessä tulee kiinnittää huomiota siihen, että kulttuuriympäristöllisesti tai kyläkuvallisesti arvokkaat alueet säilyvät. Ruokojärven rannat tulee säilyttää avoimina, joten järvimaisema ei tule kaava-alueen osalta juurikaan muuttumaan. Ruokojärven ja Kankaanjärven länsirannoille on osoitettu yhteensä 4 uutta saunan rakennuspaikkaa alueen vanhimmille pihapiireille. Ruokojärven ympäri on osoitettu ulkoilureitti, joka on osoitettu välillä järven rannan tuntumaan ja välillä kyläraiteille, joilta aukeaa esteetömät näkymät yli järven. Maisema muuttuu rakennettavilla metsäalueilla, jotka muuttuvat avoimimmiksi. Laajat metsäalueet pienenevät. Tärkeät metsäalueet alueen itäosassa säilyvät ennallaan.

Luonnonolot ja luonnon monimuotoisuus

Luontoselvityksen mukaan Kankaanpään luonnolle on tyypillistä luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden kohteiden pienialaisuus. Ne sijaitsevat usein kapea-alaisesti vesistöjen tuntumaan tai ovat esimerkiksi pieniä lehtolaikkuja jyrkkien rinteiden tyvellä. Osayleiskaavassa on huomioitu näiden alueiden luontoarvot. Koska erityisen arvokkaat alueet ovat pienialaisia, niiden rajautumista voidaan tarkistaa vielä asemakaavoituksen yhteydessä. Luontoselvityksessä esitetään tarkennettavaksi myös liito-oravan esiintymisalueita asemakaavoituksen yhteydessä.

Osayleiskaavassa on osoitettu suojelumerkinnöillä Hämeenkaan Natura-alueeseen kuuluva Isokeidas sekä Pansian lähteikkö. Myös erityisen arvokkaat kohteet on merkitty kaavaan. Muut merkittävät kohteet sijaitsevat maa- ja metsätalousalueilla. Direktiivilajien, liito-oravan ja majavan, elinympäristöt on osoitettu merkinnöillä kaavassa.

Pienilmasto

Osayleiskaavan toteutuminen vaikuttaa pienilmastoon lähinnä uusilla rakennusalueilla. Pienilmaston muutoksen suunta riippuu toteutettavien korttelien rakenteesta ja pihojen istutuksista tai alkuperäisen puuston säilyttämisestä. Havainnekuissa esitetyissä ratkaisuvaihtoehdoissa on huomioitu vaikutukset asuinympäristöjen pienilmastoihin. Rakennusten ja eri toimintojen sijoittelulla, pihojen istutuksilla sekä alkuperäisen kasvillisuuden ja puuston huomioimisella voidaan vaikuttaa tyynemmän ja lämpimämmän pienilmastoon muodostumiseen.

Pohjavedet, hulevedet

Kaava-alueen itäosaan sijoittuvalle tärkeälle pohjavesialueelle on osoitettu osayleiskaavassa osa Pansian teollisuusalueesta. Pohjavesialueelle ulottuvat teollisuusalueet ovat jo pääosin rakentuneet ja niillä on huomioitava ympäristön laadun asettamat erityisvaatimukset. Pohjavesialueelle ei ole osoitettu muita uusia aluevarauksia, jotka tuottaisivat runsasta rakentamista, vettä läpäisemättömiä pintoja tai maaston muokkausta.

Tiivis kaupunkirakenne vaikeuttaa sade- ja sulamisvesien imeytymistä maaperään. Tarkemman suunnittelun yhteydessä, kun tehdään asemakaavoja tai asemakaavan muutoksia, tulee hulevesien käsittelyyn kiinnittää huomioita ja laatia tarpeen mukaan ohjeistusta niiden käsittelyä varten.

5.3.3 Taloudelliset vaikutukset

Taajamarakenteen tiivistäminen, olemassa olevan kunnallistekniikan ja palvelujen hyödyntäminen sekä toimintojen keskittäminen on yhdyskuntataloudellisesti edullista.

Kaavan toteuttamisen myötä kaupungille syntyy kuluja asemakaavoituksen ja kunnallistekniikan rakentamisesta. Asuinalueiden onnistunut toteuttaminen edellyttää myös virkistysalueiden ja ulkoilureittien rakentamista sekä niiden hoitamista. Myös uusien palvelukeskittymien kehittäminen vaatii kaupungin panostusta julkisten palveluiden osalta. Vastavuoroisesti kaupunki saa tuloja myymällä tai vuokraamalla tontteja eri käyttötarkoituksia varten.

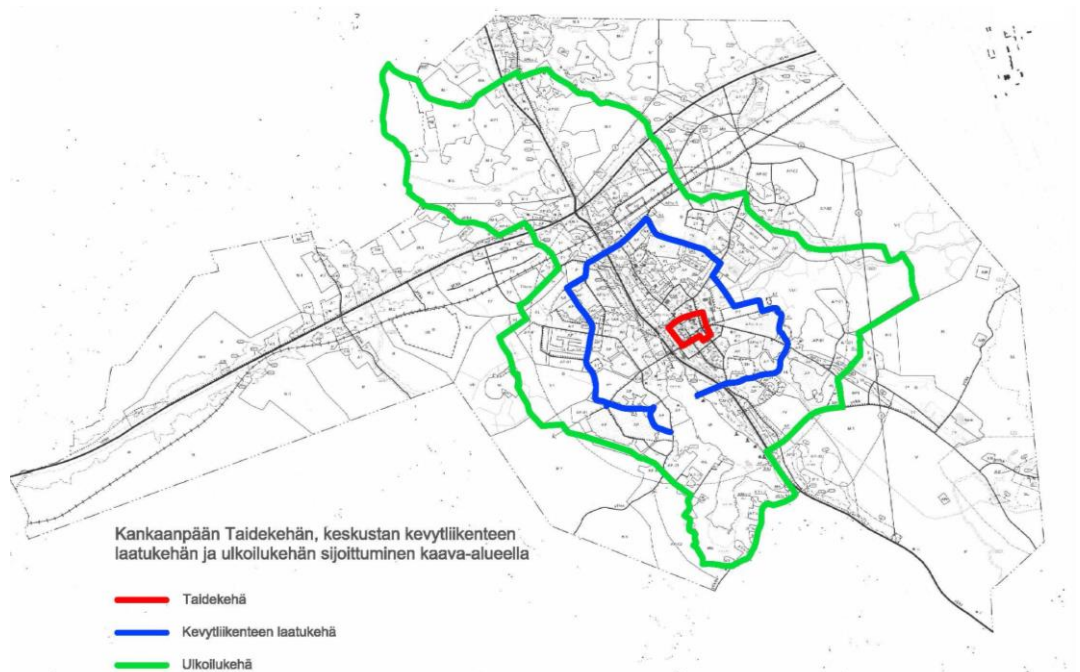
Vireän ja palveluja tarjoavan kaupunkikeskuksen alueellinen sekä seudullinen vetovoima lisääntyy. Osayleiskaavan ratkaisuihin on pyritty kasvattamaan keskustan kiinnostavuutta luomalla tiivistä ja viihtyisää kaupunkiympäristöä. Alueella kohtaavat palveluiden kysyntä ja tarjonta. Kankaanpään asema elinvoimaisena seutukeskuksena vahvistuu ja se tuo alueelle lisää tuloja.

5.3.4 Sosiaaliset ja kulttuuriset vaikutukset

Tiivis rakennettu kaupunkiympäristö on kestävän kehityksen periaatteen mukaista rakentamista, mutta viihtyisän elinympäristön turvaamiseksi tulee rakennusten ulkoarkkitehtuurin ja pihojen suunnitteluun kiinnittää huomioita. Niiden yhteisvaikutuksena syntyy alueen oma paikallisidentiteetti. Osayleiskaava vahvistaa paikallisidentiteettiä huomioimalla myös asukkaiden perinteiset kohtauspaikat ja mahdollistaa uusien kohtauspaikkojen muodostumista aluevarauksillaan. Kankaanpään kaupungin tärkein kohtauspaikka on tori. Kaupunkirakenteen tiivistäminen vahvistaa sen toimivuutta ja elävyyttä entistään.

Yksi olemassa olevista kohtauspaikoista on kaupungin ydinkeskustan ympäri kulkeva *Taidekehä*, jonka tulevaisuuden sekä kehittämismahdollisuuden osayleiskaava turvaa. Kaavan myötä Taidekehän ulkopuolelle syntyy myös kaksi uutta kehäyhteyttä, joiden varrelle voidaan sijoittaa esimerkiksi ympäristötaitetta, joka vahvistaa Kankaanpään kaupungin imagoa taidekaupunkina. Samalla asukkaille luodaan uusia kohtauspaikkoja. Tärkeät näkymät ja esim. kulttuurihistorialliset kohteet nostetaan esiin. Uusista kehäyhteyksistä "*Keskustakehä*" yhdistää kaupunkirakennetta Taidekehän ulkopuolella. Se muodostuu kevyen liikenteen laatuikäytävistä. Kolmas kehä, "*Ulkoilukehä*" kulkee keskustarakenteen ulkopuolella ja muodostuu ulkoilureittiverkostosta. Kehä

yhdistävät säteittäiset yhteydet, jotka liittävät yhtenäiseen verkostoon myös esimerkiksi Ruokojärven rantaan osoitetun palstaviljelyalueen, Kooninjärven virkistysalueen, Mettälänkankaan golf-alueen ja uusille asuntoalueille ehdotetut kohtaamispaikat ja ryhmäpuutarhat. Uusien harrastusmahdollisuuksien ja virkistyspalveluiden kasvu lisää kaiken ikäisten sosiaalista kanssakäymistä. Sujuvat kevyen liikenteen yhteydet ovat kaikkien saavutettavissa ja yhtenäiset virkistysalueet lisäävät omalta osaltaan asumisviihtyvyyttä.

Kuva: Yleiskaavassa luotu Kankaanpään kolmen kehän malli sisältää hyvän lähtökohdan uudelle kaupunkibrändille.

Palvelut sijoittuvat lähelle asumista ja kaavassa on varmistettu turvalliset kevyen liikenteen yhteydet eri toimintojen välillä, mikä tekee eri-ikäisten itsenäisen asumisen ja liikkumisen alueella mahdolliseksi ja tarjoaa asukkaille omaehtoisen elämän lähtökohtia. Kaava-alueelle muodostuu monipuolisesti erilaisia asuinalueita, joilta sekä julkiset että kaupalliset palvelut ovat hyvin saavutettavissa. Kaavassa varaudutaan väestön ikääntymiseen myös muuntokäyisillä julkisten palveluiden aluevarauksilla. Ne on sijoitettu hyvin yhteyksien varrelle, lähelle muita palveluja, mikä on logistisesti tehokasta. Osayleiskaavan toteutuessa alueen asuntotyyppien tarjonta monipuolistuu, mikä edistää monipuolisen väestörakenteen syntymistä.

5.3.5 Ympäristön häiriötekijät

Nykyisten alueen asukkaiden elinoloja muuttavat uudisrakentaminen ja kokoojakatujen lisääntyvä liikenne. Ajoneuvoliikenne aiheuttaa päästöjä: pakokaasut ja melu sekä kesäisin pöly lisääntyvät. Asemakaavoituksen yhteydessä tulee varmistaa, että uusia asuinalueita suunniteltaessa on oleskelupiha pyrittävä saamaan rakennusten muodostaman suojan taakse. Lisäksi lähialueen virkistyspalvelut ja -alueet saavat uusia käyttäjiä, jolloin virkistysalueiden kulutus kasvaa.

Kooninkeitaan kaatopaikka on huomioitu osayleiskaavassa. Kaatopaikka on kunnostettu uusien vaatimusten mukaisesti. Sen läheisyyteen ei ole osoitettu uusia asuinalueita eikä sitä ympäröivälle maa- ja metsätalousalueelle saa muodostaa uusia asuinrakennuspaikkoja.

Rautaruukin Kankaanpään tehdas, Knauf Oy ja Kingspan Insulation Oy ovat Seveso II –direktiivin mukaisia vaarallisten kemikaalien laajamittaista käyttöä tai varastointia harjoittavia laitoksia, joita ympäröi turvatekniikan keskuksen Tukesin määrittelemä konsultointivähyhyke. Kaavassa on huomioitu laitosten asettamat rajoitukset niitä ympäröivälle maankäytölle.

Maisemahäiriötä alueella aiheuttaa useilla suoalueilla tapahtuva turpeenotto, joka muuttaa alkuperäisen suoalueen maiseman. Keskeisillä alueilla maisemakuvassa erottuvat myös pienet maanlajitysalueet, jotka olisi suositeltavaa sijoittaa paikkaan, josta ne eivät haittaa kulttuurimaisemaa.

Luonnosvaiheessa tutkittiin vaihtoehdossa 2 Narvin vireillä olevan louhoshankkeen vaikutuksia yhdyskuntarakenteeseen. Vaikutukset kulttuurimaisemaan olisivat olleet kielteiset. Vaihtoehto hylättiin ja nähtävillä olleessa kaavaehdotuksessa esitettiin Narvin kylälle kaavoitusratkaisu, jossa ei osoitettu aluevarausta louhoshankkeelle. Ennen kaavan hyväksymistä vuonna 2012 päädyttiin kuitenkin ratkaisuun, jossa kaava jätettiin vahvistamatta Narvin kylästä Verttuuntien itä-kaakkoispuolelta. Syynä tähän ratkaisuun on louhoshankkeeseen liittyvä kesken oleva oikeusprosessi.

Kaavassa on osoitettu alueella tiedossa olevat mahdollisesti pilaantuneet maa-alueet. Asemakaavan laatimisen tai rakentamisen yhteydessä tai alueen käyttötarkoituksen oleellisesti muuttuessa nykyisestä, tulee alueen maaperän laatu selvittää ympäristönsuojeluviranomaisen hyväksymällä tavalla.

Myös yleiskaava-alueella sijaitseva muuntamo ja sieltä pohjoiseen, länteen ja etelään johtavat voimalinjat aiheuttavat kauaksi näkyviä maisemahäiriöitä.

5.4 Kaavan suhde voimassa olevaan maakuntakaavaan, yleiskaavaan ja asemakaavaan sekä asetettuihin tavoitteisiin

Kaava vastaa kaupungin tavoitteita ja täyttää valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja on maakuntakaavan mukainen.

Keskustan osayleiskaava vastaa Satakunnan maakuntakaavan tavoitteisiin toteuttamalla siinä asetettuja suunnittelulähtökohtia. Osayleiskaava tukee Kankaanpään kehittymistä seutukeskuksena ja tukee suunnitteluratkaisullaan seudun kuntakeskusten muodostamaa keskusverkkoa.

Osayleiskaavassa on huomioitu keskustan alueen lukuisat kulttuuriympäristön ja maiseman vaalimisen kannalta merkittävät ja tärkeät kohteet sekä aluekonaisuudet. Lisäksi suunnitteluratkaisuissa on huomioitu keskustaan osoitettu matkailun ja virkistyskäytön kehittämisen kohdevyöhyke.

Satakunnan liikennejärjestelmässä Pohjanmaantie (kt 44) ja Järvisuomentie (vt 23) on osoitettu MRL 33 §:n mukaisen rakentamisrajoituksen omaaviksi valta/kantateiksi. Niiden risteykseen on varattu paikka uudelle eritasoliittymälle. Vanhan rautatien paikalle on osoitettu uudelleen rakennettava yhdysrata, jota koskee myös MRL 33 §:n rakentamisrajoitus. Nämä lähtökohdat on huomioitu Keskustan osayleiskaavassa.

Osayleiskaavassa on osoitettu keskustarakenteen välittömään läheisyyteen maakuntakaavaa laajemmin asuntoaluevarauksia väljällä mitoituksella (AP-02). Tarkoituksena on luoda kilpailukykyisiä, maaseutumaisia ja väljiä rakennuspaikkoja taajaman lähietäisyydelle haja-asutuksen rajoittamiseksi. Näitä alueita on osoitettu sekä Lohikon, Makkaramäen että Järventaustan alueille. Lisäksi Narvin kylää halutaan kehittää maakuntakaavasta poiketen elävänä kyläalueena, jossa jossain määrin on mahdollisuutta myös uudisrakentamiselle.

6

OSAYLEISKAAVAN OIKEUSVAIKUTUKSET

Kaava on oikeusvaikutteinen osayleiskaava. Maankäyttö- ja rakennuslain 42 §:ssä määrätään yleiskaavan oikeusvaikutuksista muuhun suunnitteluun ja viranomaistoimintaan.

Suunnittelun ohjausvaikutus

Hyväksytty yleiskaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi (MRL 42.1 §).

Maakuntakaavan ohjausvaikutus

Maakuntakaava ei ole mm. oikeusvaikutteisen yleiskaavan alueella voimassa muutoin kuin yleiskaavojen muuttamista koskevan vaikutuksen osalta (MRL 32.3 §).

Vaikutus viranomaisiin

Viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta yleiskaavan toteutumista (MRL 42.2 §). Säännös koskee niin kunnan, maakuntaliittojen kuin valtion viranomaisia.

Rakennusjärjestys

Rakennusjärjestyksessä olevia määräyksiä ei sovelleta, jos oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa on asiasta toisin määrätty (MRL 14.4 §).

Ehdollinen rakentamisrajoitus

Lupaa rakennuksen rakentamiseen ei saa myöntää siten, että vaikeutetaan yleiskaavan toteutumista. Lupa on kuitenkin myönnettävä, jos yleiskaavasta johtuvasta luvan epäämisestä aiheutuisi hakijalle huomattavaa haittaa eikä kunta tai, milloin alue on katsottava varatuksi muun julkisyhteisön tarkoituksiin, tämä lunasta aluetta tai suorita haitasta kohtuullista korvausta (ehdollinen rakentamisrajoitus). Haittaa arvosteltaessa ei oteta huomioon omistussuhteissa yleiskaavan hyväksymisen jälkeen tapahtuneita muutoksia, ellei niitä ole tehty yleiskaavan toteuttamista varten. (MRL 43.1 §)

Ehdoton rakentamisrajoitus

Yleiskaavassa voidaan määrätä, ettei yleiskaava-alueella tai sen osalla saa rakentaa niin, että vaikeutetaan yleiskaavan toteutumista (rakentamisrajoitus). Tällöin ei sovelleta, mitä 1 momentissa säädetään. (MRL 43.2 §)

Yleiskaavassa voidaan erityisellä määräyksellä kieltää käyttämästä rakennustoimintaan tarkoitettua aluetta enintään viiden vuoden aikana muuhun rakentamiseen kuin maatalouden ja muiden siihen verrattavien elinkeinojen tarpeita varten (*määräaikainen rakentamisrajoitus*). (MRL 43.3 §)

Ehdoton toimenpiderajoitus

Jos jotakin aluetta tai rakennusta on maiseman, luonnonarvojen, rakennetun ympäristön, kulttuurihistoriallisten arvojen tai muiden erityisten ympäristöarvojen vuoksi suojeltava, yleiskaavassa voidaan antaa sitä koskevia tarpeellisia määräyksiä (suojelumääräykset).

Yleiskaavassa voidaan myös määrätä, ettei maisemaa muuttavaa toimenpidettä saa suorittaa ilman 128 §:ssä tarkoitettua lupaa (*toimenpiderajoitus*). (MRL 43.2 §)

Yleiskaavan käyttö rakennusluvan perusteena

Meren tai vesistön ranta-alueeseen kuuluvalla rantavyöhykkeelle ei saa rakentaa rakennusta ilman asemakaavaa tai sellaista oikeusvaikutteista yleiskaavaa, jossa on erityisesti määrätty yleiskaavan tai sen osan käyttämisestä rakennusluvan myöntämisen perusteena. (MRL 72.1 §)

Sen lisäksi, mitä rakennusluvan edellytyksistä muutoin säädetään, rakennusluvan myöntäminen 16 §:ssä tarkoitetulla suunnittelutarvealueella, jolle ei ole hyväksytty asemakaavaa, edellyttää, että rakentaminen: (MRL 137.1 §)

- 1) ei aiheuta haittaa kaavoitukselle tai alueiden käytön muulle järjestämiselle;
- 2) ei aiheuta haitallista yhdyskuntakehitystä; ja
- 3) on sopivaa maisemalliselta kannalta eikä vaikeuta erityisten luonnon- tai kulttuuriympäristön arvojen säilyttämistä eikä virkistystarpeiden turvaamista.

Rakennuslupa enintään kaksiasuntoisen asuinrakennuksen rakentamiseen voidaan 137 §:n 1 momentin estämättä myöntää, jos oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa on erityisesti määrätty kaavan tai sen osan käyttämisestä rakennusluvan myöntämisen perusteena. Määräys voi koskea vain kyläaluetta, johon ei kohdistu merkittäviä rakentamispaineita. Edellytyksenä on lisäksi, että yleiskaava ohjaa riittävästi rakentamista ja muuta maankäyttöä kyseisellä alueella. Yleiskaavan määräys sen käyttämisestä rakennusluvan myöntämisen perusteena on voimassa enintään 10 vuotta kerrallaan. (MRL 44.2 §)

Rakennuslupa tuulivoimalan rakentamiseen voidaan 137 §:n 1 momentin estämättä myöntää, jos oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa on erityisesti määrätty kaavan tai sen osan käyttämisestä rakennusluvan myöntämisen perusteena. (MRL 77 a §)

Vähittäiskauppaa koskevat erityiset säännökset

Vähittäiskaupan suuryksiköiden ensisijainen sijaintipaikka on keskusta-alue, ellei muu sijainti kaupan laatu huomioon ottaen ole perusteltu. (MRL 71 c §)

Vähittäiskaupan suuryksikköä ei saa sijoittaa maakunta- tai yleiskaavan keskustatoiminnoille tarkoitetun alueen ulkopuolelle, ellei alue ole asemakaavassa erityisesti osoitettu tätä tarkoitusta varten. (MRL 71 d §). Tämä tarkoittaa sitä, että yleiskaavassa osoitetulle Kaupallisten palvelujen alueelle, jolle saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikön (KM), tulee laatia asemakaava vastavalla aluevarauksella.

Yleiskaavan ja muun lainsäädännön mukaisen päätöksenteon suhde

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset suunnitelmat on otettava huomioon suunniteltaessa ja päätettäessä muun lainsäädännön nojalla ympäristön käytön järjestämisestä siten kuin erityislaeissa säädetään. Muussa lainsäädännössä on vastaavasti säännöksiä, jotka yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon. Tässä suhteessa keskeisimpiä lakeja ovat ympäristönsuojelulaki, rakennussuojelulaki, tielait, vesilaki, metsälaki, maa-aineslaki, kaivoslaki ja jätelaki. Luonnonsuojelulain ja muinaismuistolain huomioon ottamisesta säädetään vielä tarkemmin MRL 197 §:ssä.

Luonnonsuojelu

Luonnon- ja maisemansuojelua ja -hoitoa koskeva erityislaki on luonnonsuojelulaki (1096/1996). Maankäyttö- ja rakennuslain 197 §:n viittauksen mukaan kaavaa hyväksyttäessä ja vahvistettaessa on noudatettava, mitä luonnonsuojelulain 10 luvussa säädetään. Luonnonsuojelulain 10 luku sisältää Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkostoa koskevat erityissäännökset.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaista lupa-asiaa ratkaistaessa ja muuta viranomaispäätöstä tehtäessä on 197 §:n mukaan lisäksi noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa säädetään. Tämä viittaus tarkoittaa kaikkien asiaan soveltuvien luonnonsuojelulain säännösten huomioon ottamista maankäyttö- ja rakennuslain mukaisissa viranomaispäätöksissä.

Myös luonnonsuojelulain 29 §:ssä mainitut suojellut luontotyypit sekä 47 §:n säännös erityisesti suojeltavista lajeista tulee ottaa huomioon yleiskaavaa hyväksyttäessä samoin LSL 49 §:n luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämistä tai heikentämiskielto.

Kulttuuriympäristö

Rakennussuojelulain (60/1985) nojalla suojellaan sellaisia kansallisen kulttuuriperinnön säilyttämisen kannalta arvokkaita rakennuksia, rakennusryhmiä ja rakennettuja alueita, joilla on kulttuurihistoriallista merkitystä. Laki rakennusperinnön suojelemisesta (498/2010) turvaa rakennetun kulttuuriympäristön ajallista ja alueellista monimuotoisuutta, vaalii sen ominaisluonnetta ja erityispiirteitä sekä edistää sen kulttuurisesti kestävää hoitoa ja käyttöä. Asemakaava-alueella rakennussuojelu toteutuu pääsääntöisesti kaavasuojeluna asemakaavoituksen yhteydessä. Valtion omistamien rakennusten suojelusta on oma asetus (480/1985) Kirkolliset rakennukset on suojeltu kirkkolain nojalla (1054/1993) sekä ortodoksisesta kirkosta annetussa laissa (985/2006).

Rakennettuun ympäristöön tai kulttuurihistoriaan liittyvien arvojen suojelemiseksi yleiskaavassa voidaan tietty alue tai rakennus osoittaa suojeltavaksi.

Kiinteät muinaisjäännökset on määritelty muinaismuistolain (295/1963) 2 §:ssä. MRL 197.3 §:n viittaussäännöksen mukaan kaavaa laadittaessa, hyväksyttäessä ja vahvistettaessa on noudatettava, mitä muinaismuistolain 13 §:ssä säädetään.

Muu ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelulain (86/2000) yleisenä periaatteena ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavassa toiminnassa on haitallisen toiminnan ehkäisy. Kaavoituksen yhteydessä tapahtuva sijainninohjaus on keskeinen keino ehkäistä ennakolta ympäristön pilaantumisen vaaraa.

Ympäristönsuojelulain 6.1 §:n mukaan ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttava toiminta on mahdollisuuksien mukaan sijoitettava siten, ettei toiminnasta aiheudu pilaantumista tai sen vaaraa ja että pilaantumista voidaan ehkäistä. Toiminnan sijoituspaikan soveltuvuutta arvioitaessa on ympäristönsuojelulain mukaan otettava huomioon muun muassa alueen ja sen ympäristön nykyinen ja tuleva, oikeusvaikutteisessa kaavassa osoitettu käyttötarkoitus ja aluetta koskevat kaavamääräykset. Koska toimintojen sijoittamisen vaihtoehtojen valinta ja muut perusratkaisut tehdään kaavoituksen yhteydessä, on vastaavasti myös kaavaa laadittaessa otettava huomioon ympäristön pilaantumisen vaara.

Yleiskaavassa osoitetun käyttötarkoituksen huomioon ottaminen merkitsee, ettei toiminta tai toiminnan sijoittaminen saa olla sillä tavoin yleiskaavan vastainen, että ratkaisu vaikeuttaisi yleiskaavan toteutumista.

Valtioneuvoston asetus ilmanlaadusta (38/2011) määrää mm. ilman epäpuhauksien sitovista ja tavoitteellisista enimmäispitoisuuksista. Ilmanlaatuun vai-

kuttavat erityisesti liikenteen hiukkaspäästöt sekä mahdolliset teollisuuden päästöt.

Vesilain (587/2011) 3 luvun 5 § mukaan lupa-asiaa ratkaistaessa on otettava huomioon asemakaava. Lisäksi on otettava huomioon, mitä maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään maakuntakaavan ja yleiskaavan oikeusvaikutuksista. Lupa-asiaa ratkaistaessa on katsottava, ettei lupa merkittävästi vaikeuta kaavan laatimista.

Yleiset tied

Maantielain (503/2005) 17 §:n mukaan yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman tulee perustua maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen oikeusvaikutteiseen kaavaan, jossa maantien sijainti ja suhde muuhun alueiden käyttöön on selvitetty. Tiesuunnitelmaa ei saa hyväksyä vastoin oikeusvaikutteista kaavaa.

Tie voidaan kuitenkin suunnitella maantielain 17.3 §:n mukaisesti ilman, että suunnittelu perustuu kaavaan, jos tien luonne huomioon ottaen sen sijainti ja suhde muuhun alueidenkäyttöön voidaan ilman kaavaakin riittävästi selvittää yhteistyössä kunnan, maakunnan liiton ja alueellisen ympäristökeskuksen kanssa.

Yksityiset tied

Jos yleiskaava-alueella yksityisistä teistä annetun lain (358/1962) 1 §:n mukainen yksityinen tie tai tie, jonka maanomistaja on yhdyskuntarakentamisen yhteydessä varannut tiealueeksi, sijaitsee sellaisella alueella, joka kaavan mukaan on tarkoitettu liikenneväyläksi, kunnalla on oikeus korvauksetta panna kuntoon tiealue siihen kuuluvine ojineen ja asettaa siihen johtoja sekä luovuttaa se yleiseen liikenteeseen. (MRL 92 §)

Rautatiet

Ratalain (110/2007) 6 § mukaan rautatietä ei saa rakentaa vastoin oikeusvaikutteista kaavaa.

Yleissuunnitelmaa ei saa hyväksyä vastoin maakuntakaavaa tai oikeusvaikutteista yleiskaavaa. Ratasuunnitelmaa ei saa hyväksyä vastoin oikeusvaikutteista kaavaa. Yleiskaava on otettava huomioon siten kuin maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään. (Rautatielaki 10 § ja 11 §)

Lunastaminen sekä lunastus- tai korvausvelvollisuus

Asianomainen ministeriö voi myöntää kunnalle luvan lunastaa alueen, joka on yleiskaavassa osoitettu liikenneväyläksi, asuntorakentamiseen tai siihen liittyvään yhdyskuntarakentamiseen ja jota tarvitaan kunnan suunnitelmanmukaiseen yhdyskuntakehitykseen, sekä alueen, joka on tarkoitettu kunnan tai kuntayhtymän laitokselle tai muihin näiden tarpeisiin. Asuntorakentamiseen tai siihen liittyvään yhdyskuntarakentamiseen lunastettavaan alueeseen voi sisältyä myös virkistys- ja suojelualueita. (MRL 99.3 §)

Jos maa MRL 43 §:n 2 momentissa tarkoitetun määräyksen nojalla yleiskaavassa on osoitettu käytettäväksi muuhun tarkoitukseen kuin yksityiseen rakennustoimintaan eikä maanomistaja sen vuoksi voi kohtuullista hyötyä tuottavalla tavalla käyttää hyväkseen aluettaan, kunta tai, jos alue on kaavassa tarkoitettu tai osoitettu valtion tarpeisiin, tämä on velvollinen lunastamaan alueen tai suorittamaan haitasta korvauksen. (MRL 101 §)

Yleiskaavan toteuttamisesta johtuvasta korvauksesta määrätään tarkemmin MRL 14 luvussa.

Lunastus- tai korvausvelvollisuuden rajoitus

Kunnan tai valtion 101 §:ssä säädetty lunastus- tai korvausvelvollisuus tulee voimaan vasta kun maanomistajan hakemus saada poikkeus rajoituksesta on hylätty ja päätös on saanut lainvoiman.

Kunta ja valtio vapautuvat lunastus- tai korvausvelvollisuudestaan, jos yleiskaavan muutoksen johdosta aluetta voidaan käyttää kohtuullista hyötyä tuottavalla tavalla yksityisiin tarpeisiin eikä lunastus- tai korvausvelvollisuutta koskevaa asiaa ole vielä lainvoimaisesti ratkaistu.

Lunastus- tai korvausvelvollisuutta ratkaistaessa ei oteta huomioon niitä muutoksia omistussuhteissa ja kiinteistöjaotuksessa, jotka ovat tapahtuneet yleiskaavan tai asemakaavan hyväksymisen jälkeen, ellei niitä ole tehty kaavan toteuttamista varten. (MRL 102 §)

Vesilaki

Vesilain (587/2011) uudistus on tullut voimaan vuoden 2012 alussa. Vesitaloushankkeen luvanvaraisuudesta säädetään lakiuudistuksen 3. luvun 2 ja 3 §:ssä. Vielä voimassa olevan vesilain 1 luvun 18 §:n pohjaveden muuttamiskielto sisältyy asiallisesti lakiuudistuksen 3. luvun 2 §:ään (vesitaloushankkeen yleinen luvanvaraisuus).

Muu lainsäädäntö

Metsälaki (1093/1996) sääntelee talousmetsän käyttöä. Yleiskaava-alueella metsälakia sovelletaan metsän hoitamiseen ja käyttämiseen vain maa- ja metsätalouteen ja virkistykseen osoitetulla alueella. Metsälain 25 §:n mukaan kaavoitettavien ja kaavoitettujen alueiden osalta metsäkeskuksen tulee olla riittävässä yhteistyössä kuntien kanssa metsälain ja maankäyttö- ja rakennuslain tavoitteiden yhteen sovittamiseksi.

Maa-aineslakia (555/1981) sovelletaan kiven, soran, hiekan, saven ja mullan ottamiseen. Ottamistoiminnasta ei saa aiheutua haitallisia seuraamuksia, kuten kauniin maisemakuvan turmeltumista tai luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erityisten luonnonesiintymien tuhoutumista tai pohjavesien tilan vaarantumista. Yleiskaava-alueella on lisäksi katsottava, ettei ottaminen vaikeuta alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen eikä turmele kaupunki- tai maisemakuvaa.

Kiinteistönmuodostamislain (554/1995) 34 §:ään otettiin MRL:n säätämisen yhteydessä erityinen lohkomista koskeva rajoitus. Sen mukaan oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa virkistys- tai suojelualueeksi osoitetulla alueella rakennuspaikaksi tarkoitettua kiinteistöä ei saa muodostaa lohkomalla, jos se huomattavasti vaikeuttaa alueen käyttämistä kaavassa osoitettuun tarkoitukseen. On huomattava, että säännös koskee ainoastaan virkistys- tai suojelualueeksi yleiskaavassa osoitettuja alueita. Lisäksi rajoitus ei koske lohkomista muihin tarkoituksiin kuin rakennuspaikaksi.

7 TOTEUTUKSEN SEURANTA

Osayleiskaavan toteutuksesta vastaavat Kankaanpään kaupunki ja alueen maanomistajat. Osayleiskaava toimii ohjeena muulle maankäytön suunnittelulle, kuten asemakaavoitukselle, jossa ratkaistaan yksityiskohtaisemmin alueen rakentaminen. Alueen palveluiden ja muiden toimintojen jatkosuunnittelu tapahtuu asemakaavoituksen yhteydessä. Kaavan toteutumisajankohtaan vaikuttaa yrityselämän ja talouden yleinen kehitys.

Osayleiskaavan ajanmukaisuutta seuraa kaupunki asemakaavan muutosten yhteydessä sekä seuraamalla rakennus- ja toimenpidelupahakemuksia. Osayleiskaava on laadittu tämänhetkisten kehitysnäkymien ja tavoitteiden pohjalta. Jos ne muuttuvat perusteellisesti, on kaavan tarkistamistarve otettava kaupungissa harkittavaksi.

24.11.2015

KANKAANPÄÄN KAUPUNKI

Ilmari Mattila
kaupunginarkkitehti